

ΕΝΤΡΟΠΙΑ

Τεύχος 9 - Οκτώβρης 2016

Γλώσσες και Εκπαίδευση

Απόψεις

Δράσεις - Παρεμβάσεις

Τέχνες και Λόγος

the (not) back to school issue

 ANARCHY IN CYPRUS

Η Εντροπία αποτελεί συλλογικό εγχείρημα, ενώ επιχειρεί να εντείνει τον διάλογο στο εσωτερικό του ριζοσπαστικού κινήματος (χωρίς απαραίτητα οι απόψεις που εκφράζονται να συνιστούν θέσεις της συλλογικότητας) και κάνει γνωστούς τους τοπικούς αγώνες σε ένα ευρύτερο κοινό. Είναι κομμάτι των δράσεων που αναπτύσσουμε στην κατεύθυνση της ανατροπής του υπάρχοντος καπιταλιστικού και αστικού συστήματος και της οικοδόμησης μιας κοινωνίας αλληλεγγύης-αυτοοργάνωσης-ελευθερίας.

Η χρήση του @ στη θέση των έμφυλων καταλήξεων, όταν το υποκείμενο είναι γενικό, γίνεται προκειμένου να μην αναπαράγουμε πατριαρχικές δομές στη γλώσσα, οι οποίες θέτουν ένα φύλο (ή στην «καλύτερη» περίπτωση δύο φύλα) και τα άτομα που το εκφράζουν στην κορυφή της έμφυλης πυραμίδας, αποσιωπώντας, αποκλείοντας και περιθωριοποιώντας άλλα (εκτός από τα κυρίαρχα) φύλα, καθώς και τα άτομα που εκφράζονται στα φύλα αυτά.

Η Εντροπία προετοιμάζεται χρησιμοποιώντας ελεύθερο λογισμικό-λογισμικό ανοιχτού κώδικα. Μεταξύ άλλων χρησιμοποιούμε τη σουίτα γραφείου LibreOffice, το λογισμικό σελίδωσης Scribus και το πρόγραμμα επεξεργασίας γραφικών The GIMP, σε πλατφόρμα GNU/Linux.

Τα κείμενα της Εντροπίας απελευθερώνονται στα Κοινά ως Creative Commons Αναφορά-Παρόμοια Διανομή (BY-SA) 3.0 ή νεώτερη έκδοση. Επιτρέπεται κάθε χρήση των κειμένων ενώσω υπάρχει αναφορά πηγής και συγγραφέα, και ενώσω τυχόν παράγωγα έργα επιστρέφουν στα Κοινά με παρόμοιους όρους.

Κείμενο της άδειας: <https://creativecommons.org/licenses/by-sa/3.0/deed.el>

Συσπείρωση Ατάκτων

www.syspirosiatakton.org

[fb.com/Συσπείρωση-Ατάκτων- Sispirosi-Atakton](https://fb.com/Συσπείρωση-Ατάκτων-Sispirosi-Atakton)

Περιοδικό Εντροπία

entropia.syspirosiatakton.org

E-mail

sispirosi_atakton@riseup.net

Κοινωνικός Χώρος Καυμακκιν

Αρχιεπισκόπου Μακαρίου 127, Καϊμακλί

www.kaymakkin.org

fb.com/kaymakkin

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΓΛΩΣΣΕΣ ΤΖΙΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

- 04** Γλώσσα και Πολιτική: σημειώσεις για τη σχέση εξουσίας και γλωσσικών εκδόχων στην Κύπρο
- 06** Κοινό Λεξικό της ελληνοκυπριακής και τουρκοκυπριακής διαλέκτου
- 07** Προς το κάωμα μιας κυπριακότητας: το παράδειγμα της γραφής στην τέχνη του δρόμου
- 10** i. Γιατί ραπάρουμε Κυπριακά στα τραούθκια μας
ii. cyslang.com: Λεξικό της Κυπριακής Αργκό
- 11** Μιλώντας για την Αποανάπτυξη στα ελληνοκυπριακά: Η φύση δεν χαρίζει κάστανο
- 12** Γλωσσική πολιτική: Η Κυπριακή Μαρωνίτικη Αραβική και η σύγκριση της με την Κυπριακή Ελληνική
- 15** Η Νοηματική Γλώσσα
- 16** Είναι οι νοηματικές γλώσσες πραγματικές γλώσσες;
- 17** Τα Ρωμαίικα των Τουρκοκυπρίων
- 22** Φύλα, γλώσσα και κουίαρ ενδεχόμενα
- 25** Αναρχία στο σχολείο: Ελευθεριακό Σχολείο Paideia
- 28** Ο ηθικοκοινωνικός ρόλος του διδασκαλικού υποκειμένου στην Κύπρο
- 30** Νεοφιλελεύθερα τσιφλίκια τα ιδιωτικά Πανεπιστήμια
- 31** Σκέψεις για το σχολείο

ΑΠΟΨΕΙΣ

- 32** Εξερευνώντας την Πολιτική του Διεθνούς Εθελοντισμού: η περίπτωση της Χίου
- 35** Κινηματικό Αρχείο: Απόπειρα καταγραφής και ψηφιοποίησης της ριζοσπαστικής μας κληρονομιάς
- 36** Από το ντυμένο γυμνό στο γυμνό γυμνό
- 37** Οι περίεργες συμπάθειες του Κωνσταντίνου Χριστοφίδη

ΔΡΑΣΕΙΣ-ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ

- 38** Κινητοποίηση Global Debout
Αντικαπιταλιστική παρέμβαση στο 3ο πράιντ
- 39** Οικογιορτή 2016: Κοινά και Αποανάπτυξη: Από τον Ακάμα ως την Καρπασία
- 40** Please don't stop the music:
A vigil for Orlando
- 41** Για τις πρόσφατες φασιστικές επιθέσεις: Ενάντια στο μίσος, συνεχίζουμε τους κοινούς αγώνες
- 42** Η μείωση της διάρκειας της θητείας δεν μας ξεγελά - Η στρατοκρατία δεν αλλάζει, εντείνεται
- 43** Αντιρατσιστική, Αντιφασιστική Εκδήλωση
- 44** Ναι, ήταν βιασμός
- 45** Για τις εκκενώσεις καταλήψεων στέγης προσφύγων
Αντι-Μιλιταριστική Ειρηνική Επιχείρηση

ΤΕΧΝΕΣ & ΛΟΓΟΣ

- 46** Για τον Παντελή, aka «Fuckit»

Γλώσσα και Πολιτική

σημειώσεις για τη σχέση εξουσίας και γλωσσικών εκδοχών στην Κύπρο

Φοίβος Παναγιωτίδης, Παν. Κύπρου

Από όποια σκοπιά και να αντικρύσει κανείς τη γλωσσική κατάσταση στην Κύπρο θα αναγνωρίσει το πόσο σύνθετη είναι: στο νησί χρησιμοποιούνται δύο επίσημες γλώσσες: ελληνικά και τουρκικά.

Επίσης, χρησιμοποιείται εκτενώς μία *lingua franca*, τα αγγλικά, τα οποία είναι μεν αποικιακής προέλευσης αλλά παράλληλα έχουνε χαρακτήρα διεθνούς γλώσσας τα τελευταία 70 χρόνια.

Υπάρχουνε βεβαίως και μειονοτικές γλώσσες, όπως τα αρμενικά και τα κυπριακά αραβικά, παραδοσιακά η γλώσσα της μαρωνίτικης κοινότητας. Τέλος, δεκάδες γλώσσες μεταναστών από την Ανατολική Ευρώπη, τον Καύκασο, την Κεντρική Ασία, την Εγγύς και Μέση Ανατολή, τη Νότια Ασία και την Απω Ανατολή χρησιμοποιούνται παντού στην Κύπρο, αν και δεν έχουν επίσημο στάτους. Τέλος, στο νησί κυριαρχούν οι δύο ντόπιες γλωσσικές ποικιλίες, η κυπριακή ελληνική και η κυπριακή τουρκική, οι οποίες ομιλούνται από την πλειονότητα των Κυπρίων. Και οι δύο αποτελούν διακριτές ποικιλίες των ελληνικών και των τουρκικών, ποικιλίες με τη δική τους γραμματική δομή, με το δικό τους λεξιλόγιο και με τη δική τους ιστορία.

Η γλωσσική ποικιλομορφία που επικρατεί στην Κύπρο συνεπάγεται ότι χρησιμοποιούνται οι διάφοροι γλωσσικοί κώδικες (ελληνικά της Ελλάδας και της Κύπρου, τουρκικά της Τουρκίας και της Κύπρου, αγγλικά, άλλες γλώσσες) εναλλάξ και ανάμικτα. Ωστόσο, άλλο μείγμα γλωσσών θα χρησιμοποιήσουν δύο εκπαιδευτικοί μεταξύ τους, δύο πολιτικοί μηχανικοί, ή δύο μητέρες στην αγορά. Επίσης, αλλιώς αλληλεπιδρούν και αναμιγνύονται οι γλώσσες στο εμπορικό κατάστημα, στο μπαρ, στο καφενείο, στην πλατεία, στην τράπεζα, στο ξενοδοχείο ή στις δημόσιες υπηρεσίες...

Φυσικά, η γλωσσική ποικιλομορφία που δεσπόζει στο νησί δεν συνεπάγεται ότι η Κύπρος είναι γλωσσικός παράδεισος, περιβάλλει ελεύθερης πολυγλωσσίας ή ανεμπόδιστης πολυπολιτισμικής αλληλεπίδρασης. Ίσα ίσα, ο καθένας μας που ζει στο νησί χαρακτηρίζεται αυτόμα-

τα από το «καλημέρα» που θα πει: και από το σε ποια γλωσσική ποικιλία (π.χ. κυπριακά ελληνικά, κοινή νεοελληνική, αγγλικά, κάτι ενδιάμεσο κτλ.) θα το πει αλλά και από την προφορά του. Μάλιστα, στην Κύπρο, πολύ πιο έντονα από ό,τι σε άλλα γλωσσικά περιβάλλοντα, χαρακτηρίζεται ή και στιγματίζεται κανείς προτού πει αυτό που έχει να πει, μόνο και μόνο από σε ποια γλωσσική ποικιλία θα το πει και από την προφορά του. (Στη γλωσσολογία λέμε «γλωσσική ποικιλία» εννοώντας «γλώσσα» ή «διάλεκτος». Με αυτόν τον τρόπο δεν χρειάζεται να υπεισέλθουμε σε συζητήσεις σχετικά με το αν η Α ή η Β γλωσσική ποικιλία είναι γλώσσα ή διάλεκτος και γιατί.)

Για παράδειγμα: έχετε ήδη σχηματίσει μια εικόνα για το ποιος είμαι, ποιος είναι ο χαρακτήρας μου και ποια η κοινωνική μου θέση - μια εικόνα όχι απαραίτητως ορθή - από την προφορά μου και από τη γλωσσική ποικιλία (κοινή νεοελληνική) που χρησιμοποιώ. Θα μου πείτε: «μα θα γινόταν να μας μιλήσεις για θεωρητικό ή επιστημονικό θέμα στα κυπριακά;» Σε αυτή την ερώτηση υπάρχουν δύο σύντομες απαντήσεις: η πρώτη είναι «ναι, το κάνουν πολλοί με κανένα απολύτως πρόβλημα» - η δεύτερη είναι «γιατί όχι; γιατί μου κάνετε την ερώτηση αυτή;».

Βεβαίως, η δεύτερη αυτή απάντησή μου θα ήταν ερώτηση και μάλιστα ρητορική ερώτηση, αφού λίγο-πολύ όλοι τελικά αντιλαμβανόμαστε τέσσερα σημεία:

1. Η γλωσσική ποικιλία που χρησιμοποιούμε και η προφορά μας είναι μέρος της ταυτότητάς μας στην Κύπρο πολύ πιο έντονα από αλλού - θέμα που ήδη επισημάνθηκε πριν.

2. Ποιες γλωσσικές ποικιλίες επιλέγουμε να χρησιμοποιήσουμε είναι κριτήριο με το οποίο αξιολογούνται άσχετες ποιότητες μας: ο χαρακτήρας, η μόρφωση, το ήθος, η καταγωγή ή και τα πολιτικά μας φρονήματα.

3. Υπάρχουν κειμενικά είδη που παράγονται αποκλειστικά σε κάποιες γλωσσικές ποικιλίες και μόνο

4. Η χρήση συγκεκριμένων ποικιλιών (π.χ. της κοινής νεοελληνικής στον νότο της Κύπρου) μπορεί να γίνεται με σκοπό την άσκηση εξουσίας και τον ετεροκαθορισμό.

Ας δούμε τα παραπάνω σημεία ένας προς ένα.

Ο Φοίβος Παναγιωτίδης αναπληρωτής καθηγητής γλωσσολογίας και συγγραφέας των μονογραφιών *Categorical Features* και *Pronouns, Clitics and Empty Nouns*. Έχει επίσης δημοσιεύσει πλήθος άρθρων σε διεθνή περιοδικά και σε συλλογικούς τόμους. Το εκλαϊκευτικό βιβλίο του «Μίλα μου για γλώσσα» εκδόθηκε από τις Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης τον Νοέμβριο του 2013.

Γλώσσα και ταυτότητα

Ας προσεγγίσουμε το ζήτημα λίγο περιπτωσιολογικά. Στην Κύπρο γνωρίζω ανθρώπους που (α) αρνούνται να μιλήσουν αγγλικά, ενώ ξέρουν πολύ καλά τη γλώσσα, (β) αρνούνται να μιλήσουν στην κοινή νεοελληνική ενώ είναι παραπάνω από άριστοι ομιλητές της, (γ) μιλούν αγγλικά ενώ μπορούν να εκφραστούν εξίσου καλά, ή καλύτερα, στην κυπριακή ελληνική, (δ) καλαμαρίζουν επίμονα και συνεχώς. Γιατί παρατηρούνται συμπεριφορές σαν τις παραπάνω; Επειδή με έναν τρόπο σαφή αλλά σύνθετο, οι παραπάνω ομιλήτριες συνδέουν την ταυτότητά τους με μία συγκεκριμένη γλωσσική ποικιλία: με τρόπο μονοσήμαντο χρησιμοποιούν τη γλώσσα περίπου σαν σημαία. Αποτελούν βεβαίως εξαιρέσεις, αλλά πρόκειται συνήθως για εξαιρέσεις που στέλνουν κάποιο μήνυμα: «ανήκω στην ομάδα Α, γι' αυτό χρησιμοποιώ αποκλειστικά την ποικιλία Β - ή προσπαθώ να τη χρησιμοποιώ».

Εναλλαγή και ανάμειξη κωδίκων

Βεβαίως, οι περισσότερες ομιλήτριες επιλέγουν ανά περίπτωση και ανά περιβάλλον να χρησιμοποιήσουν τη γλωσσική ποικιλία που αισθάνονται ότι τους βολεύει: π.χ. αν έχεις σπουδάσει αρχιτέκτονα στην Αγγλία, είναι πολύ πιθανό να χρησιμοποιείς την αγγλική αρχιτεκτονική ορολογία. Ωστόσο, συνήθως αξιολογούμε διαφορετικά όσους ανοιχτά κι ελεύθερα αναμειγνύουν γλωσσικές ποικιλίες. Τους αξιολογούμε κυρίως με βάση τις δικές μας αξίες και ιδεολογικές στάσεις (π.χ. εθνικισμό, διεθνισμό ή κοσμοπολιτισμό) ή το δικό μας εκπαιδευτικό και μορφωτικό υπόβαθρο, κ.ο.κ. Με αφετηρία τις δικές μας στάσεις (ή και προκαταλήψεις), χρησιμοποιούμε την έκταση της εναλλαγής κωδίκων (π.χ. αν γίνεται πολύ ή πότε πότε), τις γλωσσικές ποικιλίες ανάμεσα στις οποίες γίνεται (λ.χ. αγγλικά και κυπριακά; νεοελληνική και κυπριακά; νεοελληνική και αγγλικά;) και τις στιγμές και τα θέματα στα οποία επιλέγουμε να αναμείξουμε ποικιλίες για να κάνουμε κρίσεις για τον χαρακτήρα, τη μόρφωση, το ήθος, την καταγωγή και τα πολιτικά φρονήματα του ομιλητή. Πρόκειται, βεβαίως, για αβάσιμες κρίσεις.

Κειμενικά είδη

Σε περιβάλλοντα πολυγλωσσίας όπως η Κύπρος, υπάρχουνε πολλές φορές ξεκάθαρα καθορισμένες αντιλήψεις σχετικά με το ποια γλωσσική ποικιλία μπορεί να χρησιμοποιηθεί για ποιο κειμενικό είδος. Έτσι δεν περιμένουμε να διαβάσουμε πολιτική ανάλυση ή να ακούσουμε πολιτικό διάγγελμα σε μια ντόπια ποικιλία, αλλά ούτε και τον ντόπιο γείτονά μας να ρωτάει τα νέα μας στα αγγλικά.

Μια διαφήμιση στην κυπριακή ελληνική ή στην κυπριακή τουρκική δεν μπορεί να είναι διαφήμιση τράπεζας (μια και οι τράπεζες πλασάρονται ως σοβαρά

ιδρύματα με θεσμικό ρόλο), ενώ μια διαφήμιση για κατάστημα γεωργικών προμηθειών ή μια σατιρική εκπομπή μπορούν να είναι στην τοπική διάλεκτο, αφού απευθύνονται στον «απλό κόσμο» «με απλό τρόπο». Βεβαίως, υπάρχουν εξαιρέσεις. Και οι εξαιρέσεις αυτές γίνονται αντιληπτές ως σπάσιμο καλουπιών και ως κινήσεις χειραφέτησης των διαλέκτων, ακριβώς επειδή ξαφνιάζουν και ακριβώς επειδή υπογραμμίζουν την αλήθεια ότι τα πάντα μπορούν να ειπωθούν σε οποιαδήποτε φυσική γλώσσα.

Η χρήση μιας γλωσσικής ποικιλίας ως φορέα εξουσίας.

Για τις επίσημες χρήσεις, η ελληνοκυπριακή κοινότητα έχει επιλέξει την κοινή νεοελληνική, ενώ η τουρκοκυπριακή κοινότητα την τουρκική της Τουρκικής Δημοκρατίας. Αυτό έγινε για μάλλον προφανείς πολιτικούς (συμπόρευση των κοινοτήτων με τις «μητέρες πατρίδες»), εθνικούς (ταύτιση των κοινοτήτων με τους «υπόλοιπους» Έλληνες και Τούρκους), ιστορικούς, κοινωνικούς, πολιτισμικούς και πρακτικούς λόγους. Οι πρακτικοί λόγοι αφορούν το ότι η κοινή νεοελληνική και η τουρκική της Τουρκίας είναι επίσημες γλώσσες με διάδοση, παρουσία σε διεθνή φόρα, εκατομμύρια ομιλητές, καλλιέργεια και τυποποίηση, εκτενή εκδοτική και πνευματική παραγωγή και δραστηριότητα. Ωστόσο, αυτή η επιλογή εκ μέρους των δύο κοινοτήτων έχει καταλήξει να συνεπάγεται την καταπίεση και τον παραγκωνισμό των τοπικών διαλέκτων. Πρέπει όμως να σημειώσω ότι η υιοθέτηση μιας επίσημης ποικιλίας ποσώς δεν συνεπάγεται την αυτόματη περιθωριοποίηση των τοπικών διαλέκτων: αυτό που συμβαίνει στην Κύπρο είναι αποτέλεσμα πολιτικής επιλογής και όχι αναπόφευκτο γεγονός. Σε πολλές χώρες του κόσμου όπου επικρατούν συνθήκες διτυπίας, όπως στην Κύπρο, οι τοπικές ποικιλίες (γλώσσες ή διάλεκτοι) είναι χειραφετημένες, σεβαστές και αντικείμενο καλλιέργειας: Βέλγιο, Ελβετία, Βρετανία, Γαλλία, Ισπανία...

Γενικότερα, η καταπίεση και ο παραγκωνισμός των τοπικών διαλέκτων στην Κύπρο είναι αποτέλεσμα της συστηματικής και άοκνης πρακτικής των εθνικοφρόνων κύκλων (και, σε μικρότερο βαθμό, των αγγλομαθών ελίτ)

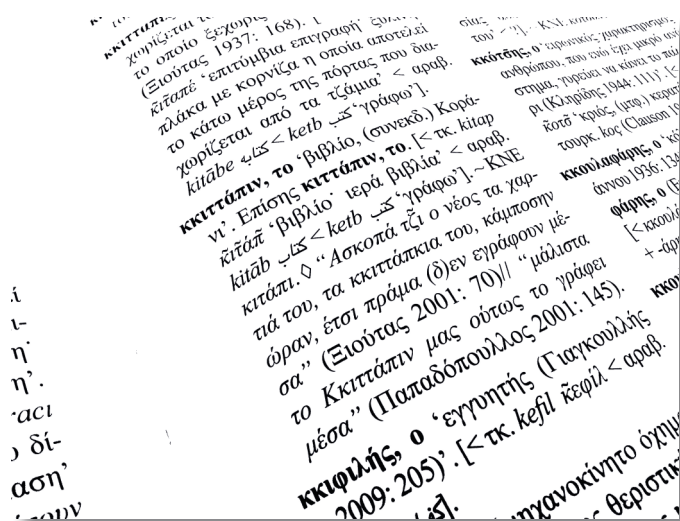
i. να μονοπωλούν τον καθορισμό της ταυτότητας Ε/Κ και Τ/Κ αντιστοίχως,

ii. να καθορίζουν και να περιορίζουν την ταυτότητα των δύο κοινοτήτων μονοσήμαντα με αφετηρία το εξής σχήμα γλωσσικής χρήσης: Κοινή νεοελληνική / τουρκική ΤΔ: ελληνική / τουρκική εθνική συνείδηση Διάλεκτος (ή και αγγλικά): «κυπριακή» εθνική συνείδηση

iii. να δαιωνίζονται και να συντηρούνται μέσα από το εκπαιδευτικό σύστημα οι ίδιοι οι εθνικόφρονες κύκλοι (και, σε μικρότερο βαθμό, οι αγγλομαθείς ελίτ). ♦

Κοινό Λεξικό της ελληνοκυπριακής και τουρκοκυπριακής διαλέκτου

Ιάκωβος Χατζηπιερής – Ορχάν Καπατάς

Απώτερος στόχος του *Κοινού Λεξικού της Ελληνοκυπριακής και Τουρκοκυπριακής Διαλέκτου* είναι να περισώσει και να διασώσει τον ιδιαίτερο αλλά και τον κοινό γλωσσικό πολιτισμό που αποτελεί προϊόν μιας πολυετούς συμβίωσης Ελληνοκυπρίων και Τουρκοκυπρίων.

Οι ποικίλοι γλωσσικοί αλληλοδανεισμοί, που εμφανίζονται στο Λεξικό, προβάλλουν, πέραν του γλωσσικού πλούτου, τη δυνατότητα της γλώσσας να υπερβεί τις όποιες διαφορές μεταξύ των δύο κοινοτήτων και να αποτελέσει ένα από τα ισχυρότερα θεμέλια για την επίτευξη της ειρήνης στην Κύπρο.

Είναι κοινή διαπίστωση όλων των πολιτισμένων λαών ότι η γλώσσα αποτελεί τον πλέον σημαντικό συνεκτικό δεσμό ανάμεσα σε λαούς οι οποίοι είναι δυνατόν να παρουσιάζουν μεταξύ τους θρησκευτικές ή εθνικές διαφορές.

Ο αλληλοδανεισμός και η παρείσφρηση λέξεων αποτελεί έναν φυσικό κανόνα που χαρακτηρίζει κάθε ζωντανή γλώσσα και κάθε ζωντανή διάλεκτο. Η ελληνοκυπριακή και η τουρκοκυπριακή διάλεκτος δεν θα μπορούσαν να αποτελέσουν εξαίρεση στον φυσικό αυτόν κανόνα.

Το κοινό λεξιλόγιο αποτελεί το ισχυρότερο προϊόν μιας πολιτισμικής συμβίωσης και μιας πολιτισμικής διασταύρωσης τεσσάρων αιώνων στην Ανατολική Μεσόγειο. Η Κύπρος προβάλλει, σε αρκετές περιπτώσεις ως ο θεματοφύλακας πολλών λέξεων της αρχαίας ελληνικής αλλά και της οθωμανικής γλώσσας.

Ο εντοπισμός των 3425 κοινών λέξεων ανάμεσα

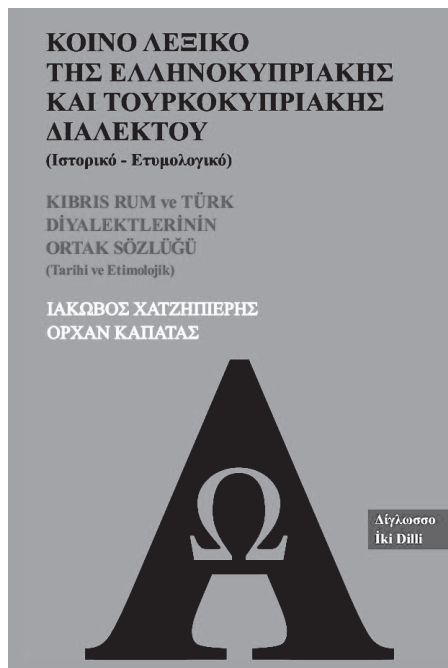
στην ε/κ και την τ/κ διάλεκτο, η ιστορική πλαισίωση και η ετυμολόγησή τους αποτελούν καρπό μιας πολυετούς και πολύμοχθης έρευνας.

Το προϊόν της έρευνας αυτής δεν μπορεί παρά να βρίσκεται διαρκώς εν τω γίνεσθαι ακολουθώντας και παρακολουθώντας τη γλώσσα και την εξέλιξή της. Η έρευνα και η αναζήτηση συνεχίζεται κινούμενη βαθύτερα και ακολουθώντας την πορεία της γλώσσας ως ζωντανού οργανισμού.

Ζωντανό παραμένει και το παρόν Λεξικό αφού αφήνεται πλέον στα χέρια του αναγνώστη στη μόνη δύναμη που μπορεί να εγγυηθεί τη διαρκή παρουσία και αναγέννησή του.

Πίσω από κάθε νέα ανάγνωση του περιεχομένου λανθάνει και μία καινούρια γραφή του, η οποία εκπηγάζει από το σεβασμό τόσο προς τον απλό αναγνώστη, τον άνθρωπο της καθημερινότητας, που εκφέρει τα πρώτα σχόλια του, όσο και προς τον επιστήμονα, τον γλωσσολόγο, τον διαλεκτολόγο και τον λεξικογράφο που προβαίνει σε μια καλοπροαίρετη και εποικοδομητική κριτική για το παρόν Λεξικό, το πρώτο *Κοινό Λεξικό της Ελληνοκυπριακής και Τουρκοκυπριακής Διαλέκτου*.

◇

Ιάκωβος Χατζηπιερής

Τηλ. 99 884015

email: iakovof@gmail.com

<http://koinoleksiko.blogspot.com.cy>

Προς το κάμωμα μιας κυπριακότητας: το παράδειγμα της γραφής στην τέχνη του δρόμου*

Έλενα Βασιλείου

Το 2004 λίγους μήνες μετά το δημοψήφισμα εμφανίστηκε στους τοίχους της παλιάς Λευκωσίας ένα σχέδιο που έγραφε «το πουλλίν επέτασεν»^(εικ. 1). Ήταν ίσως η πρώτη φο-

ρά που τα κυπριακά εμφανίστηκαν σε δημόσιο τοίχο με την μέθοδο του στένσιλ. Η χρήση της κοινής ελληνικής εκείνη την περίοδο ήταν σχεδόν υποχρεωτική σε κάθε δημόσια γραπτή και προφορική τοποθέτηση. Το κείμενο αυτό είναι παραπάνω μια πειραματική σκέψη σε σχέση με τον τρόπο που συμμετέχει η κυπριακή γραφή στους δημόσιους τοίχους προς το κάμωμα μιας κυπριακής ταυτότητας. Σκοπός είναι να χαρτογραφήσουμε την μετατόπιση στη δημόσια χρήση των κυπριακών και να τη συνδέσουμε με την έννοια της ταυτότητας. Η μέθοδος έχει δυο πλευρές, αφενός θα χρησιμοποιήσω σαν εργαλεία σκέψης τρεις έννοιες, του Ντελέζ, μειωνοτικό γίνεσθαι (becoming minoritarian) μαζί με την έννοια μικροπολιτικής της αντίστασης (micropolitics of resistance) και την έννοια του αποκείμενου (abjection) από την Κρίστεβα. Αφετέρου η πειραματική σκέψη, βασικό συστατικό κατά τον Ντελέζ της διαδικασίας του φιλοσοφείν, θα συνδυαστεί με μια αυτοεθνογραφία με σκοπό κυρίως να συνδέσω την προσωπική συνειδητότητα μαζί με το κάμωμα της κυπριακής ταυτότητας.

Η πολιτική και επιστημονική εξουσία στην περίπτωση της Κύπρου (και όχι μόνο) έχουν υπερδεμένα όρια, αφού για χρόνια το κυρίαρχο μοντέλο της επιβολής της Ελληνικής στο νησί βασίστηκε στη συμμαχία επιστήμης και πολιτικής που προωθούσαν αφενός την ελληνική ταυτότητα και αφετέρου την ελλειπτικότητα της διαλέκτου σε σχέση με την πλούσια Κοινή Ελληνική. (Το αντίστοιχο έγινε και στην περίπτωση των τουρκοκυπριακών).

Το μοντέλο δεν έχει αλλάξει, όμως τα τελευταία 15 χρόνια σημειώνονται ρήγματα στην κυρίαρχη αφήγηση ότι είμαστε Έλληνες της Κύπρου που μιλάμε απλώς μια διάλεκτο της Κοινής Ελληνικής παρόμοια με τη διάλεκτο των Κρητικών. Τα ρήγματα αυτά μπορούν να χαρτογραφηθούν με πολλούς τρόπους. Η ελληνική κρίση δημιούργησε μια κατάσταση γνωστικής ασυμφωνίας στον μέσο νοικοκυραίο Κύπριο. Από τη μια έχει ενισχυθεί η ιδέα ότι το κυπριακό κράτος διαφέρει

από το ελληνικό, από την άλλη η άνοδος ακροδεξιών λόγων σε μια έτσι και αλλιώς αρκετά δεξιόστροφη κοινωνία δημιουργεί δύο αντιθετικές τάσεις απέναντι στο ζήτημα. Το «κα-

λά είμαστε» του Rock the dog^(εικ. 2) παίζει με εκείνη την ιδέα που ήταν κυρίαρχη για λίγο το 2012 και πριν το κούρεμα. Εμείς καλά είμαστε, έχουμε δυνατή οικονομία και διαφέρουμε από τους Έλληνες σε σχέση με τη διαχείριση των οικονομικών και το συγύρισμα του κράτους και της κοινωνίας. Ήταν ένας πρώτος τρόπος να εισαχθεί η έννοια της διαφοράς από την Ελλάδα και να συζητηθεί ανάμεσα στον κόσμο.

Βεβαία η κυρίαρχη αφήγηση της ελληνικότητας των κατοίκων του νησιού επαναλαμβάνεται από τους θεσμούς (σχολείο, εκκλησία, πανεπιστήμιο) και για να την αποβάλουμε ατομικά και συλλογικά είναι πολύ δύσκολο. Έτσι, παράλληλα

με την πολιτική χρήση των κυπριακών, μια άλλη πλευρά των κατοίκων του νησιού θεωρεί τα κυπριακά υποδεεστέρα και τα αποστρέφεται. Η Κρίστεβα ονομάζει abjection δηλαδή αποκείμενο όλα αυτά που φτύνουμε για να γίνουμε οι εαυτοί και οι εαυτές μας. Σημειώνω λοιπόν εδώ μια άλλη αντίφαση. Διαδικασίες φτυσίματος συμβαίνουν και στις δυο περιπτώσεις. Όταν προχωράμε στην -έστω τεχνητή- δημιουργία μιας κυπριακής ταυτότητας φτύνουμε ό,τι μας δόθηκε από το σχολείο ως κυρίαρχη ταυτότητα, δηλαδή την ελληνικότητα ως ουσία και την ελληνική γλώσσα ως ανώτερη και σωστή. Αν πάρουμε για παράδειγμα τη δική μου περίπτωση, σπούδασα στην Ελλάδα, σήμερα διδάσκω και μιλώ δημόσια στα Κυπριακά. Όμως αυτό ήταν και είναι μια διαδικασία. Δεν έγινε αυτόματα και ακόμη δεν μπορώ να γράψω Κυπριακά, γι' αυτό και γράφω αυτό το κείμενο σε Κυπριακά Ελληνικά ή Ελληνοκυπριακά. Όταν συναντιέμαι με Έλληνες είτε στην Κύπρο είτε στην Ελλάδα εξακολουθώ να είμαι υπερδεμένη ή και αμήχανη ως προς το πιο γλωσσικό κώδικα θα πρέπει να ακολουθήσω. Αυτό παραμένει μια αντίφαση που δεν μπορώ προς το παρόν να επιλύσω και που την ίδια στιγμή θεωρώ ότι δεν αφορά μόνο εμένα. Χρησιμοποιώ το δικό μου παράδειγμα για να δείξω ότι υπάρχει μια διαδικασία στο να μιλά και να γραφεί κάποιος στα Κυπριακά παράλληλα με το να δηλώνει

(εικ. 1)

(ΕΙΚ. 2)

Κύριος/Κύπρια, που περιέχει αντιφάσεις, χάσματα και στάδια. Από την άλλη, η Κυπριακή είναι αποκείμενο για κάποιους άλλους. Πρόσφατα συμφοιτητριά μου δήλωσε ότι της προκαλεί αηδία η συζήτηση αν τα Κυπριακά είναι γλώσσα. Όταν δίδασκα στο Πανεπιστήμιο, οι φοιτητές με ρωτούσαν γιατί χρησιμοποιώ την Κυπριακή γιατί θεωρούσαν ότι δεν είναι κατάλληλη γλώσσα για διδασκαλία σε Πανεπιστήμιο και σε δημόσιο χώρο.

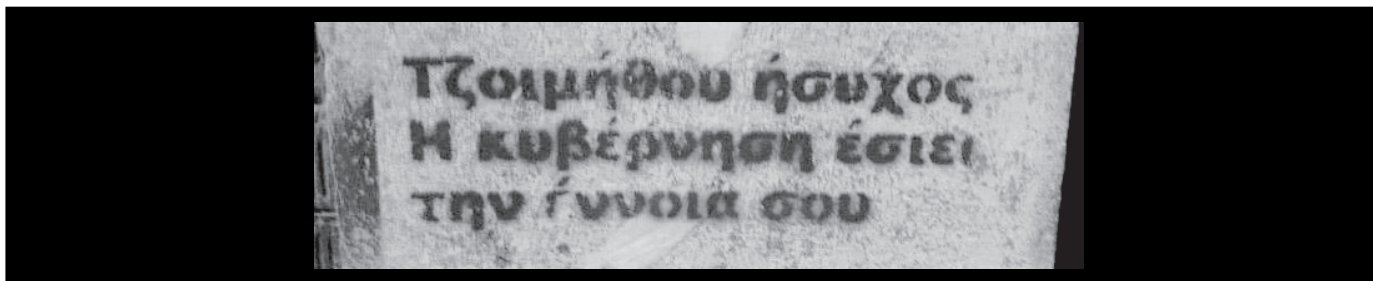
Τα ρήγματα λοιπόν φανερώνονται από αυτή τη μετατόπιση (shift) στη χρήση των Κυπριακών στον δημόσιο λόγο και χώρο και συνδέονται με μια μετατόπιση στην ταυτότητα αλλά την ίδια στιγμή προκαλούν αντιδράσεις. Πριν από 100 χρόνια στο νησί κατοικούσαν Έλληνες και Τούρκοι, πριν από 30 χρόνια ξεκινήσαμε να χρησιμοποιούμε τους όρους Ελληνοκύπριοι και Τουρκοκύπριοι και σήμερα ολοένα και περισσότερο ακούμε, διαβάζουμε και λέμε το είμαι Κύπριος/Κυπραία. Βεβαία, η δήλωση προκαλεί αντιδράσεις και συζητήσεις, γεγονός που ακριβώς, κατά τη γνώμη μου, καταδεικνύει το επιχείρημα ότι πριν από το 2000 το ζήτημα των Κυπριακών αφορούσε μεν αυτούς που διαχειρίζονταν την εξουσία, ή όσους είχαν ηθικοπλαστικό ρόλο (π.χ. δάσκαλοι), αλλά παρέμενε ένα κάπως προ-πολιτικό ζήτημα για τους ιδίους τους Κυπρίους. Άρα πρέπει να αναγνωρίσουμε ότι το ζήτημα των Κυπριακών ήταν γλωσσικό ζήτημα στενού ακαδημαϊκού κύκλου ή στις παρυφές του για αρκετά χρονιά, σημειώθηκε όμως μια μετατόπιση από το 2000 και μετά. Αργά αλλά σταθερά τα Κυπριακά έγιναν ένα -περιθωριακό μεν- αλλά πολιτικό ζήτημα για τους κατοίκους του νησιού. Το πρόσφατο άρθρο της City free press: «Είμαι Κύπριος»¹ μοιράστηκε πολλές φορές και δημιούργησε συζητήσεις και αντιπαραθέσεις. Αντιγράφω ένα από τα σχόλια που δείχνει το

μέγεθος της αντίφασης και του χάσματος στο οποίο βρισκόμαστε: «Εμπήκα να δω ποιος εν τούτοις που εν νοιώθει ούτε Έλληνας ούτε Τούρκος. Να δω τι θέλει να πει τούτον το πλάσμα και που βασίζει τούτην τη ιδέα του και τον τρόπο με τον οποίο σκέφτεται. Διάβασα τα λόγια τούτου του ανθρώπου, μπορεί να μεν τα ασπάζομαι αλλά προσπαθώ να τον ακούσω τζιαι να καταλάβω τι θέλει να πει». Διάλεξα το συγκεκριμένο σχόλιο, γιατί ο συγγραφέας του έχει πραγματικά μια απορία, σαν ένα σοκ που διάβασε ότι κάποιος δηλώνει Κύπριος. Θα ήταν πιο εύκολο να διαλέξω ένα σχόλιο που να υιοθετεί την ρητορική της Χρυσής Αυγής και του Ελάμ, όμως θεωρώ πιο σημα-

ντικό να κατανοήσουμε ότι για πολλούς κατοίκους του νησιού η ιδέα της κυπριακότητας προκαλεί ένα σοκ ή μια αποστροφή. Παρόμοια με την αποστροφή που προκαλεί η ιδέα της ομοφυλοφιλίας ή η θέαση δυο γκέι αντρών που περιπατάνε ευτυχισμένοι στον δημόσιο χώρο. Επομένως, η έννοια της αποστροφής μας βοηθά να κατανοήσουμε ότι το κάμωμα της κυπριακής ταυτότητας περιέχει αμηχανία, επιθυμία αλλά και αποστροφή.

Οι μπλόγκερ ξεκίνησαν να δίνουν μορφή σε αυτή την μετατόπιση, αφού η χρήση των Κυπριακών έγινε μια πολιτική δήλωση. Το να γράφω στα Κυπριακά εν μια επαναστατική πράξη έγραφε ο Dj Magos το 2004. Στη συνέχεια, στη σκηνή του hip/hop, στη μουσική και την τέχνη του δρόμου. Παρενθετικά, η τηλεόραση συμμετέχει στη συζήτηση με διαφορετικούς όρους, καθώς, μπορεί η Αίγια Φούξια (2008) να απενοχοποίησε τη χρήση των Κυπριακών, εντούτοις αυτό δεν αφορούσε μια πολιτική πράξη, αλλά περισσότερο την επανεφεύρεση ενός genre με κάπως πιο σύγχρονους όρους (π.χ. τα κυπριακά σκετς). Στο θέατρο η πρώτη παράσταση που είχε ένα παράλληλο πολιτικό περιεχόμενο -αν δεν κάνω λάθος- δόθηκε με την απόδοση στα Κυπριακά του «Ημερολογίου ενός Τρελού» από τον Μάριο Ιωάννου το 2005. Τι σημασία έχει αυτή η πρόχειρη καταγραφή;

Τα παραπάνω συμμετέχουν με διαφορετικούς τρόπους και όρους στο κάμωμα μιας ταυτότητας που όμως περιέχει μετασχηματισμούς, αντιφάσεις, προβληματικά σημεία και ανακατεύει πολλά θέματα μαζί. Μια πρώτη παγίδα είναι πώς μπορούμε να υιοθετήσουμε την Κυπριακή χωρίς να καταφύγουμε στον τοπικισμό. Μια άλλη παγίδα είναι να θεωρήσουμε ότι πρέπει να κάνουμε μια γλωσσική επανάσταση για την καθιέρωση της Κυπριακής ως γλώσσας.

Καταφεύγοντας στη σκέψη του Ντελέζ υποστηρίζω εδώ ότι τα Κυπριακά είναι μια ελάχιστων γλώσσας σε σχέση με τα κυρίαρχα Ελληνικά που είναι η μείζων και ο μόνος τρόπος αντίστασης μιας μειονοτικής γλώσσας δεν είναι να υποστηρίξει την αναγνώρισή της ως ίσης προς τις άλλες, αλλά να προβάλει τη διαφοροποίηση της ως συστατικό της στοιχείο. Με άλλα λόγια η χρήση των Κυπριακών στην τέχνη, στο πανεπιστήμιο, στους τοίχους αποτελεί μια μικροπολιτική αντίστασης (micro politics of resistance) και την ίδια στιγμή οι αντιστάσεις αυτές εργάζονται προς ένα γίνεσθαι που συνενώνει πολλά διαφορετικά στοιχεία. Στην περίπτωση της Κύπρου αν φανταστούμε μια επιβολή των Κυπριακών, αυτό θα μείωνε ενδεχομένως τη δύναμη των Τουρκοκυπριακών ή των Κυπριακών Μαρωνιτικών Αραβικών. Επομένως εκείνο που έχει σημασία στην ανάλυσή μας είναι να δώσουμε χώρο στα πολλά διαφορετικά στοιχεία και να αποδεχτούμε το μόρφωμα που δημιουργούν.

Με το να γίνεται μια γλώσσα ή ένα άτομο μειονοτικό, αποδέχεται το μπαστάρδεμα της κατάστασης και η υποτιθέμενη ελλειπτικότητα δεν είναι παρά η παράκαμψη μιας σταθεράς την οποία προσεγγίζει από άλλη οδό. Με την ανάλυση του Ντελέζ είμαστε πάντα ξένοι στη χρήση των Ελληνικών και δεν μπορούμε να εγκατασταθούμε στη γλώσσα με τον ίδιο τρόπο που το κάνουν οι Έλληνες. Όμως ξένοι είμαστε και στην ελάχιστη γλώσσα και μέσα από τη χρήση και τη διαφοροποίηση φτάνουμε σ' αυτό που αποκαλεί γίνεσθαι μειονοτικός. Την ίδια στιγμή η διαδικασία μοιάζει με αυτήν που ακολουθούν οι μαύροι της Αμερικής, δεν αντιπαραθέτουν τα Black προς τα English αλλά φτιάχνουν, δουλεύουν τα black English που είναι η δική τους γλώσσα.

Σημαντικό είναι ότι όλα τα παραπάνω είδη έκφρασης και μουσικής καταλαμβάνουν ένα χώρο στο περιθώριο της mainstream τέχνης και συνδέονται συχνά με μια αντικαθεστωτική, ανατρεπτική κουλτούρα. (Τουλάχιστον στα αρχικά στάδια και πριν να εναρμονιστούν με αυτό που η Moulrier Boutang Yanni ονομάζει ως γνωστικό καπιταλισμό). Αυτό δεν είναι καθόλου τυχαίο. Η περιθωριακή τέχνη μακριά από τα καθεστώτα εξουσίας και χρηματοδότησης έχει συμφώνα με τον Ντελέζ τη δυνατότητα να είναι πιο ριζοσπαστική και άρα πιο έντονα πολιτικοποιημένη.

Επομένως, παρόμοια και η τέχνη του δρόμου², καταρχήν ριζοσπαστική έκφραση που ξεκίνησε το 1970, ενσωματώνεται σίγα σίγα στο εξωτερικό στην κυρίαρχη παραγωγή τέχνης με συμμετοχές σε γκαλερί και μουσεία. Στους τοίχους της Κύπρου εμφανίστηκε με έντονο το στοιχείο της Κυπρια-

κής. Σε συνεντεύξεις τους στην κυπριακή ιστοσελίδα <http://streetartcy.com> οι περισσότεροι γκραφίταδες ή στριτάρτιστ απαντούν στις ερωτήσεις στα Κυπριακά και ηλικιακά είναι σχεδόν όλοι κάτω από 40 ετών. Τα έργα τους είναι πιο πολιτικά από τις χαοτικές εκθέσεις σύγχρονης τέχνης και συννομιλούν με άλλα περιθωριακά είδη έκφρασης, όπως είναι το χιπ χοπ.

(ΕΙΚ. 3)

Ο Julio τραγούδα «εγώ αρνίν πασιήν ποττέ μου εν θα γίνω» και ο 23 ζωγραφίζει αρνιά και γράφει «ούλλα ξέρεις τα» (ΕΙΚ. 3). Η παραγωγή λόγου και έργου στα Κυπριακά συμμετέχει στην μικροπολιτική της αντίστασης και ανοίγει τον δρόμο προς την επίκληση μιας κυπριακότητας. Είναι άραγε απαραίτητο να μπούμε στα Κυπριακά για να καταστήσουμε το κάμμα της ταυτότητας εφικτό; Και αν ναι, μπορούμε να μπούμε στα Κυπριακά αποφεύγοντας την παγίδα και τη διαδικασία του τοπικισμού και της ουσιακής ταυτότητας;

Κλείνω με δυο λέξεις στα αγγλικά για τονίσω την έννοια του μορφώματος. Ίσως η μόνη διέξοδος είναι να αναγνωρίσουμε το τεχνητό και παράδοξο χαρακτήρα της γλώσσας και της ταυτότητας και με αυτό τον τρόπο να φτάσουμε στο becoming Cypriot. ♦

1. <http://city.sigmalive.com/article/18815/eimai-kyprios-oyte-ellinas-oyte-toyrkos>

2. Όρος ομπρέλα που περιλαμβάνει graffiti, stencil, instalaltions, wheat paste, stickers

P.O.T.S: Γιατί ραππάρουμε Κυπριακά στα τραούθκια μας

Part Of The Soul

Ζιούμεν μες την Κύπρο τζιαι η γλώσσα μας τσιαττίζει τα κυπριακά. Εμάθαμεν να σκεφτούμαστεν, να μιλούμεν τζιαι να εκφραζούμαστεν με τα κυπριακά τζιαι τούτοι εν οι λόγοι που ακούτε κυπριακά μες τα τραούθκια μας.

Πολλοί εν τζιείνοι που πιστεύουν πως τα κυπριακά εν μόνο για γέλια τζιαι για τούτον φταίνουν οι κυπριακές σειρές που τα γελοιοποιούν, οι παραπάνω Κυπραίои που εν κκομπλεξικοί τζιαι υποτιμούσιν τον εαυτό τους τζιαι πιστεύουν πως εν πιο ευγενικοί άμαν μιλούσιν καλαμαρίστικα τζιαι αγγλικά. Εν μόδα να μιμούμαστεν συνέχεια εξωτερικούς παράγοντες. Εμείς εφήμαμεν που τούν' τον τρόπο σκέψης τζιαι φυλακής. Ξέρουμεν πως τα κυπριακά εν πλούσια διάλεκτος τζιαι έσσειε ακόμα λέξεις που εν τις ξέρουμε. Έσσειε κυπριακό λεξικό που εξηγά το νόημα της κάθε λέξης τζιαι τα παράγωγα της τζιαι εν ο καλλύττερος τρόπος για να μάθουμε να χρησιμοποιούμε τζιαι άγνωστες κυπριακές λέξεις, που μόνο που παπούδες τζιαι γιαγιάδες αν τα ακούσεις.

Όπως σκεφτούμαστεν, έτσι μιλούμεν. Εμείς μέσα που τα τραούθκια μας μιλούμε τζιαι για θέματα που αντιμετωπίζουμε καθημερινά μες την χώρα που ζιούμε. Άσχετο αν μπορεί να ένι τζιαι παγκόσμια τα φαινόμενα, εμείς θέλουμε να περάσουμε πρωτ' απ' όλα τα μηνύματα στην κυπριακή κοινωνία τζιαι μετά οπουδήποτε αλλού, γιατί λαμβάνουμεν υπ' όψιν μας τα δεδομένα που έχουμε μπροστά μας. Πιστεύουμεν πως ο κάθε καλλιτέχνης που κάμνει χιπ χοπ ή οποιοδήποτε άλλο γνήσιο είδος μουσικής πρέπει να εξαπλώννει την μουσική του με τον δικό του τρόπο.

Ιστορικά, μες την μουσική έσσειε μιαν αρκήν η κυπριακή διάλεκτος τζιαι μιαν συνέχειαν που συγκροτήματα που εκαταλάβαν ό,τι εκαταλάβαμεν τζιαι εμείς. Πως πρέπει να φκαίννει τζιείνον που εν μες την ψυσσήν μας.

Η κυπριακή διάλεκτος μες την Χιπ Χοπ

Ακολουθούν μερικές αναφορές στην κυπριακή Χιπ Χοπ σκηνή που πιστεύουμε πως αξίζουν για να δείξουν την εξέλιξη της ιστορίας ως σήμερα.

Οι πρώτοι που εραππάραν στα κυπριακά ήταν οι «Βαωμένοι Έσσω» που όμως εν εφκάλαν CD. Μετά εν οι «HC.H.» (Hardcore Heads) που πριν να φκάλουν ακόμα το πρώτο τους CD του 2002. Ο Χάρος τζιαι ο Κος Γάμμα εκάμναν αυτοσχέδια ευτράπελλα στα κυπριακά ενώ ο Ζακ, ο Μάγος τζιαι ο Κος Γάμμα εγράψαν τζιαι εραππάραν κυπριακά. Εν ανάγκη να αναφέρουμε τζιαι τον DJ Πονοκέφαλο (ένας που τους «Βαωμένους Έσσω») που μαζίν με τον Κινησιοθεραπευτή εραππάραν στα κυπριακά με έναν άλλο στυλ τέλεια δικό τους. Έναν άλλο συγκρότημα που εράππαρεν κυπριακά ένι τζιαι οι «DNA». Ύστερα έρχονται οι «P.O.T.S.», ο Funk-It τζιαι ο Αρχάγγελος το 2005, σε συναυλίες τους να ραππάρουν στα κυπριακά γραμμένους στίχους τζιαι με ολοκληρωμένη δουλειά τέλη του 2006, με τον ίδιο τρόπο που εκφράζονται, μιλούν τζιαι σκέφτονται όπως τζιαι οι υπόλοιποι που επροανάφερα. ♦

Δημοσιεύτηκε στις 30.6.07 στο hiphop.com.cy

cyslang.com:

Λεξικό της Κυπριακής Αργκό

Το cySlang είναι ένα πολυμεσικό διαδικτυακό λεξικό που επιχειρεί να παρουσιάσει συστηματικά και παραστατικά μία από τις λιγότερο μελετημένες όψεις όχι μόνο της κυπριακής διαλέκτου, αλλά και ολόκληρης της ελληνικής γλώσσας. Το κενό που παρουσιάζει η βιβλιογραφία των γλωσσολογικών ερευνών σχετικά με την αργκό, είναι ήδη γνωστό στους ενδιαφερόμενους. Ειδικότερα σε ό,τι αφορά τη διαλεκτική λεξικογραφία, παρατηρούμε ότι η κυπριακή αργκό, που είναι στην πραγματικότητα μία εξαιρετικά πλούσια και δυναμική ποικιλία της ελληνικής γλώσσας, έχει αντιμετωπιστεί περίπου ως αόρατη: η διαπίστωση αυτή δεν προκύπτει μόνο από την απουσία σχετικών μελετών και/ή καταγραφής της γλωσσικής αυτής χρήσης στα λεξικά, αλλά και από το γεγονός ότι οι ίδιοι οι όροι αργκό ή σλανγκ είναι αδιαφανείς για τους φυσικούς ομιλητές της διαλέκτου.

Το cySlang περιλαμβάνει αποκλειστικά λαϊκές, νεανικές και αργκοτικές λέξεις και εκφράσεις της σύγχρονης ομιλούμενης κυπριακής που προέρχονται άλλοτε απευθείας από τις λεξιλογικές παρακαταθήκες της διαλέκτου και άλλοτε από πιο πρόσφατες λεξιπλασίες και δάνεια. Η αρχική συγκέντρωση και επιλογή των λημμάτων έγινε από τους φοιτητές που παρακολούθησαν το μάθημα "ΓΕΠ236 Λεξικογραφία" κατά το ακαδημαϊκό έτος 2015-16. Έτσι, το μεγαλύτερο μέρος του υλικού προέκυψε από πρωτογενή έρευνα, η οποία στη συνέχεια επεκτάθηκε και στη μελέτη και αποδελτίωση παλιότερων λεξικογραφικών έργων. Η επεξεργασία των δεδομένων βασίστηκε σε επιστημονικές προδιαγραφές έτσι ώστε το τελικό αποτέλεσμα, αν και εκ πρώτης όψεως μπορεί να φαίνεται απλώς ψυχαγωγικό, να είναι απολύτως κατάλληλο για να χρησιμοποιηθεί ως πόρος γλωσσολογικής έρευνας. ♦

Ο σύγχρονος πολιτισμός εκτίστην πάνω στην προμηθεϊκή αντίληψη της προόδου ο άνθρωπος έπιασεν που τους θεούς την φωθικιάν τζιαι προοδεύκει ασταμάτητα μέχρι να τους ημοιάσει. Τζιαι όι μόνον έπιασεν την φωθικιάν που τους θεούς, αλλά την έπιασεν τζιαι δωρεάν. Ούλλοι ανεξάρτητα οι κλασσικοί οικονομολόγοι εθεωρήσαν τες πρώτες ύλες δώρον από τη φύση. Το μόνον κόστος που έχουν, είναι το κόστος εξόρυξης τζιαι της μεταποίησης.

Τον τζιαιρόν που οι κλασσικοί φιλόσοφοι εθεμελιώναν τες θεωρίες που εκινήσαν τζιαι οδηγήσαν το κοινωνικό γίγνεσθαι του εικοστού αιώνα, στην φυσική εκυριαρχούσεν ακόμα η έκσταση μπροστά στην δύναμη της θεωρίας της μηχανικής. Ο Λαπλάς εδήλωνεν με απόλυτην σιγουριά ότι αν ένας λογισμός έξερεν με αρκετήν ακρίβειαν την θέση τζιαι την ταχύτητα των στοιχείων του σύμπαντος σε κάποιαν στιγμήν, για τον λογισμόν τούτον δεν θα υπήρχεν μυστικόν, ούτε για το παρελθόν, ούτε για το μέλλον του κόσμου. Ο πρώτος νόμος της θερμοδυναμικής, αυτός της συντήρησης, που εγγυάται ότι όπως τίποτα δεν γεννιέται, τίποτα δεν χάνεται, εγγυάται τον όμορφο κόσμον της αφθονίας που ονειρεύτηκεν ο άνθρωπος. Τίποτα δεν χάνεται.

Ο δεύτερος νόμος της θερμοδυναμικής, αυτός που λέει ότι η εντροπία αυξάνεται πάντα, ύστερα ήρτεν. Ο μηχανικός Σαντί Καρνό έφαιεν τα νιάτα του να εφαρμόσει στην εντέλειαν τον πρώτον νόμον της θερμοδυναμικής πας τες ατμομηχανές. Αφού τίποτα δεν χάνεται, επροσπάθούσεν όπως ούλλοι οι μηχανικοί της εποχής του να φκάλει τόσον έργον όσον ή ενέργεια που έβαλλεν μες την μηχανήν υπό μορφήν φωθικιάς. Όταν ανακάλυπεν ότι δεν είναι δυνατόν να βάλεις μιαν ποσότητα φωθικιάς μέσα σε μιαν ατμομηχανήν τζιαι να φκάλεις την ίδιαν ποσότητα έργου που την άλλη, δεν αντιλαμβανόταν ότι στα κοσιεφτά του χρόνια ανακάλυπτεν την μοίραν του κόσμου. Σε έναν κλειστόν σύστημαν, μπορεί να μην χάνεται τίποτα συμφωνα με τον πρώτον νόμον της θερμοδυναμικής, η ποιότητα όμως της ενέργειας αλλάσσει σε κάθε κύκλον μετατροπής της τζιαι χάννει που την αξιαν της. Άμαν θέλεις να μετατρέψεις την φωθικιάν σε κίνησην, έναν μέρος της ενέργειας που διαθέτεις σε μορφή φωθικιάς θα σκορπιστεί στο περιβάλλον, κατά την διαδικασίαν μετατροπής, τζιαι θα την χάσεις δια παντός. Για να την συνάξεις πίσω, πρέπει να βάλεις που την πούγκαν παραπάνω από αυτήν που θα συνάξεις. Αυτόν το πράμαν καταρρίπτει τον μαγικόν κόσμον του Λαπλάς, που είτε προς τα μπρος πάρεις το ρολόιν, είτε προς τα πίσω, το ίδιον κάμνει για το σύμπαν. Τα θερμικά φαινόμενα είναι μη αναστρέψιμα. Να μετατρέψεις την κίνησην σε θερμότη-

ταν γίνεται, τζιαι πιάννεις που την μετατροπήν 100% της ενέργειας που έβαλες. Να μετατρέψεις την θερμότητα σε κίνησην πάλε γίνεται, αλλά, πιάννεις λλιότερη. Άρα, αντίθετα με την ντετερμινιστική μηχανικήν θεωρία, που είτε ομπρός πάρεις το ρολόιν, είτε πίσω, το ίδιον κάμνει για τον λοαρκασμόν, ο χρόνος τζιαι ο κόσμος έχουν κατεύθυνση. Είναι η ίδια με την κατεύθυνσην του αυθόρμητου σκορπίσματος του χρήσιμου έργου σε μορφήν άχρηστης θερμότητας. Είναι η κατεύθυνση που την τάξη στην αταξία, που την ψηλότερης αξίας ύλην προς την ύλην χαμηλότερης αξίας. Μέσα σε έναν κλειστό σύστημα, σύμφωνα με τον δεύτερο νόμον, κάθε μεταποίηση μεταποιεί τζιαι έναν μέρος της τάξης σε αταξία (εντροπία). Αυτόν είναι που σημαίνει «σε έναν κλειστό σύστημα η εντροπία αυξάνεται πάντα».

Η οικονομία στην κλίμακα της γεώσφαιρας, είναι έναν κλειστό σύστημα. Η προσβάσιμη ύλη έχει όρια. Η ατμόσφαιρα περικλείει μέσα σε μιαν αέρινην σφαίραν την γή τζιαι τον ανθρώπινο πολιτισμό ορίζοντας τα όρια τους. Το μόνον πράμαν που την διαπερνά, πέρα που τες ιδέες μας, τζιαι μέσα μέσα κανένα διαστημόπλοιο, είναι η ηλιακή ενέργεια. Ότι ύλην, ότι μέταλλον έχει αποθηκευμένα στη γη, ότι νεκρόν υδρογονάνθρακα ή ζωντανόν βιολογικόν οικοσύστημα έσει συσσωρευτεί με την δράσην της ηλιακής ενέργειας για εκατομύρια χρόνια επί του γήινου περιβάλλοντος, έχουν όρια πεπερασμένα. Με άλλα λόγια, άμαν τα καταναλώννεις, μιαν ημέραν λείφκουν, όπως λείφκει το νερόν που έναν ποτήριν όσον τζιαι αν το τζιυέφκεις με το καλαμάκι. Η υλική βάση της οικονομίας, της οποίας οι νόμοι δεν λαμβάνουν ακόμα τον δεύτερο νόμο της θερμοδυναμικής, δεν είναι απειρίοστη. Ούτε για τον Μάρξ οι πρώτες ύλες έχουν κόστος, ούτε για τον Σμίθ. Τζιαι άτε για τον Μαρξ τζιαι τον Άνταμ Σμίθ ο δεύτερος νόμος της θερμοδυναμικής ήταν φρέσκος τζιαι δύσκολος. Για τους επόμενους; Τζιεινους που ανήγαγαν την ανάπτυξη σε μόνο δείκτη της οικονομικής ευρωστίας; Από τον Στάλιν μέχρι τον Τσιόρτσιλ, από τον Μιτεράν μέχρι την Θάτσιερ, από τον Σαρκοζί μέχρι τον Χριστόφκιαν, η μαγική λέξη που θα λυτρώσει τον κόσμον που όλα του τα κακά είναι η ανάπτυξη. Η μόνη διαφορά είναι ποιός θα έχει το κκοτσιάνιν τζιαι πως θα διανέμεται η αφθονία. Ανάπτυξη πάνω σε ποιόν υλικό σύστημα; Ποιόν υλικό σύστημα δεν υπάγεται στον δεύτερον νόμον της θερμοδυναμικής; Ακόμα τζιαι το οικολογικόν κίνημαν στα πρώτα του βήματα ενόμιζεν ότι ήβρεν την απάντηση με την ανακύκλωση. Τζιαι σήμερα ακόμα, πολλοί νεοπράσινοι πιστεύκουν στην πράσινην ανάπτυξη, στην πράσινην κατανάλωση, στο green market.

Σε έναν κόσμο με πεπερασμένα όρια, πώς μπορείς να μεταποιείς την ύλην εσαεί χωρίς να αλλάσσεις την ποιότη-
ταν της; Το πετρέλαιο που εμεταποιήθηκε σε κίνηση, εκατάληξεν σε θερμότητα τζιαι διοξείδιον του άνθρακα ανε-
πιστρεπτί. Το σίδερον των φρένων του αυτοκινήτου μου εσκόρπισεν κατά μη αναστρέψιμον τρόπον δια παντός στην
φύση. Όσον τζιαι να προσπαθήσεις να ανακυκλώσεις την ύλη, σε κάθε κύκλον, έναν μέρος της σκορπίζει τζιαι χάννε-
ται διά παντός, όπως την ενέργειαν που σκορπίζεται τζιαι χάννεται σε κάθε θερμικόν κύκλον του Καρνό.

Ανάπτυξιν χωρίς όρια δεν έχει, ούτε αιφόραν, ούτε αιρυπαίνουσιν. Το να πιστεύεις σε μιαν ανάπτυξιν χωρίς
όρια μέσα σε έναν κόσμο με όρια, μόνο τρελλός ή οικονομολόγος μπορεί να είσαι, είπεν ο Κ. Boulding, παλιός πρόε-
δρος της American Economic Association. Το μόνον που μπορεί η ανάπτυξιν να φέρει εσαεί, είναι μια καλλύττερη δια-
χείρησις της μόνης ενέργειας που διαπερνά το κλειστό μας σύστημα, της ηλιακής, για να την μετατρέψει σε ευκολίαν
του κόσμου, σε αγαθά, σε χαράν.

Η καστανιά για να σου δώσει έναν κάστανον, θέλει νερόν τζιαι ηλιακήν ενέργειαν. Τζιείνη θα πάρει τα λίγα
μέταλλα που χρειάζεται για την γην τζιαι θα αφήσει την ζωή να το δημιουργήσει. Το σύστημα αξιών του ανθρώπι-
νου πολιτισμού, έχει πολλά να μάθει από την καστανιά για να φέρει τους νόμους της οικονομίας σε αρμονίαν με
τους νόμους της φυσικής. Η καστανιά ξέρει πολλά καλά ότι η φύσις δεν χαρίζει κάστανον άμην δεν σέβεται τους
νόμους της. Ξερανίσκει την τζιαι ποσπάζεται.

Για περαιτέρω εμβάθυνση: *La décroissance*, Nicolas Georgescu-Roegan, www.decroissance.org, www.decroissance.ch ∅

Γλωσσική πολιτική: Η Κυπριακή Μαρωνίτικη Αραβική και η σύγκριση της με την Κυπριακή Ελληνική

Ναταλία Παύλου, Παν. του Σικάγο

«Εγώ Αράπικα μιλώ!», δηλώνει αποφασιστικά
στην Κυπριακή Ελληνική ένας από τους πολλούς ομιλη-
τές της Κυπριακής Μαρωνίτικης Αραβικής που ζουν στο
νησί μας. Μια δήλωση που δεν δείχνει μόνο μια προ-
σωπική προτίμηση και ταυτότητα, αλλά εκφράζει την
στάση και γλωσσική προσέγγιση που χαρακτηρίζει την
πλειοψηφία της Κυπριακής Μαρωνίτικης κοινότητας.

Η Κυπριακή Μαρωνίτικη Αραβική, γνωστή και ως
Σάννα, χρησιμοποιείται σήμερα κυρίως από τους κατοί-
κους του Κορμακίτη, καθώς και από άλλους ομιλήτες
που πλέον διαμένουν στην υπόλοιπη Κύπρο. Εν αγνοία
των περισσοτέρων μας, είναι αναγνωρισμένη μειονο-
τική γλώσσα της Κύπρου και διατρέχει σοβαρό κίνδυ-
νο εξαφάνισης. Η γλώσσα αυτή είναι κυρίως προφορική,
καθώς με εξαίρεση τις πρόσφατες προσπάθειες αναβί-
ωσής της μέσω διδακτικού υλικού, οι ομιλητές της δεν
την έχουν διδαχθεί. Παρόλ' αυτά, προσπάθειες διδα-
σκαλίας του αραβικού αλφαβήτου, σύμφωνα με ανα-
φορά κατοίκου του χωριού, έχουν γίνει στο παρελθόν,
χωρίς αυτό να σημαίνει απαραίτητα ότι ήταν βασισμένο
στην Κυπριακή Μαρωνίτικη Αραβική γλώσσα και όχι σε
άλλες Αραβικές ποικιλίες.

Συζητώντας με τους κάτοικους του χωριού μα-
θαίνει κανείς ότι η γλωσσική επαφή μεταξύ της αραβι-
κής γλώσσας και της Κοινής Νέας Ελληνικής ξεκίνησε
όταν η Κοινή Νέα Ελληνική χρησιμοποιήθηκε στο scho-
λικό περιβάλλον ως γλώσσα διδασκαλίας. Ακολουθώς,

σύμφωνα με περιπτωσιολογική αναφορά, οι γονείς συ-
νειδητά περιόρισαν τη χρήση της Αραβικής στον προ-
σωπικό χώρο και επέλεξαν να χρησιμοποιούν τα
Ελληνικά μετά και από ενθάρρυνση των δασκάλων του
σχολείου.

Η επιλογή της γλώσσας διδασκαλίας στα σχολεία
είναι αποτέλεσμα γλωσσικής πολιτικής, η οποία καθο-
ρίζεται από εθνικούς, κοινωνικούς και πολιτικούς πα-
ράγοντες. Οι σχετικές πηγές για το θέμα αναφέρουν την
επιλογή της κοινής Νέας Ελληνικής, για παράδειγμα, ως
της γλώσσας διδασκαλίας στο ελληνοκυπριακό εκπαι-
δευτικό σύστημα να εξαρτάται πρώτα από την ανάγκη
συσχέτισης με τον ελλαδικό χώρο και δεύτερο, τη δια-
τήρηση εθνικής ταυτότητας παρόμοιας με την Ελλάδα,
καθώς οι δυο χώρες μοιράζονται κοινή ιστορία, έθιμα,
κουλτούρα και θρησκεία. Αυτό συνεπάγεται λοιπόν, ότι
η γλωσσική πολιτική που ήθελε τη χρήση της Νέας Ελ-
ληνικής ως γλώσσας διδασκαλίας για την κυπριακή μα-
ρωνίτικη κοινότητα πιθανότατα αποσκοπούσε σε
αφομοίωση στοιχείων από την ελληνική γλώσσα και
κουλτούρα της Κύπρου από μια μικρή κοινότητα που
διαμένει στο νησί.

Όποιοι και αν είναι οι λόγοι της εφαρμογής μιας
γλωσσικής πολιτικής, αυτοί δεν επηρεάζουν το αποτέλε-
σμα της γλωσσικής κατάστασης που χαρακτηρίζει μια
κοινωνία. Στην περίπτωση της χρήσης της Κοινής Νέας
Ελληνικής στα σχολεία της ελληνοκυπριακής κοινότη-

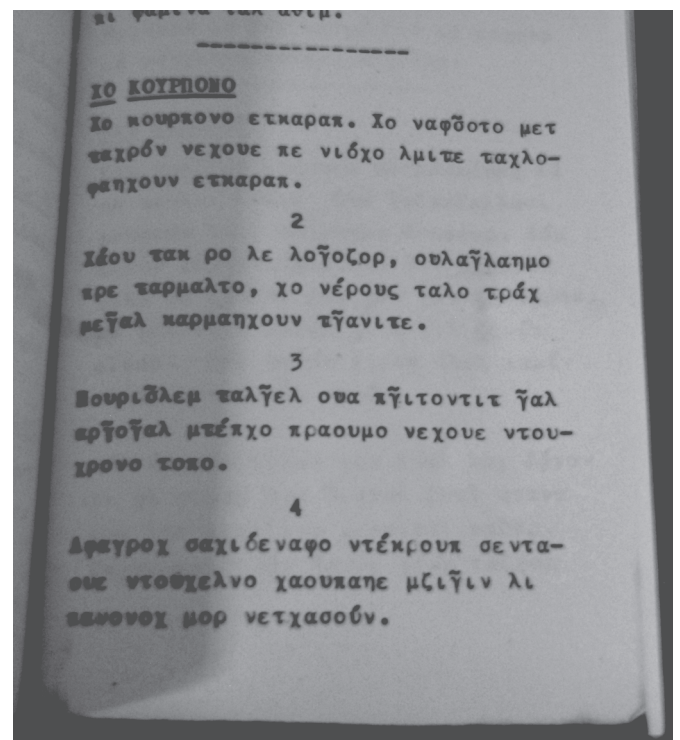
τας βλέπει κανείς, σύμφωνα με τη σχετική επιστημονική βιβλιογραφία, το φαινόμενο της διγλωσσίας, που χαρακτηρίζεται από την ικανότητα των Ελληνοκύπριων ομιλητών να μιλούν δυο γλωσσικές ποικιλίες, την Κοινή Νέα Ελληνική και την Κυπριακή Ελληνική. Γλωσσική ποικιλία, όπως ονομάζεται στη γλωσσολογική κοινότητα, είναι ο ουδέτερος όρος αναγνώρισης γραμματικών διαφοροποιήσεων σε γλωσσικά συστήματα που είναι όμοια μεταξύ τους. Παράλληλα, η εφαρμογή της ίδιας πολιτικής που επηρέασε την κυπριακή μαρωνίτικη αραβική κοινότητα και γλώσσα, έφερε ως αποτέλεσμα την εξάπλωση της χρήσης της Κοινής Νέας Ελληνικής και τον περιορισμό και επερχόμενο κίνδυνο εξαφάνισης της Κυπριακής Μαρωνίτικης Αραβικής. Ανακεφαλαιώνοντας, παρατηρούμε ότι οι δυο κοινότητες, δηλαδή η Μαρωνίτικη Αραβική και η Ελληνική, μοιράζονται το ίδιο κοινό: την εφαρμογή της ίδιας γλωσσικής πολιτικής.

Φτάνοντας σε αυτή τη διαπίστωση, εύλογο είναι να αναρωτηθεί κανείς ποια είναι τα πιθανά κριτήρια που οδήγησαν σε διαφορετικό αποτέλεσμα την εφαρμογή της γλωσσικής πολιτικής στην κάθε μια από τις δυο κοινότητες. Σημαντικός παράγοντας είναι η γλωσσική εγγύτητα που διαφέρει στην κάθε περίπτωση. Γλωσσική εγγύτητα είναι ο βαθμός ομοιότητας που δυο γλώσσες δύναται να έχουν ανάλογα με τα γραμματικά φαινόμενα που μοιράζονται. Χωρίς αμφιβολία η κοινή νέα ελληνική και η κυπριακή ελληνική ποικιλία, ενώ έχουν γραμματικές διαφορές σε μορφολογικό, συντακτικό και φωνολογικό επίπεδο, είναι ποικιλίες που έχουν γλωσσική εγγύτητα. Αντίθετα, η Κυπριακή Ελληνική και Κυπριακή Μαρωνίτικη Αραβική δεν έχουν γλωσσική εγγύτητα. Κατ' ακρίβειαν, ανήκουν σε διαφορετικές γλωσσικές οικογένειες: η πρώτη ανήκει στην ελληνική οικογένεια, υποοικογένεια των ινδο-ευρωπαϊκών γλωσσών, και η δεύτερη στη σημιτική, υποοικογένεια των αφροασιατικών γλωσσών. Ως πρώτο κριτήριο, λοιπόν, ας καθορίσουμε τη γλωσσική εγγύτητα. Αν υποθέσουμε λοιπόν ότι η γλωσσική εγγύτητα διαδραματίζει καθοριστικό ρόλο, τότε μπορούμε να εξηγήσουμε τη διατήρηση της Κυπριακής Ελληνικής στην ελληνοκυπριακή κοινότητα παρά τη διδασκαλία στην Κοινή Νέα Ελληνική και από την άλλη πλευρά, βέβαια, την κυριαρχία της Κοινής Νέας Ελληνικής έναντι της Κυπριακής Μαρωνίτικης Αραβικής.

Όπως ανέφερα πιο πάνω, η εφαρμογή γλωσσικής πολιτικής βασίζεται σε εθνικούς, κοινωνικούς και πολιτικούς παράγοντες. Αν αναρωτηθούμε, λοιπόν, εάν αυτοί οι παράγοντες καθορίζουν και το αποτέλεσμα της εφαρμογής της γλωσσικής πολιτικής, τότε παρατηρούμε τα εξής. Ενώ η ελληνοκυπριακή κοινότητα αναμένεται να επιδιώκει τη συσχέτιση με τον ελλαδικό χώρο, η

Κοινή Νέα Ελληνική ως γλώσσα διδασκαλίας, δεν οδήγησε σε τραγικό περιορισμό χρήσης της Κυπριακής Ελληνικής. Αναμενόμενα, όμως, λόγω της γλωσσικής επαφής, η γραμματική μπορεί να διαφοροποιηθεί σε σύγκριση με τη γραμματική της ίδιας ποικιλίας πριν τη γλωσσική επαφή. Εντούτοις, η ανάγκη για συσχέτιση με τον ελλαδικό χώρο, δεν αποτέλεσε κριτήριο για μείωση χρήσης της Κυπριακής Ελληνικής. Εξετάζοντας, λοιπόν, το ίδιο κριτήριο, δηλαδή την ανάγκη συσχέτισης της Κυπριακής Μαρωνίτικης κοινότητας με τον ελλαδικό χώρο, ή ακόμα καλύτερα με τον ελληνοκυπριακό χώρο, όπου χρησιμοποιείται μια ποικιλία της ελληνικής οικογένειας, φαίνεται ότι πιθανότατα η ανάγκη αυτή να έπαιξε καθοριστικό ρόλο.

Η ανάγκη, δηλαδή, μιας μικρής κοινότητας να ενταχθεί στο ευρύτερο σύνολο, ασπαζόμενη την τοπολαλιά, όπως αυτή διδάσκοταν στα σχολεία. Στο βωμό της ανάγκης αυτής, λοιπόν, βρίσκουμε την περιορισμένη χρήση της Κυπριακής Μαρωνίτικης Αραβικής.

Ιστορικοί παράγοντες έπαιξαν επίσης βασικό ρόλο στο διαφορετικό αποτέλεσμα εφαρμογής της γλωσσικής πολιτικής. Η κυπριακή μαρωνίτικη κοινότητα βρισκόταν κατά βάση σε διάφορα χωριά στο βόρειο μέρος του νησιού, το οποίο μετά την τούρκικη κατάληψη, εγκαταλήφθηκε από την πλειοψηφία που κατέληξε στο νότιο μέρος του νησιού και σήμερα κυρίως κατοικείται από την ελληνοκυπριακή κοινότητα. Η μετακίνηση αυτή χώρισε συγκεκριμένα τη κοινότητα του Κορμακίτη στα άτομα που επέλεξαν να αφήσουν το χωριό και αυτούς που επέλεξαν να μείνουν. Όπως είναι αναμενόμενο, αυτοί που επέλεξαν να μείνουν ήταν πολύ λιγότεροι από όσους έφυγαν για το νοτιότερο μέρος, όπου και επέλεξαν κατά βάση τη χρήση της Κυπριακής Ελληνικής. Ο μικρός αριθμός των κατοίκων που διάλεξαν να παραμείνουν στο χωριό μειώθηκε σταδιακά, πιθανότατα και λόγω αστυφιλίας, φέροντας το σημερινό status quo.

Ας επιστρέψουμε, όμως, στην κυριαρχούσα πρόταση του άρθρου: «Εγώ Αράπικα μιλώ!» Εξετάζοντας κάποιους πιθανούς λόγους για το διαφορετικό αποτέλεσμα της γλωσσικής πολιτικής ανάμεσα στην

Ελληνοκυπριακή και στη Μαρωνίτικη Αραβική κοινότητα, δεν έχουμε απαραίτητα μια ολοκληρωμένη εικόνα. Η δήλωση αυτή αποτελεί γλωσσική στάση την οποία ασπάζεται μεγάλο μέρος της κοινότητας. Ίσως οι παραπάνω λόγοι, ανάμεσα σε άλλους, να οδήγησαν σε μια μη αναστρέψιμη κατάσταση πιθανού κινδύνου εξαφάνισης της Κυπριακής Μαρωνίτικης Αραβικής και η γλωσσική στάση των εναπομεινάντων φυσικών ομιλητών εκφράζει την ανάλογη ανησυχία και περηφάνια που αρμόζει στην κατάσταση αυτή. Ένα είναι το σίγουρο, οι ίδιοι οι φυσικοί ομιλητές είναι οι ανεπίσημοι νομοθέτες της γλωσσικής στάσης σε μια κοινότητα που χρησιμοποιεί την Κυπριακή Μαρωνίτικη Αραβική και την Κυπριακή Ελληνική σε μεγάλο βαθμό, αλλά δηλώνει πρόθυμα την συσχέτιση της με τα βάθη της Μέσης Ανατολής και με την αραβική γλώσσα του νησιού μας.

Χρειάζεται να αναρωτηθεί κανείς: πόσοι από εμάς θα έλεγαν αποφασιστικά «Εγώ Κυπριακά μιλώ!». ◊

Η Ναταλία Παύλου είναι υποψήφια διδάκτορας στο τμήμα Γλωσσολογίας του Πανεπιστημίου του Σικάγου. Το παραπάνω κείμενο περιγράφει τις παρατηρήσεις της από έρευνα που διεξάγει με τη Κυπριακή Μαρωνίτικη κοινότητα.

Η Νοηματική Γλώσσα

Έλενα Χ"Πέτρου, Ειδική Δασκάλα Κωφών

Η νοηματική γλώσσα είναι η φυσική γλώσσα της κοινότητας των Κωφών. Είναι μια πλήρης γλώσσα, η οποία χρησιμοποιεί τα ίδια είδη γραμματικού μηχανισμού που υπάρχουν και στην προφορική γλώσσα.

Η νοηματική γλώσσα δεν είναι διεθνής όπως λανθασμένα πιστεύεται. Η κάθε χώρα αναπτύσσει τη δική της νοηματική γλώσσα με διαφορετικά κατά βάση νοήματα και διαφορετικό αλφάβητο. Υπάρχουν κοινά χαρακτηριστικά αλλά πολλές διαφορές σε μορφολογικό επίπεδο. Παρόλα αυτά οι κωφοί διαφορετικών κρατών μπορούν να συνεννοούνται άνετα μέσω της Διεθνούς Νοηματικής Γλώσσας, η οποία είναι στην ουσία ένας κώδικας που εξυπηρετεί απλές καθημερινές ανάγκες επικοινωνίας.

Οι γλωσσολογικές έρευνες σε διάφορες νοηματικές γλώσσες έδειξαν ότι η κάθε νοηματική γλώσσα έχει συγκεκριμένη δομή και ανταποκρίνεται στα παγκόσμια κριτήρια των ανθρωπίνων γλωσσών (ομιλούμενων).

Αν και η νοηματική γλώσσα δεν απεικονίζει άμεσα την ομιλούμενη γλώσσα, βασίζεται εν μέρει σε αυτή και μπορεί να αποδώσει, όπως κάθε ξεχωριστή γλώσσα, την οποιαδήποτε έκφραση ή ακόμα και αργκό της ομιλούμενης γλώσσας. Τη χρησιμότητα της νοηματικής γλώσσας για τη διευκόλυνση της επικοινωνίας των κωφών, τονίζει και ο Σωκράτης στο διάλογό του με τον Ερμογόνη στους πλατωνικούς διαλόγους και συγκεκριμένα στο έργο του "Κράτυλος". Ο Σωκράτης αναφέρει συγκεκριμένα: «Εάν δεν είχαμε φωνή ούτε γλώσσα και όμως θέλαμε να εκφράσουμε μεταξύ μας τα πράγματα, άραγε δεν θα δοκιμάζαμε, καθώς τώρα οι κωφάλαλοι, να εκφραστούμε με τα χέρια και με την κεφαλή και με το άλλο σώμα;».

Υπάρχουν πολλές παραλλαγές της Νοηματικής Γλώσσας και στην πραγματικότητα υπάρχουν περισσότερες από μια νοηματικές γλώσσες σε μια χώρα, όπως ακριβώς συμβαίνει με τις προφορικές γλώσσες. Για παράδειγμα, υπάρχουν δύο νοηματικές γλώσσες στο Βέλγιο (η Γαλλική Βελγική Νοηματική Γλώσσα και η Φλαμανδική Νοηματική Γλώσσα) ή στην Ισπανία (η Ισπανική Νοηματική Γλώσσα και Καταλανική Νοηματική Γλώσσα). Επίσης, υπάρχουν διαφορετικές νοηματικές γλώσσες σε χώρες που έχουν την ίδια προφορική γλώσσα, όπως το Ηνωμένο Βασίλειο και η Ιρλανδία. Αυτό οφείλεται σε ιστορικές εξελίξεις που είναι διαφορετικές από αυτές που κάποιος βιώνει στις προφορικές γλώσσες.

Διεθνές Σύμβολο (ΔΣ)

Πέραν των Νοηματικών Γλωσσών που υπάρχουν καταγεγραμμένες και αναγνωρισμένες σε διάφορες χώρες της Ευρώπης και της Αμερικής, υπάρχει ένα διεθνές σύστημα επικοινωνίας που ονομάζεται Διεθνές Σύμβολο (ΔΣ). Χρησιμοποιείται κανονικά σε διεθνή συνέδρια και συναντήσεις με συμμετέχοντες που δεν χρησιμοποιούν κοινή νοηματική γλώσσα. Αυτή η βοηθητική γλώσσα χρησιμοποιείται πραγματικά ως κοινή γλώσσα μεταξύ των χρηστών της νοηματικής γλώσσας από διαφορετικές χώρες, και επίσης σε αυθόρμητους διαλόγους. Όμως, δεν μπορεί να συγκριθεί με την Εσπεράντο, διότι το ΔΣ δεν αποτελεί μια πραγματική γλώσσα. Δεν διαθέτει σταθερή γραμματική ή λεξιλόγιο και στηρίζεται κυρίως σε χειρονομίες, που σημαίνουν κάτι μόνο για εκείνη τη συγκεκριμένη περίπτωση και χρησιμοποιεί λεξιλόγιο από τη γλώσσα αυτού που μιλά. Αυτό σημαίνει ότι τα σύμβολα διευκρινίζονται, και συχνά χρησιμοποιούνται περισσότερα από ένα σύμβολα για να περιγράψουν μια σκέψη ώστε να εξασφαλιστεί η κατανόηση.

Το Ελληνικό Δακτυλικό Αλφάβητο

Κυπριακή Νοηματική Γλώσσα (ΚΝΓ)

Το 2007 άρχισε στην Κύπρο η καταγραφή της ΚΝΓ με την επιστημονική επίβλεψη του Δρ. Χρυσόστομου Παπασπύρου. Η καταγραφή αυτή σκοπό είχε τη συστηματική κατηγοριοποίηση του συλλεγόμενου πρωτογενούς γλωσσικού υλικού και τη διαμόρφωση τριών αυτοτελών προϊόντων με παιδαγωγική σκοπιμότητα και χρηστικότητα: (α) γραμματική ΚΝΓ παραδοσιακού τύπου, (β) εννοιολογικό λεξικό ΚΝΓ, και (γ) επικοινωνιακή γραμματική ΚΝΓ. Η όλη διαδικασία ολοκληρώθηκε σε τρία χρόνια και όλο το υλικό που παράχθηκε καταγράφηκε σε δύο τόμους και ένα dvd.

Η κυπριακή νοηματική γλώσσα (ΚΝΓ) αποτελεί το κύριο όργανο γλωσσικής επικοινωνίας της κοινότητας των κωφών ατόμων στην Κύπρο. Από κοινωνιογλωσσολογική άποψη οι κοινότητες των κωφών θεωρούνται ως διαφοροποιημένες γλωσσικές κοινότητες ή γλωσσικές μειονότητες, οι οποίες αναπτύσσουν ιδιαίτερα πολιτισμικά γνωρίσματα και τα θεμελιώνουν στις νοηματικές γλώσσες.

Μετά την ολοκλήρωση της καταγραφής της ΚΝΓ, η Κύπρος κατέστη η έκτη χώρα της ΕΕ που έχει αναγνωρίσει τη Νοηματική ως επίσημη γλώσσα. Η ΚΝΓ είναι η γλώσσα που δημιουργήθηκε από τα Κωφά άτομα και σ' αυτά ανήκει. Εκφράζει την ανάγκη τους για ομαλή, άμεση και οπτική επικοινωνία, τόσο στην εκπαίδευση τους, όσο και στην καθημερινή και κοινωνική τους ζωή. ♦

Είναι οι νοηματικές γλώσσες πραγματικές γλώσσες; Δημήτρης

Η χρήση του όρου «γλώσσα» στην καθομιλουμένη συχνά αποκλείει τις νοηματικές γλώσσες, αντανακλώντας την πεποίθηση ότι οι νοηματικές γλώσσες δεν είναι πραγματικές γλώσσες, αλλά μάλλον συστήματα περιορισμένης επικοινωνίας. Ωστόσο, μπορεί ξεκάθαρα να υποστηριχτεί ότι οι νοηματικές γλώσσες αναδύονται και συμπεριφέρονται όπως οι ομιλούμενες φυσικές γλώσσες.

Στοιχεία δείχνουν ότι υπάρχει μια κρίσιμη περίοδος για την κατάκτηση των νοηματικών γλωσσών περίπου από τη γέννηση μέχρι την έναρξη της εφηβείας, μετά την οποία η εκμάθηση της νοηματικής γλώσσας απαιτεί ιδιαίτερη προσπάθεια (Fromkin, et.al., 2014) και τα άτομα που μαθαίνουν τη νοηματική μετά από αυτή την περίοδο παρουσιάζουν αρκετά λιγότερη ευχέρεια (Newport, 1990). Επιπλέον, τα στάδια της κατάκτησης μιας ομιλούμενης και μιας νοηματικής γλώσσας φαίνεται να είναι παράλληλα: για παράδειγμα, τα παιδιά, είτε χρησιμοποιούν ομιλούμενη είτε νοηματική, αρχίζουν με βάβισμα και φτάνουν το τηλεγραφικό στάδιο περίπου στα δύο τους χρόνια (Fromkin, et.al., 2014).

Όπως συμβαίνει και με τις ομιλούμενες γλώσσες, για την κατάκτηση μιας νοηματικής γλώσσας από ένα παιδί με τυπική ανάπτυξη, απαιτείται πολύ μικρή συμβολή. Μακριά από ρητή καθοδήγηση, τα «σπιτικά νοήματα» προκύπτουν με ελάχιστη ή καμία συμβολή (Fromkin, et.al., 2014). Στις κοινότητες Κωφών τέτοια ad hoc νοήματα μπορούν να εξελιχθούν σε ολοκληρωμένες νοηματικές γλώσσες και να αποκτήσουν φυσικούς ομιλητές (πρβλ. κρεολή γλώσσα). Μια τέτοια περίπτωση αποτελεί η Νοηματική Γλώσσα της Νικαράγουας, η οποία προέκυψε μεταξύ παιδιών χωρίς καμία προηγούμενη γνώση γλώσσας και έγινε πιο πολύπλοκη μέσα από τη χρήση της από μικρότερα παιδιά (Boeckx, 2010).

Η λειτουργία του εγκεφάλου συνηγορεί επίσης ότι οι νοηματικές γλώσσες αναπτύσσονται παρόμοια με τις ομιλούμενες γλώσσες. Παρά τον οπτικό χαρακτήρα τους, οι νοηματικές γλώσσες αναπτύσσονται (κυρίως) στο αριστερό ημισφαίριο, όπως οι ομιλούμενες γλώσσες, και οι χρήστες της νοηματικής με εγκεφαλική βλάβη στο αριστερό ημισφαίριο αντιμετωπίζουν γλωσσικές δυσκολίες, όπως ακριβώς αντιμετωπίζουν και οι ομιλητές μιας προφορικής γλώσσας, ενώ βλάβες στο δεξί ημισφαίριο (όπου πραγματοποιούνται οι εργασίες οπτικής επεξεργασίας) δεν έχουν επιπτώσεις στην χρήση της (Poizner, et. al. 1987).

Οι παρατηρήσεις αυτές δείχνουν ότι οι νοηματικές και ομιλούμενες γλώσσες είναι ουσιαστικά ίδιες και επομένως εξίσου «πραγματικές».

Fromkin, V., Rodman, R., & Hyams, N. (2014). An introduction to language. Boston, Mass:Wadsworth, Cengage Learning.

Newport, Elissa L. (1990). Maturational Constraints on Language Learning. Cognitive Science, 14.

Boeckx, C. (2010). Language in cognition: Uncovering mental structures and the rules behind them. Chichester, U.K: Wiley-Blackwell.

Poizner, H., Klima, E. S., & Bellugi, U. (1987). What the hands reveal about the brain. Cambridge, Mass: MIT Press. ♦

Τα Ρωμαίικα των Τουρκοκυπρίων: ανάλυση μιας ποικιλίας και περιγραφή μιας κοινότητας χαμένων στον χρόνο¹

Έλενα Ιωαννίδου, Παν. Κύπρου

1. Εισαγωγή

Η παρούσα ερευνητική εργασία περιγράφει ζητήματα γλώσσας, γλωσσικής χρήσης και ταυτότητας σε μια ομάδα Τουρκοκυπρίων οι οποίοι χρησιμοποιούν την Κυπριακή Ελληνική ως μητρική γλώσσα. Η εργασία αυτή εντάσσεται στα πλαίσια του ευρύτερου ερευνητικού προγράμματος G.R.E.CO² ("Retaining Greek in Enclaved Communities (GRECO): Greek-speaking Turkish Cypriots in Cyprus and Turkish Cretans in Cunda"), το οποίο χρηματοδοτήθηκε από το Ίδρυμα Λεβέντης (2014–2016). Η κοινότητα αυτή αποτελεί μια υποομάδα της τουρκοκυπριακής κοινότητας στην Κύπρο, η οποία χρησιμοποιεί την Κυπριακή Ελληνική είτε ως μητρική ποικιλία είτε ως δεύτερη γλώσσα στο σπίτι. Ιστορικά, υπάρχουν διάφορες ερμηνείες για την προέλευση αυτής της γλωσσικής κοινότητας³. Σύμφωνα με τους Beckingham (1957), Constantinou (2007, 2009) και Sayar & Percival (1943), αυτή η ομάδα προέρχεται από τους λεγόμενους Λινοπάμπακους⁴, χριστιανούς οι οποίοι στα χρόνια των Οθωμανών εξισλαμίστηκαν κυρίως για οικονομικούς λόγους (Mitchell 1908) αλλά ασκούσαν κρυφά τη χριστιανική τους πίστη, διατηρούσαν δύο ονόματα και μιλούσαν Ελληνικά. Αξίζει να σημειωθεί ότι παρόμοιες ομάδες, στις οποίες παρατηρούμε διαφοροποίηση της γλωσσικής από την 'εθνική' ταυτότητα, συναντούμε και στην Τουρκία (π.χ. στην Cunda, τα πρώην Μοσχονήσια, βλ. βάση δεδομένων του Εργαστηρίου Νεοελληνικών Διαλέκτων του Πανεπιστημίου Πατρών, στον Πόντο βλ. Sitaridou 2013) αλλά και σε άλλες χώρες, όπως τον Λίβανο και τη Συρία (Tsokalidou 2004).

Συγχρονικά, στην παρούσα έρευνα η πλειοψηφία των μελών της γλωσσικής κοινότητας των Τουρκοκυπρίων που μελετήσαμε δεν αυτοπροσδιορίζονται ως Λινοπάμπακοι και υιοθετούν ποικίλες ερμηνείες για τον γλωσσικό τους δυϊσμό. Παρ' όλα αυτά, κοινό τους χαρακτηριστικό παραμένει το γεγονός ότι διατηρούν την ελληνική γλώσσα ως βασική γλώσσα του ρεπερτορίου τους, ως τη γλώσσα του σπιτιού και του χωριού τους, κάτι που τους διαφοροποιεί από τα υπόλοιπα μέλη της τουρκοκυπριακής κοινότητας. Αυτό αντικατοπτρίζεται στο παρακάτω απόσπασμα από τη συνέντευξη ενός από τους συμμετέχοντες.

"Μετά το '63 εκλείσαν οι δρόμοι τζιαι κυβερνούσαν μας μόνον οι Τούρκοι αξιωματικοί. Είσιεν ένα αξιωματικό που ήρτεν τζιαι έγγραψε μες το καφενείο "απαγορεύονται τα Ελληνικά", τζιαι έτσι υποχρεωθήκαν τζιαι μάθαν λλία Τούρτζικα. Νομίζω ακόμα ότι η ταπέλλα ε' μες τον καφενέν [...]. Μια κοτζιάκαρη ελάλεν του αστυνομικού "να σου δώκω θκυο-τρία σελίνια να μου μάθεις τζιαι μένα λλία τούρτζικα;", τζιαι ελάλεν τους ο αξιωματικός "είντα λoής Τούρτζοι είσαστε τζιαι μιλάτε Ελληνικά", έγκιανεν τον το λάομα" - (Β., Λουρουτζίνα)

Τέλος, σημειώνεται ότι στην παρούσα έρευνα χρησιμοποιείται ο όρος Ρωμαίικα (Ioannidou 2011, 2015) για να περιγραφεί η ποικιλία της Ελληνικής την οποία χρησιμοποιεί η συγκεκριμένη ομάδα. Αυτός ο όρος αναδείχθηκε από τους ίδιους τους ομιλητές, οι οποίοι αναφέρονταν στα Ρωμαίικα ή Ρωμαίικα όταν ήθελαν να περιγράψουν τα Ελληνικά τα οποία χρησιμοποιούσαν. Ο όρος Ρωμαίικα ή Rumca χρησιμοποιήθηκε ως υπερκείμενος για να ενσωματώσει όλες τις ποικιλίες της Ελληνικής οι οποίες μιλιούνταν από τον 19ο αιώνα στις περιοχές της Οθωμανικής αυτοκρατορίας (Ozkan 2013). Ο ίδιος όρος χρησιμοποιείται συγχρονικά με διαφοροποιημένη ορθογραφία (βλ. Romeyka) για να περιγράψει τα Ελληνικά της περιοχής του Πόντου (Sitaridou 2013, 2014).

2. Μεθοδολογία

Η βασική μεθοδολογία που χρησιμοποιήθηκε για τη συλλογή δεδομένων ήταν οι εθνογραφικές συνεντεύξεις (Denzin 2001) σε συνδυασμό με παρατήρηση των συμμετεχόντων στο περιβάλλον τους. Στη βάση των εθνογραφικών συνεντεύξεων, των προσωπικών δηλαδή αφηγήσεων των συμμετεχόντων, σε συνδυασμό με στοιχεία τα οποία αντλήσαμε από την παρατήρησή τους στον χώρο τους, κτίσαμε για τον κάθε συμμετέχοντα το ατομικό του προφίλ ή, διαφορετικά, τη βιογραφία του.

Οι συμμετέχοντες επιλέχθηκαν εφαρμόζοντας την κοινωνιογλωσσολογική προσέγγιση των κοινωνικών δικτύων (Milroy 1980, 2002), σύμφωνα με την οποία η ερευνητική δραστηριότητα εκπονείται εφόσον διαμορφωθούν κοινωνικά και οικογενειακά δίκτυα γύρω από πληροφοριοδότες-κλειδιά. Οι γεωγραφικές περιοχές της Κύπρου όπου εντοπίστηκαν Τουρκοκύπριοι ομιλητές των Ρωμαίικων ως μητρικής τους ποικιλίας εί-

ναι οι παρακάτω:

(1) βορειοδυτικά: Τηλλυρία (Κότσινα, Άης Θεόδωρος, Χαλεύκα)·

(2) βορειοανατολικά: Καρπασία (Γαληνόπορνη, Άγιος Συμεών, Άγιος Αντρόνικος)·

(3) δυτικά: Πάφος (Αρόδες, Κρήτου Τέρα)·

(4) κέντρο: Λουρουτζίνα (Βατυλή, Λύση).

Στην έρευνα συμμετείχαν 36 Τουρκοκύπριοι ομιλητές των Ρωμαϊκών από τρεις ηλικιακές ομάδες/γενιές και από τα δύο φύλα. Συγκεκριμένα, σχηματίστηκαν οκτώ δίκτυα συμμετεχόντων με βάση τις τέσσερις γεωγραφικές περιοχές της Κύπρου που προαναφέρθηκαν. Τα δίκτυα των συμμετεχόντων κτίστηκαν γύρω από οκτώ πληροφοριοδότες-κλειδιά και περιλαμβάνουν συγγενείς (εξ αίματος και εξ αγχιστείας) και φίλους τους (για λόγους δεοντολογίας έχουν χρησιμοποιηθεί ψευδώνυμα αντί των πραγματικών τους ονομάτων). Για τις μεγαλύτερες γενιές τα Ρωμαϊκά είναι η μητρική/πρώτη γλώσσα (Γ1) από την παιδική ηλικία μέχρι σήμερα. Από την άλλη, οι συμμετέχοντες που ανήκουν σε νεότερες γενιές είναι δίγλωσσοι με την Τουρκική ως Γ1 και την Ελληνική ως δεύτερη γλώσσα (Γ2) – ανάλογα με την περίπτωση ξεχωρίζουμε περιπτώσεις είτε σχετικά ισορροπημένης διγλωσσίας είτε παθητικής διγλωσσίας, όπου τα άτομα δεν παράγουν αλλά είναι σε θέση να κατανοήσουν λόγο στα Ελληνικά.

3. Αποτελέσματα

Η ανάλυση των δεδομένων ήταν πολυεπίπεδη και διενεργήθηκε στη βάση των εξής τριών επιπέδων:

(α) στο περιγραφικό, προσφέροντας μια συστηματική περιγραφή των βασιλεκτικών χαρακτηριστικών των Ρωμαϊκών στο (μορφο)φωνολογικό, μορφολογικό και συντακτικό επίπεδο

(β) στο δομικό, εντοπίζοντας τα φαινόμενα που, ενδεχομένως, μπορούν να αποδοθούν στη γλωσσική επαφή (language contact) με την Τουρκική

(γ) στο κοινωνιογλωσσικό και, ειδικότερα, στις συμβολικές και επικοινωνιακές λειτουργίες των Ρωμαϊκών για τη συγκεκριμένη υποομάδα των Τουρκοκυπρίων.

3.1 Βασιλεκτικά χαρακτηριστικά των Ρωμαϊκών

Η γλωσσική ποικιλία των Ρωμαϊκών των Τουρκοκυπρίων αποτελεί μια ποικιλία της Κυπριακής Ελληνικής με πολλά βασιλεκτικά στοιχεία σε όλα τα βασικά επίπεδα ανάλυσης της γλώσσας: φωνητική-φωνολογία, μορφολογία, σύνταξη, αλλά και στο λεξιλόγιο. Πιο κάτω αναφέρονται συνοπτικά κάποια παραδείγματα βασιλεκτικών χαρακτηριστικών των Ρωμαϊκών σε όλα τα γλωσσικά επίπεδα⁵.

3.1.1 Φωνητική-φωνολογία

Στο επίπεδο της φωνητικής-φωνολογίας παρατηρήθηκαν τα παρακάτω φαινόμενα: αλλοφωνίες/εναλλα-

γές μεταξύ συμφώνων και αποβολές μεσοφωνηεντικών συμφώνων. Η πλειοψηφία των αλλοφωνιών/εναλλαγών συμφώνων που παρατηρήθηκαν αναφέρονται σε παλαιότερες μελέτες της Κυπριακής Ελληνικής όπως αυτές του Newton (1972, 1996).

[1] <χέλω> για <θέλω>

[2] <κάχε> για <κάθε>

[3] <γουλειά> για <δουλειά>

Επίσης, σημαντικές φαίνεται να είναι κι άλλες αλλοφωνίες οι οποίες εντοπίστηκαν και δεν έχουν επισημανθεί σε άλλη περιγραφή της Κυπριακής (π.χ. Newton 1972, 1996):

[4] <φεός> για <θεός>

[5] <φέρος> για <θέρος>

[6] <βάσκαλος> για <δάσκαλος>

[7] <βουλειά> για <δουλειά>

Εκτός από αλλοφωνίες μεταξύ των συμφώνων, έχουμε εντοπίσει και αποβολές μεσοφωνηεντικών συμφώνων. Κάποια παραδείγματα αναφέρονται πιο κάτω:

[8] <εκατάλα'α> για <εκατάλαβα>

[9] <πο'ά> για <ποδά>

[10] <οικο'ένια> για <οικογένια>

[11] <εμιλού'αμεν> για <εμιλούσαμεν>

3.1.2 Μορφολογία

Στο επίπεδο της μορφολογίας παρατηρήθηκαν κάποια ενδιαφέροντα φαινόμενα που αφορούν τη ρηματική (12-15) και ονοματική κλίση (16), όπως και επιρρηματικές καταλήξεις (17):

[12] <θέλομεν>, <έχομεν>, <πκιάσομεν>, <φύομεν>, <ζίομεν>

[13] <εγίνημαν>, <εφκείμαν>

[14] <σύντεχον>, <εμαχούμαστον>

[15] <εμπορόασιν>, <εξέρασιν>, <γουλεύκασιν>

[16] <στρατιώτιες>, <Τουρκέτιες>, <Καρπασίτιες>

[17] <ύστερης>, <επειδής>, <αφούτης>.

3.1.3 Σύνταξη

Τα πιο σημαντικά φαινόμενα που έχουν εντοπιστεί στο επίπεδο της σύνταξης αφορούν την απουσία χρήσης των προθέσεων (18) και άρθρων (19),

[18] *CAM: Επήαν (ΠΑΡΑΛΗΨΗ) τη Γαληνόπορνη.

[19] *ΜΕΗ: Αλλά (.) μπερίπου που ε(γι)νηκά δεκαπέντε-δεκαέξι χρονών τότες επιέννα [σε] τζιέιντα χωρκά που 'σιεν τζιαι Χρισκιανούς.

3.1.4 Λεξιλόγιο

Στο λεξιλόγιο έχουμε εντοπίσει χρήση πολλών βασιλεκτικών τύπων, τόσο ονοματικών και ρηματικών όσο και επιρρηματικών, οι οποίοι παρουσιάζονται στον Πίνακα 1.

Πίνακας 1: Λεξιλόγιο - βασιλεκτικοί τύποι

Ρήματα	Ονόματα	Επιρρήματα
συντυχάνουν χαρκούμαι λάμνετε σοζιάζουν αγροικούμεν αμπλέπαμεν	Πρωτογιούνης Δευτερογιούνης	χέμι ομπρήττερα ζάττιν πιλέ κκέσκιμον

3.2 Γλωσσική επαφή με την Τουρκική

Ένα ενδιαφέρον σημείο σε σχέση με τα Ρωμαίικα είναι ότι μιλιούνται, ειδικότερα μετά το 1974, σε γεωγραφικές περιοχές όπου η κυρίαρχη γλώσσα είναι η Τουρκική, μια γλώσσα που τυπολογικά διαφέρει πολύ από την Ελληνική. Συγκεκριμένα, η Τουρκική είναι μια αλταϊκή συγκολλητική γλώσσα, ενώ η Ελληνική είναι μια ινδοευρωπαϊκή γλώσσα με πλούσια μορφολογία. Σύμφωνα με τους Thomason (2001) και Thomason & Kaufman (1988), η συνύπαρξη δύο ή περισσότερων γλωσσών στον ίδιο χώρο και η αλληλεπίδραση μεταξύ τους μπορεί να οδηγήσει σε γλωσσική αλλαγή. Το ερώτημα, λοιπόν, που τίθεται είναι, αν και σε ποιον βαθμό φαινόμενα που παρατηρούνται στη συγκεκριμένη ποικιλία αλλά όχι στην Κυπριακή Ελληνική ή την Κοινή Νέα Ελληνική οφείλονται στην επαφή με την Τουρκική.

Στη βάση της γλωσσολογικής ανάλυσης που έχουμε διενεργήσει έχουμε εντοπίσει αριθμό φαινομένων τα οποία, ενδεχομένως, μπορούν να αποδοθούν στη γλωσσική επαφή της Ελληνικής με την Τουρκική. Στα φαινόμενα αυτά περιλαμβάνονται οι *ad hoc* ηχηροποιήσεις στην αρχή της λέξης, π.χ. <μπρότα>, <μπερίπου>, <μποτζιέι στο Καρπάσιν μπου>· η απουσία εμπρόθετου σε περιβάλλοντα υποχρεωτικής εμφάνισης και η αντικατάστασή του από το όνομα στην αιτιατική (βλ. [18])· η ασυμφωνία του γένους, π.χ. <το Αμμό(χ)ωστον>· η προσθήκη του φωνηεντικού φθόγγου <i> σε λέξεις που ξεκινούν με το συμφωνικό σύμπλεγμα <σπ>, π.χ. το <σπίτι> τρέπεται σε <ίσιπι> (Goksel & Kerslake 2005, 13)· αλλά και η αποβολή του αρχικού <x>, π.χ. <μες στο (x)ωρκό μας>.

3.3 Κοινωνιογλωσσικά ζητήματα

Η χρήση των Ρωμαίικων από την κοινότητα που εξετάσαμε περιορίζεται σε πολύ συγκεκριμένα πεδία (domains) και χρήσεις. Το γεγονός ότι για αρκετά μέλη της κοινότητας τα Ρωμαίικα χρησιμοποιούνται σε αρκετά περιορισμένα πεδία μας προκαλεί εύλογους συσχετισμούς με ζητήματα γλωσσικής μετατόπισης ή/και

γλωσσικού θανάτου.

Ξεκινώντας από τις επικοινωνιακές λειτουργίες των Ρωμαίικων στο γλωσσικό ρεπερτόριο της κοινότητας αυτής θα πρέπει να σημειώσουμε ότι για τις μεγαλύτερες γενιές τα Ρωμαίικα αποτελούν τη μητρική τους γλώσσα και τα Τούρκικα τη δεύτερη. Αξιοσημείωτο είναι ότι τα μεγαλύτερα σε ηλικία μέλη της κοινότητας αναγκάστηκαν να μάθουν τούρκικα μετά το 1974, προκειμένου να μπορούν να αντεπεξέλθουν στις ποικίλες επικοινωνιακές περιστάσεις που αντιμετώπιζαν στην καθημερινότητά τους, ενώ κάποια μέλη είναι ακόμη και σήμερα μονόγλωσσοι στα Ρωμαίικα. Οι δύο παρακάτω μαρτυρίες από την Τηλλυρία είναι ενδεικτικές.

[20] “Επειδή εν ιξέρω (Τούρτζικα) τζιαι εν ιφκένω έξω [...] αντρέπουμαι [...] Επειδή εν ιξέρω αντρέπουμαι να φκω” (Τ., Τηλλυρία)

[21] “Εγιώνι εν ιξέρω Τούρτζικα καχόλου. Οι γονιοί μου εν εξέραν, εις το σκολείον ε(ν) με πέψαν. Αρμάστηκα εν έξερεν τζ’ ο άντρας μου, έμεινα έτσι” (Μ., Τηλλυρία)

Οι μεσήλικες είναι δίγλωσσοι στα Ρωμαίικα και την Τουρκική με τα Ρωμαίικα να αποτελούν τη γλώσσα του σπιτιού και την Τουρκική να αποτελεί τη γλώσσα του σχολείου και του γραπτού λόγου. Φυσικά, σήμερα, δεν μπορούμε να μιλήσουμε για ισορροπημένη διγλωσσία σε σχέση με την ομάδα αυτή των ομιλητών, εφόσον η χρήση της Ελληνικής έχει περιοριστεί πάρα πολύ, ενώ η επαφή με τα παιδιά τους τους αναγκάζει να χρησιμοποιούν την Τουρκική πλέον και στο σπίτι. Όσον αφορά τις νέες γενιές, έχουμε περιπτώσεις όπου τα νεότερα μέλη της κοινότητας είναι μονόγλωσσοι στην Τουρκική ή χαρακτηρίζονται από παθητική διγλωσσία.

Όσον αφορά τα πεδία γλωσσικής χρήσης, βλέπουμε μια αισθητή διαφοροποίηση, εάν συγκρίνουμε τη χρονική περίοδο πριν και μετά το 1974. Εάν κινηθούμε, λοιπόν, χρονικά προς τα πίσω, με άξονα το 1974, βλέπουμε ότι τα Ρωμαίικα ήταν για την κοινότητα αυτή η γλώσσα του σπιτιού που χρησιμοποιούνταν από γονείς και παππούδες. Ενώ, σε κάποιες περιοχές, αποτελούσαν, επίσης τη γλώσσα της ευρύτερης κοινότητας/του χωριού όπου ζούσε η κοινότητα, αφού στους χώρους συνάθροισής τους, όπως τα καφενεία για παράδειγμα, χρησιμοποιούσαν τα Ρωμαίικα. Η Τουρκική ήταν η επίσημη γλώσσα της εκπαίδευσης και της εθνικής ομάδας όπου ανήκε η κοινότητα, άρα χρησιμοποιούνταν κυρίως από τις νεότερες γενιές που φοιτούσαν στο σχολείο. Κινούμενοι χρονικά στις περιόδους που ακολούθησαν το 1974, βλέπουμε ότι η χρήση της Ελληνικής περιορίζεται αισθητά: χρησιμοποιείται κυρίως από ηλικιωμένους, σε συγκεκριμένες οικογένειες, αλλά και στην τηλεόραση και το ραδιόφωνο. Έχει χαθεί, επίσης, η έννοια της γεωγραφικής περιοχής, εφόσον κάποιες κοινότητες έχουν διασπα-

στεί για διάφορους λόγους (π.χ. στρατιωτικοποίηση περιοχής Λουρουτζίνας, μετακινήσεις πληθυσμών από την Τηλλυρία το 1963 και από την Πάφο το 1974). Μόνο στην περιοχή της Καρπασίας παραμένουν κοινότητες οι οποίες δεν επηρεάστηκαν άμεσα από τα γεγονότα του 1963 και του 1974 (π.χ. Γαληνόπορνη). Τέλος, η Ελληνική ως γλώσσα του εχθρού έχει αποκτήσει με τα χρόνια αρνητικές συνυποδηλώσεις και μειωμένη ισχύ. Η Τουρκική είναι η μητρική γλώσσα για την πλειοψηφία της ομάδας και πλέον χρησιμοποιείται σε όλα τα πεδία. Αξίζει, βέβαια, να σημειωθεί ότι με το άνοιγμα της πράσινης γραμμής έχει πλέον αναβιώσει η αξία και η χρησιμότητα γνώσης και χρήσης της Ελληνικής, με δεδομένο ότι η τελευταία εξασφαλίζει πλέον στην κοινότητα την επικοινωνία με τους Ελληνοκύπριους που ζουν στο νότιο τμήμα του νησιού.

Περνώντας τώρα στη σχέση γλώσσας και ταυτότητας, πρέπει να σημειώσουμε ότι τα Ρωμαίικα είναι γι' αυτή την κοινότητα και κομμάτι του εαυτού και κομμάτι του άλλου. Συγκεκριμένα, τα παρακάτω στοιχεία συνηγορούν για την πρόσληψη των Ρωμαίικων ως κομμάτι του εαυτού: (α) αυτή είναι η γλώσσα επικοινωνίας της κοινότητας· (β) υπάρχουν πολιτισμικές και ιστορικές διαστάσεις όσον αφορά τη χρήση των Ρωμαίικων στην κοινότητα: τα τραγούδια και τα τσιαττίσματα, που συνθέτουν και τραγουδούν οι ποιητάρηδες, αποτελούν δείκτη αλληλεγγύης και πολιτισμικής ταυτότητας που συνδέει τα μέλη της κοινότητας, ενώ, παράλληλα, η χρήση των Ρωμαίικων συνδέει την κοινότητα και με το παρελθόν· (γ) αποτελεί δείκτη αλληλεγγύης με την ομάδα ταύτισης, εφόσον ενδυναμώνει τις σχέσεις της κοινότητας στο πλαίσιο της οικογένειας και στο πεδίο του σπιτιού, αλλά και δείκτη ταυτότητας, ενδυναμώνοντας την κυπριακή πτυχή της ταυτότητας της κοινότητας. Αποτελεί παράλληλα, τέλος, διαχωριστικό δείκτη από τις άλλες ομάδες.

[22] “Άμαν εν (χ)ωρκανοί μου πρέπει να μιλούμεν ελληνικά [...] αρέσκει μας [...] έτσι εμάχαμεν [...] άμα έρτουν θκυο χωρκανοί κοντά κοντά, άμα εν μιλούν ελληνικά εν είμαστεν Λουρουτζιάτες [...] ε(ν) βρίσκουμεν την γλύκαν” (Μ., Λουρουτζίνα)

Όλα τα παραπάνω συνηγορούν για την πρόσληψη

της γλώσσας ως δείκτη τοποθέτησης εντός της ομάδας.

Όμως, τα Ρωμαίικα γι' αυτή την κοινότητα αποτελούν, παράλληλα, κομμάτι του άλλου στη βάση των παρακάτω σημείων: (α) η χρήση των Ρωμαίικων αποτέλεσε την αιτία στιγματισμού και απομόνωσης των ομιλητών τους, τόσο λόγω των προβλημάτων που προκαλούσε στην επικοινωνία τους με τα υπόλοιπα μέλη της εθνικής τους ομάδας, εφόσον οι μεν χρησιμοποιούσαν μια ποικιλία της Κοινής Νέας Ελληνικής και οι δε μια ποικιλία της Τουρκικής, όσο, κυρίως, λόγω πολιτικών κινήτρων· (β) τα μέλη της κοινότητας αντιστέκονταν, άλλοι σθεναρά και άλλοι λιγότερο σθεναρά ή και καθόλου, στην ιδιότητα Λινοβάμβακοι που ήθελαν να τους προσδώσουν. Τα δύο αυτά σημεία συνηγορούν για την πρόσληψη της γλώσσας ως δείκτη τοποθέτησης εκτός της ομάδας.

Αυτή, δε, η λειτουργία της γλώσσας ενισχύθηκε από την έντονη πολιτικοποίηση της γλώσσας που ξεκίνησε τη δεκαετία του 1960 και ενισχύθηκε μετά το 1974. Οι παρακάτω μαρτυρίες είναι ενδεικτικές του κλίματος που επικρατούσε.

[23] “Ύστερα ‘που το ‘63 τζιαι τζιαι, αρκινήσαν τζιαι εκωρούσαν άλλης λοής τον κόσμο, να με μιλά ελληνικά” (Μ., Λουρουτζίνα)

[24] “Τζιαι είμαι χάιν, vatan hainis (...) προδότης της πατρίδας, για τζιείνον εν εμιλούαμεν έτσι πολλά πολλά” (Ν., Κότσινα)

4. Συμπεράσματα

Επιστρέφουμε στον τίτλο της μελέτης αυτής, επιχειρώντας να συνοψίσουμε όσα συζητήσαμε παραπάνω. Μπορούμε να μιλάμε για μια γλωσσική ποικιλία και μια γλωσσική κοινότητα χαμένες στον χρόνο; Όσον αφορά τη γλωσσική ποικιλία, σίγουρα πρόκειται για μια ποικιλία με έντονα βασιλεκτικά στοιχεία της κυπριακής διαλέκτου σε όλα τα γλωσσικά επίπεδα, τα οποία παραπέμπουν σε παλαιότερες μορφές της, τόσο στη βάση λογοτεχνικών έργων που μαρτυρούν τις παλαιότερες αυτές μορφές της γλώσσας (βλ. κείμενα από κυπριακή ποίηση του 19ου/20ού αιώνα, π.χ. Μιχαηλίδης, Λιπέρτης, Λιασίδης), όσο, κυρίως, στη βάση της περιγραφής της από τον Newton (1972). Στην ελληνοκυπριακή κοινότητα πολλά από αυτά τα φαινόμενα θεωρούνται υπερδialeκτισμοί (Tsipirakou & Ioannidou 2012). Σημαντικό, όμως,

1. Το παρόν κείμενο αποτελεί μια πιο σύντομη εκδοχή του εξής άρθρου: Ιωαννίδου, Ε. & Θ. Νεοκλέους (2005). «Τα Ρωμαίικα των Τουρκοκυπρίων: ανάλυση μιας ποικιλίας και περιγραφή μιας κοινότητας χαμένων στον χρόνο». Μελέτες για την ελληνική γλώσσα 36. Θεσσαλονίκη: Ίδρυμα Μανόλη Τριανταφυλλίδη.

2. Επικεφαλής της ερευνητικής ομάδας του προγράμματος είναι η Έλενα Ιωαννίδου (Συντονίστρια-PI) από το Πανεπιστήμιο Κύπρου, ενώ στην ομάδα συμμετέχουν επίσης η Θεώνη Νεοκλέους (Μεταπτυχιακή Συνεργάτιδα) από το Πανεπιστήμιο Κύπρου, και η Αγγελική Ράλλη (Co-I) και ο Μάριος Ανδρέου (Μεταπτυχιακός Συνεργάτης) από το Πανεπιστήμιο Πατρών. Η ομάδα συνεργάζεται, επίσης, με την Asli Göksel από το Πανεπιστήμιο Boğaziçi και τον ερευνητή Ιάκωβο Χατζηπιερή.

3. Ο όρος γλωσσική κοινότητα/γλωσσική ομάδα χρησιμοποιείται στο παρόν άρθρο όπως έχει περιγραφεί/αποδοθεί από τους Labov (1972), Gumperz (1971) και Wardhaugh (2010).

4. Ο όρος Λινοβάμβακος ετυμολογικά προέρχεται από τη σύνθεση δύο ονομάτων που αποδίδουν χαρακτηριστικά υλικών που χρησιμοποιούνται στην ύφανση: λινάρι και παμπάκι (=βαμβάκι). Χρησιμοποιήθηκε για να δείξει το διττό της γλωσσικής και θρησκευτικής ταυτότητας αυτής της ομάδας.

5. Πλήρης περιγραφή της γλωσσικής ποικιλίας των Ρωμαίικων υπάρχει στο Ιωαννίδου και Νεοκλέους (2015) στο:

http://ins.web.auth.gr/images/MEG_PLIRI/MEG_36_7%20IOANNIDOU_NEOKLEOY S.pdf

είναι να σημειωθεί ότι δεν μιλάμε για μια ποικιλία των Ρωμαϊκών αλλά για διάφορες ποικιλίες, εφόσον έχει διαφανεί διαφοροποίηση της ποικιλίας που μιλιέται στην Καρπασία σε σχέση με την ποικιλία που μιλιέται στην Τηλλυρία – η χαρτογράφηση αυτής της ποικιλότητας είναι υπό διερεύνηση από την ερευνητική ομάδα του προγράμματος. Όσον αφορά, από την άλλη, τη γλωσσική κοινότητα, καταρχήν, να πούμε ότι είναι πολύ έντονη η αίσθηση της κοινότητας σε αυτούς τους ομιλητές (βλ. η γλώσσα ως μέσο διαφοροποίησης από τους άλλους ομιλητές, κοινές αξίες και νόρμες, απομόνωση από άλλες κοινότητες), αλλά πρόκειται για μια κοινότητα που είναι γεωγραφικά διασκορπισμένη και αντιπαλεύει τη διττή της υπόσταση: με μια γλωσσική ταυτότητα που είναι σε σύγκρουση με την εθνική της ταυτότητα.

Με δεδομένες τις δυσκολίες στη μελέτη της ποικιλίας των Ρωμαϊκών και την κατανόηση των γλωσσικών φαινομένων λόγω της έντονης παρουσίας της Τουρκικής και των περιορισμένων πεδίων χρήσεων της Ελληνικής, θα συνεχίσουμε την ερευνητική μας προσπάθεια στοχεύοντας πρωτίστως, στη χαρτογράφηση της ποικιλίας αυτής. Επιπλέον, σημειώνουμε την ανάγκη για μελέτη της γλωσσικής επαφής και της οικολογίας της περιοχής μέσω της αλληλεπίδρασης των ελληνόφωνων Τουρκοκυπρίων από διαφορετικές περιοχές της Κύπρου, αλλά και της αλληλεπίδρασης της κοινότητας αυτής με τους εγκλωβισμένους Ελληνοκύπριους, με τους έποικους, αλλά και με μη-ελληνόφωνους Τουρκοκύπριους.

Βιβλιογραφία

- Beckingham, C. F. 1957. "The Turks of Cyprus", *The Journal of the Royal Anthropological Institute of Great Britain and Ireland* 87(2), 165–74
- Constantinou, C. M. 2007. "Aporias of identity: Bicomunalism, hybridity and the 'Cyprus Problem'", *Cooperation and Conflict* 42(3), 247–70.
- . 2009. "Cyprus, minority politics and surplus ethnicity", στο A. Varnava, N. Coureas & M. Elia (επιμ.), *The Minorities of Cyprus: Development Patterns and the Identity of the Internal-Exclusion*. Cambridge: Cambridge Scholars Publishing, 361–72.
- Denzin, N. K. 2001. *Interpretive Interactionism*. Λονδίνο: STAGE Publications.
- Goksel, A. & C. Kerslake. 2005. *Turkish: A Comprehensive Grammar*. Νέα Υόρκη: Routledge, 13.
- Gumperz, J. J. 1971. *Language in Social Groups*. Stanford, Calif.: Stanford University Press.
- Ioannidou, E. 2011. "The Greek Cypriot dialect as a marker of the Self and the Other in a group of Turkish Cypriots". Ανακοίνωση στο 22nd Biennial International Symposium in Modern Greek Studies (13–16 October, Modern Greek Studies Association, University of New York).
- Labov, W. 1972. *Sociolinguistic Patterns*. Φιλαδέλφεια: University of Pennsylvania Press.
- Milroy, L. 1980. *Language and Social Networks*. Οξφόρδη: Blackwell.
- . 2002. "Social networks", στο J. K. Chambers, P. Trudgill & N. Schilling-Estes (επιμ.), *The Handbook of Language Variation and Change*. Malden, Mass.: Blackwell, 549–72.
- Mitchel, R. L. N. 1908. "A Muslim-Christian sect in Cyprus", *The Nineteenth Century Journal* 63, 751–62.
- Newton, B. 1972. *Cypriot Greek: Its Phonology and Inflections*. Χάγη: Mouton de Gruyter.
- Özkan, H. (2013). "The Pontic Greek spoken by Muslims in the villages of Beşköy in the province of present-day Trabzon". *Byzantine and Modern Greek Studies* 37(1), 130–150.
- Sayar & Percival, D. A. 1943. "The Linobambakoi of Cyprus", *Notes and Queries* 185(4), 115–16.
- Sitaridou, I. 2013. "Greek-speaking enclaves in Pontus today: The documentation and revitalization of Romeyka", στο M. Jones & S. Ogilvie (επιμ.), *Keeping Languages Alive. Language Endangerment: Documentation, Pedagogy and Revitalization*. Cambridge: Cambridge University Press, 98–112.
- . 2014. "The Romeyka infinitive: Continuity, contact and change in the Hellenic varieties of Pontus", *Diachronica* 31(1), 23–73.
- Thomason, S. 2001. *Language Contact*. Εδιμβούργο: Edinburgh University Press.
- Thomason, S. G. & T. Kaufman. 1988. *Language Contact, Creolization and Genetic Linguistics*. Μνέρκλεϊ: University of California Press.
- Tsiplakou, S. & E. Ioannidou. 2012. "Stylizing stylization: The case of Aigia Fuxia", *Multilingua* 31, 277–99
- Tsokalidou, R. 2004. "Greek-speaking enclaves in Lebanon and Syria", στο A. M. Lorenzo Suarez, F. Ramallo & X. P. Rodriguez-Yanez (επιμ.), "Bilingual Socialization and Bilingual Language Acquisition" *Proceedings from the Second International Symposium on Bilingualism*. University of Vigo (Vigo, Galicia-Spain, October 23–26, 2002). Vigo: Servizo de Publicacions da Universidade de Vigo, 1245–55.
- Wardhaugh, R. 2010. *An Introduction to Sociolinguistics*. Οξφόρδη: Wiley-Blackwell. ♦

Φύλα, γλώσσα και κουίαρ ενδεχόμενα

Δέσποινα Μιχαηλίδη, κοινωνιολόγος

Πούστης, αδερφή... «Εν που τους άλλους τούτος..», «Εν αγοροκόριτσο τούτη...», «Are you a boy or a girl? NO!», «What is your preferred gender pronouns?»... Από μικρή ηλικία, από το σχολείο ακόμα, πριν καλά καλά να είχαμε γνώσεις για τη σεξουαλικότητα, τα φύλα, την έκφραση φύλου, θυμάμαι να χαρακτηρίζουν με βάση την εμφάνιση, έκφραση, γλώσσα σώματος, θηλυπρεπή αγόρια ως «που τους άλλους» ή αρρενωπά κορίτσια ως «αγοροκόριτσα». Ένας γλωσσικός στιγματισμός του Άλλου, του διαφορετικού από τη νόρμα στην επιτέλεση θηλυκότητας και αρρενωπότητας.

Αφετηρία για τους προβληματισμούς αυτούς αποτελεί η ακτιβιστική και ακαδημαϊκή μου εμπλοκή σε θέματα φύλου, σεξουαλικότητας, φεμινισμού, αλλά και οι προσωπικοί γλωσσικοί προβληματισμοί αυτοπροσδιοριστικά ως genderqueer υποκείμενο και φεμινίστρια.

Μέσα από αυτό το άρθρο, με απασχολούν οι διασυνδέσεις φύλων και γλώσσας. Προσπαθώ να κάνω μια θεωρητική αποτύπωση των έμφυλων διαλέκτων, με μια αναζήτηση των κουίαρ ενδεχομένων της γλώσσας, καθώς και μια κριτική στις προσπάθειες που γίνονται για εξέλιξη της σε σχέση με τα φύλα, αλλά και την καταπολέμηση του σεξισμού στη γλώσσα.

Έμφυλες διάλεκτοι ως ένα πολύτιμο κοινωνιογλωσσολογικό πλαίσιο και εργαλείο

Κατ' αρχάς, με τον όρο έμφυλες διάλεκτοι εννοούμε, σύμφωνα με την Deborah Tannen (1990), ένα είδος ή στυλ ομιλίας που χρησιμοποιείται από ένα συγκεκριμένο φύλο. Το στυλ, το οποίο θεωρείται και ένα είδος επιτέλεσης του φύλου (πώς ένα άτομο εκφράζει το φύλο του δηλαδή), χρησιμοποιείται ως αφετηρία για τη θεωρητικοποίηση των έμφυλων διαλέκτων. Οι έμφυλες διάλεκτοι μας βοηθούν να εκφράσουμε και να κατανοήσουμε πώς βλέπουμε το φύλο μέσα από τη γλώσσα, αλλά και την εικόνα, τα ρούχα, τα μαλλιά, τις διαφημίσεις. Αρχικά, μέσα από μια κανονιστική και οικουμενική θεώρηση της ύπαρξης αντρικής και γυναικείας γλώσσας, όπου οι κανόνες και τα ιδεατά της αρρενωπότητας και της θηλυκότητας είναι αυστηρά. Προς μια μεταμοντέρνα θεώρηση που ξεφεύγει από τη σύνδεση της βιολογίας του φύλου προς κουίαρ έμφυλες διαλέκτους, όπου αναλόγως πλαισίων παρατηρούνται ανατρεπτικές επιτελέσεις του έμφυλου στυλ. Με τα όρια να είναι λιγότερο άκαμπτα και που επιτρέπουν στο άτομο να «παίξει» παραστασιακά με το φύλο του και την έκφραση αυτού, γλωσσολογικά και μη, ανάμεσα σε αρρενωπότητες και θηλυκότητες, χωρίς να είναι

ξεκάθαρο το φύλο του ατόμου (ένα λογοτεχνικό κείμενο σε αυτό το πλαίσιο είναι το: 'Written On The Body' – Jeanette Winterson, 1993).

Σύμφωνα με τον Motschenbacher (2007), μέχρι το 1970 υπήρχαν οι ταμπέλες της «γυναικείας γλώσσας» ή της «αντρικής γλώσσας» (για παράδειγμα: The woman in Jespersen 1968, {1922}). Οι έμφυλες διάλεκτοι προσδιορίζονται ως παράλληλο άλλων τύπων κοινωνιογλωσσικών ποικιλιών όπως οι διάλεκτοι κλπ, ως μια γλωσσολογική ποικιλία ή κώδικες που χρησιμοποιούνται κατά κύριο λόγο από το ένα ή το άλλο φύλο. Ένα σημαντικό σημείο όμως, είναι ότι δεν υπάρχει μια άκαμπτη, πέραν πλαισίου γυναικεία ή αντρική γλωσσική ποικιλία και διάλεκτος. Το κοινωνικό, ιστορικό, οικονομικό, γεωγραφικό κλπ πλαίσιο και άλλοι παράγοντες πρέπει να λαμβάνονται υπόψη (φυλή, τάξη κλπ). Οπότε οι έμφυλες διάλεκτοι δεν μπορούν να είναι εφαρμόσιμες στην ανάλυση του πώς ατομικά οι άντρες και οι γυναίκες μιλούν, υποθέτοντας ότι υπάρχουν δυο οικουμενικές κατηγορίες του άντρα και της γυναίκας.

Οι επιτελεστικές/παραστασιακές πλαισιώσεις του φύλου βλέπουν το φύλο ως μια δραστηριότητα που κάνει το άτομο, όχι ως χαρακτηριστικό που έχει. Μεταδομιστές, όπως για παράδειγμα, η Τζούντιθ Μπάτλερ (1990), βλέπουν το φύλο ως μια κοινωνική κατηγορία που επιτελείται λογοθετικά (κατασκευάζεται και υπάρχει μέσα από τη γλώσσα δηλαδή) και το οποίο μέσα από την πρακτική και διαδικασία της επανάληψης συγκροτείται ως υποκείμενο. Υπάρχει μια φυσικοποίηση της έμφυλης δυαδικότητας και οποιοδήποτε υποκείμενο αποκλίνει επιτελεστικά από αυτή τη δυαδικότητα και την ανατρέπει (μέσα από το στυλ, ρούχα, αξεσουάρ, μείκ απ, μαλλιά, γλώσσα, έκφραση κλπ), βιώνει διακρίσεις, βία και αποκλεισμό και θεωρείται συνήθως ως ανώμαλο. Σκοπός της μεταμοντέρνας έμφυλης γλωσσολογίας είναι να αναδείξει πώς είναι κατασκευασμένες οι δυαδικότητες του φύλου και ποιες είναι οι εναλλακτικές και τα ενδεχόμενα πέραν αυτών των κανονιστικών δυαδικοτήτων που μπορούν να θεωρούνται ανατρεπτικά πάντα αναλόγως πλαισίου.

Κουίαρ ενδεχόμενα των έμφυλων διαλέκτων και επιτελέσεων

Μέσα στο πλαίσιο της αναγνώρισης ταυτοτήτων φύλου πέραν του αρσενικού και θηλυκού υπάρχουν συζητήσεις και προσπάθειες για το πώς η γλώσσα θα γίνει πιο συμπεριληπτική¹ ως προς genderqueer, non-binary άτομα κλπ. Ταυτόχρονα, όμως, σε γλώσσες όπως π.χ. η ελληνική, που είναι κατασκευασμένη σε έμφυλες βάσεις και είναι κυρίαρχη η χρήση των αρσενικών καταλήξεων ως κανόνας που θεωρεί ότι συμπεριλαμβάνει όλα τα φύλα και ανθρώπους, γίνονται αόρατα και ως εξαίρεση τα υπόλοιπα φύλα μέσα στη γλώσσα.

Σε διεθνές επίπεδο παρατηρούνται διάφορες εξελίξεις, με κάποια παραδείγματα τα ακόλουθα. Στη Σουηδία, πέραν των επιλογών han και hon, είχαμε πέρσι την εισαγωγή της έμφυλα ουδέτερης αντωνυμίας hen. Αυτή χρησιμοποιείται είτε όταν δεν υπάρχει γνώση για το φύλο του ατόμου στο οποίο γίνεται αναφορά, είτε όταν μιλάμε για non-binary, genderqueer² κλπ άτομα που επιλέγουν έμφυλα ουδέτερη αντωνυμία. Στις ΗΠΑ και Αγγλία και ευρύτερα σε χώρες που χρησιμοποιείται η αγγλική γλώσσα, παρατηρείται η χρήση διάφορων αντωνυμιών για genderqueer, non-binary άτομα όπως: ze, zie, hir, singular they κλπ. Στις Φιλιππίνες είχαμε πέρσι την εισαγωγή του έμφυλα ουδέτερου τίτλου Mx. ως πρόσθετη επιλογή στους ήδη υφιστάμενους τίτλους Mr. και Ms. Σε ισπανόφωνες χώρες, όπου η γλώσσα είναι κυρίαρχα έμφυλη στις καταλήξεις κλπ, υπάρχει η χρήση του συμβόλου @ αντί των έμφυλων καταλήξεων, με σκοπό την καταπολέμηση του σεξισμού και της ηγεμονικής αρσενικότητας ως κανόνα αλλά και ως συμπεριληπτικό μέτρο για όλα τα φύλα.

Στην ελληνική γλώσσα³, η οποία είναι έμφυλα κατασκευασμένη στις καταλήξεις, τα ονόματα, τα άρθρα (π.χ. ο,η,το), τους τίτλους (π.χ. κύριος, κυρία), τις λέξεις με καθαρά έμφυλο χαρακτήρα (π.χ. γιος, κόρη) κλπ, υπάρχουν διάφορες ζυμώσεις, συζητήσεις, προσπάθειες από ακτιβιστικούς και ακαδημαϊκούς χώρους ως προς την αντιμετώπιση του ζητήματος αυτού. Από λοακι+, κουίαρ και φεμινιστικές ομάδες, συλλογικότητες και άτομα, με επίδραση και από τα ισπανόφωνα κινήματα, υπάρχει η χρήση του συμβόλου @, ενώ πιο πρόσφατα υπάρχει και η χρήση των συμβόλων _#_, αντί των έμφυλων καταλήξεων ή της κύριας χρήσης αρσενικών καταλήξεων ως κανόνα συμπεριληπτικού για όλα τα φύλα. Πέραν της χρήσης των συμβόλων αυτών, υπάρχουν και άλλες προτάσεις, εισηγήσεις. Όπως η χρήση και των 2 έμφυλων καταλήξεων (π.χ. δάσκαλοι και δασκάλες ή όλοι/όλες). Άλλη εισηγήση είναι η εναλλαγή των έμφυλων άρθρων και των καταλήξεων ή επίσης η χρήση θηλυκών καταλήξεων, άρθρων, αντωνυμιών εκεί

που υπάρχει κυρίαρχη χρήση αρσενικών με σκοπό τη διατάραξη της ηγεμονικότητας του κανόνα. Παράλληλα μπορούν να γίνονται προσπάθειες να χρησιμοποιούνται όροι, άρθρα, αντωνυμίες όσο το δυνατό λιγότερο έμφυλες ή πιο έμφυλα ουδέτερες.

Κριτική, προβληματισμοί...

Σε αυτή τη συζήτηση είναι σημαντικό να αναφερθεί ότι αναφορικά με τα άρθρα, τους τίτλους κλπ για άτομα που προσδιορίζονται ως genderqueer και non-binary κλπ, δεν υπάρχουν μέχρι στιγμής ικανοποιητικές εισηγήσεις που θα μπορούσαν να καλύψουν αυτές τις έμφυλες ταυτότητες. Πέραν της εισήγησης της χρήσης του ουδέτερου «το», για το οποίο όμως υπάρχει αρκετή κριτική γιατί αντικειμενοποιεί άτομα με τις αντίστοιχες ταυτότητες φύλου, παρόλο που μια μερίδα ατόμων της κοινότητας μπορεί να το χρησιμοποιεί.

Ως προς τη χρήση συμβόλων όπως το @ υπάρχει επίσης κριτική από ακτιβιστές του αναπηρικού κινήματος αλλά και άτομα με μαθησιακές δυσκολίες και δυσλεξία. Πιο συγκεκριμένα, σύμφωνα με τον Αντώνιο Ρέλλα, ακτιβιστή στο αναπηρικό κίνημα της Ελλάδας, σε αναφορά μέσα από κείμενο του στο facebook στις 22/06/2016: «Μόλις το 9% της παγκόσμιας βιβλιογραφίας είναι προσβάσιμη για τους ανθρώπους με πρόβλημα όρασης». Για τη χρήση του @ αναφέρει ότι: «..αποτελεί ουσιαστικό εμπόδιο για εκατομμύρια εντυποανάπηρα άτομα. Οι Screen Readers (αναγνώστες οθόνης) NVDA, Supernova και Jaws που συνήθως χρησιμοποιούν τα άτομα με πρόβλημα όρασης ΔΕΝ διαβάζουν το '@' με αποτέλεσμα να δημιουργούν δυσκολίες στην ανάγνωση». Για το @ επίσης, υπάρχει η κριτική ότι στον προφορικό λόγο δεν είναι πρακτικό και δεν προφέρεται εύκολα (προφέρεται ως «ow») και δεν είναι κλιτό. Επίσης, σχετικά με τους χρήστες screen readers, είναι δύσκολο στην ανάγνωση διότι η κάθε λέξη που έχει κατάληξη με το @, διαβάζεται με κατάληξη το παπακι π.χ. ανθρωπα@ - ανθρωπα+παπακι. Είναι εύκολο να αντιληφθεί κανείς ότι ένα κείμενο γεμάτο @, όπου ενδεχομένως γίνεται και κατάχρηση ή υπέρχρηση και γίνεται δύσκολο στην ανάγνωση, μπορεί να γίνεται και δύσκολο στην κατανόηση και ερμηνεία ενός κειμένου.

Όσο για τις προτάσεις για εναλλαγές στα γένη ή χρήση και των δύο, παρόλο που είναι πιο συμπεριληπτικές, επί της ουσίας συντηρούν τη διαδυσκολία των φύλων στη γλώσσα και πρακτικά δεν λειτουργούν, αφού τόσο στον προφορικό λόγο και στον γραπτό συνήθως ο κόσμος καταλήγει να γραφεί πάλι με αρσενικές καταλήξεις. Αυτές οι λύσεις παράγουν αποκλεισμούς και διακρίσεις προς genderqueer και non-binary άτομα και δεν αφήνουν χώρο για την ύπαρξη άλλων φύλων. Παρόλο που η χρήση των θηλυκών καταλήξεων αντί των αρσενικών ως κανόνας, μπορεί να ανοίξει ενδεχόμενα, να

προβληματίσει μέσα στην πατριαρχική κοινωνία, ειδικά για τους άντρες και την αρρενωπότητά τους, είναι μια λύση που διατηρεί τη διαδυσκολία των φύλων. Η γλώσσα οφείλει να ανοίγει δρόμους και χώρο για αυτοπροσδιορισμό και σεβασμό στο τι θέλει να χρησιμοποιεί ένα άτομο, ανεξάρτητα από ταυτότητα φύλου. Ειδικά, για παράδειγμα, για τα τρανς άτομα η αναγνώριση του φύλου των οποίων είναι μια διαδικασία, αυτό πρέπει να γίνεται σεβαστό στον λόγο. Προτάσεις όπως η χρήση είτε θηλυκών καταλήξεων είτε σε εναλλαγή έμφυλων καταλήξεων, δεν δημιουργούν πλαίσιο για σεβασμό στον αυτοπροσδιορισμό.

Υπάρχει η ανάγκη για περαιτέρω έρευνα, συζήτηση αλλά και διαδικασίες εξεύρεσης λύσεων, για να γίνει η γλώσσα πιο συμπεριληπτική για όλες τις ταυτότητες φύλων αλλά και για να αντιμετωπιστεί ο σεξισμός στη γλώσσα μέσα στο πατριαρχικό σύστημα που είναι κατασκευασμένη. Ως ζωντανός οργανισμός η γλώσσα επιδέχεται εξελίξεων ιστορικά, κοινωνικά, γεωγραφικά κλπ. Σε αλληλεπιδράσεις και ανατρεπτικές χρήσεις μαζί με άλλα πεδία θα πρέπει να ανταποκρίνεται στις ανάγκες των ατόμων που τη χρησιμοποιούν, χωρίς να παράγει, μέσα από προσωρινές λύσεις, άλλου είδους αποκλεισμούς είτε προς τα τρανς ή genderqueer ή non-binary άτομα, είτε προς τα εντυποανάπηρα άτομα και τα άτομα με μαθησιακές δυσκολίες κλπ. Οι διαδικασίες αυτές θα αμφισβητούν τις υφιστάμενες κανονικότητες και τα κυρίαρχα συστήματα και θα αναγνωρίζουν τον πλουραλισμό έμφυλων ταυτοτήτων και επιτελέσεων των φύλων, γλωσσολογικά και πέρα από τη γλώσσα. Χρειάζονται διασταυρώσεις ανάμεσα στην ακαδημαϊκή κοινότητα, ακτιβιστές, συλλογικότητες και κοινότητες που συναντιούνται με αυτά τα ερωτήματα καθημερινά σε μια πατριαρχική κοινωνία που κυριαρχεί η έμφυλη γλώσσα...

Βιβλιογραφία

Butler, J. (1990). *Gender trouble: Feminism and the subversion of identity*. New York: Routledge.

Tannen, D. (1990). *You just don't understand*. New York: Ballantine. Motschenbacher, H. (2007). "Can the term 'genderlect' be saved? A postmodernist re-definition." *Gender and Language* 1.2: 255–278.

Καμένα Σουτιέν. Ο σεξισμός της γλώσσας και το @. από: kamenasoutien.com/2016/03/09/glwssa1.

Σημειώσεις

1. Σε αυτή την σελίδα μπορείτε να δείτε αναλυτικά σε κάθε γλώσσα πρακτικές και εργαλεία που χρησιμοποιούνται είτε για έμφυλα ουδέτερη γλώσσα ή γλώσσα πέραν των δυαδικοτήτων ή για καταπολέμηση του σεξισμού στην γλώσσα. http://nonbinary.org/wiki/Gender_neutral_language

2. Ως genderqueer ή non-binary αποδίδονται ταυτότητες φύλου πέραν των δυαδικοτήτων, ή ταυτότητες φύλου που εμπεριέχουν μια ανάμειξη αντρικών και γυναικείων ταυτοτήτων φύλου ή ταυτότητες φύλου με ρευστό φύλο. Επίσης, σε αυτή την ομπρέλα εντάσσονται και άτομα που προσδιορίζονται ως άφυλα ή έμφυλα ουδέτερα ή άτομα τα οποία προσδιορίζονται με δύο, τρία ή περισσότερα φύλα ως προς την ταυτότητα φύλου τους. (σε απόδοση από: <https://en.wikipedia.org/wiki/Genderqueer>). Στα ελληνικά δεν έχω βρει μέχρι στιγμής όρο που να αποδίδει το genderqueer, γι' αυτό και χρησιμοποιώ τον αγγλικό όρο. Σε ελεύθερη μετάφραση και απόδοση προσωπικά θα εισηγούμουν τον όρο φυλοανώμαλη. Αλλά για τους σκοπούς του άρθρου αυτού χρησιμοποιώ τους πιο ευρέως χρησιμοποιημένους όρους από την genderqueer κοινότητα. Είναι και ένα ζήτημα προς προβληματισμό η έλλειψη και αδυναμία να μπορείς να εκφράσεις και να αποδώσεις στη γλώσσα σου το πώς προσδιορίζεις κομμάτια της έμφυλης- σε αυτή την περίπτωση- ταυτότητας σου, και οι προκλήσεις τόσο σε προσωπικό αλλά και συλλογικό επίπεδο.

3. Δύο σημαντικά άρθρα ήταν αρκετά βοηθητικά στη διερεύνηση λύσεων στον ελληνόφωνο χώρο γύρω από το ζήτημα αυτό αλλά και της κριτικής που υπάρχει σε προτεινόμενες λύσεις. Τα άρθρα αυτά είναι: Καμένα Σουτιέν. Ο σεξισμός της γλώσσας και το @ και Καλοβυρνάς, Λ. Πόσο βάρος σηκώνει ένα παπάκι;. Παράλληλα, συζητήσεις μεταξύ ατόμων που είναι ενεργά ακτιβιστικά στο αναπηρικό, φεμινιστικό, λοατκι+ χώρο κλπ, μέσα στο facebook, με βοήθησαν να δω κύρια σημεία κριτικής αλλά και λύσεις που ήδη χρησιμοποιούνται, για να μπορέσω να δω και τις διάφορες διαστάσεις του ζητήματος μέσα από τις ανάγκες των κοινοτήτων. . ♦

Αναρχία στο σχολείο: Ελευθεριακό Σχολείο Paideia

Pepita Martrín Luengo, Μετάφραση ΣΑ

Οι πρώτοι προβληματισμοί του Πλάτωνα για την εκπαίδευση βασίζονταν στην πεποίθηση ότι από αυτήν εξαρτούνταν εξίσου η ηθική φύση του ατόμου και της κοινωνίας. Η δικαιοσύνη θα ήταν αδύνατη χωρίς την εκπαίδευση και στις δύο περιπτώσεις. Αν σήμερα η Πολιτεία του Πλάτωνα είναι κάθε άλλο παρά ελκυστική, αυτό συμβαίνει όχι λόγω της θέσης του για τη εκπαίδευση αυτή καθ' αυτήν, αλλά μάλλον εξαιτίας της άποψής του ότι οι δυνατότητες του ανθρώπου υπαγορεύονται από τη φύση και διαφοροποιούνται από κοινωνική τάξη σε κοινωνική τάξη, και όχι από άτομο σε άτομο, και έτσι μ' αυτό τον τρόπο οικοδομούν και ταυτόχρονα αιτιολογούν εξουσιαστικές κοινωνικές ιεραρχίες.

Μια δημοκρατική κοινωνία, επομένως, απαιτεί μια ριζικά διαφορετική μορφή εκπαίδευσης. Μια εκπαίδευση που πρώτα από όλα εκπαιδεύει για την ευσυνείδητη κοινωνική αναπαραγωγή μιας κοινωνίας, όπως εύγλωττα θα υποστήριζε ο John Dewey. Για τον Dewey η δημοκρατία σε αυτή την περίπτωση δεν είναι ένα τυπικό ή νομικό οικοδόμημα πολιτικής εξουσίας, αλλά ένας τρόπος ύπαρξης μέσα στον κόσμο, ή, όπως ο Πλάτωνας το θέτει, μια μορφή ηθικής. Μια ηθική που αφορά την εσωτερική πολλαπλότητα κοινών συμφερόντων στο εσωτερικό μιας ομάδας, και πολλαπλών σχέσεων με όλους έξω από την ομάδα.

Κατά πάσα πιθανότητα δεν υπάρχει πιο ριζοσπαστική έκφανση αυτού του δημοκρατικού ιδεώδους από τον αναρχισμό και επομένως, δεν υπάρχει πιο ριζοσπαστική δημοκρατική εκπαίδευση από την ιδέα και την πρακτική της αναρχικής παιδαγωγικής.

Αντί να επικεντρωθώ εδώ στη θεωρητική αξιολόγηση της αναρχικής μόρφωσης, θα αναφερθώ σε ένα συγκεκριμένο παράδειγμα ενός σχολείου, του Ελευθεριακού Σχολείου Paideia (Escuela Libre Paideia), που

ιδρύθηκε στη Mérida της Ισπανίας το 1978.

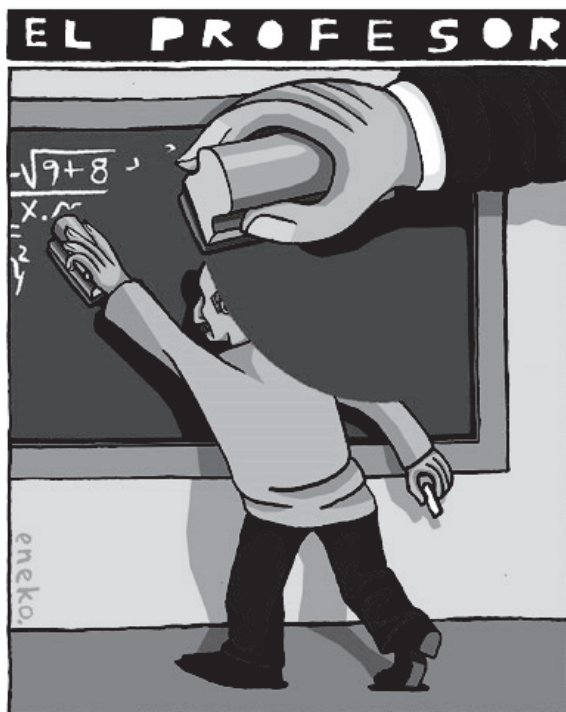
Το Paideia είναι ένα εντυπωσιακό παράδειγμα αρκετών διαφορετικών αλλά αλληλοσυνδεόμενων ιδεών. Η μακρά και πλούσια ιστορία του ως αναρχικού σχολείου μαρτυρεί την αξιοσημείωτη αφοσίωση των ατόμων που συμμετέχουν σε αυτό. Το σχολείο αυτό είναι πρώτα και κύρια ένα πολιτικό εγχείρημα, μια παρέμβαση στην καπιταλιστική

κοινωνία, με τη φιλοδοξία να συμβάλει στη ριζοσπαστική ανατροπή της. Βεβαίως όμως, αυτό δεν γίνεται μέσω κάποιου είδους ωμής ιδεολογικής κατήχησης. Μια συμμετοχική, ελεύθερη και δίκαιη κοινότητα είναι από τη φύση της αντικαπιταλιστική και αυτό που πετυχαίνει το Paideia με τα παιδιά που έρχονται σε αυτό είναι να διδάσκει, μέσω της πρακτικής της αυτοδιαχείρισης, την επαφή με τις αξίες της συνεργατικής ζωής, αξίες που θα τους είναι μεγάλης σημασίας όταν θα αντιμετωπίσουν τον έξω κόσμο. Στην καλύτερη περίπτωση δε, ίσως να οδηγηθούν ακόμα και στην αμφισβήτηση της βίας της κα-

πιταλιστικής κοινωνίας.

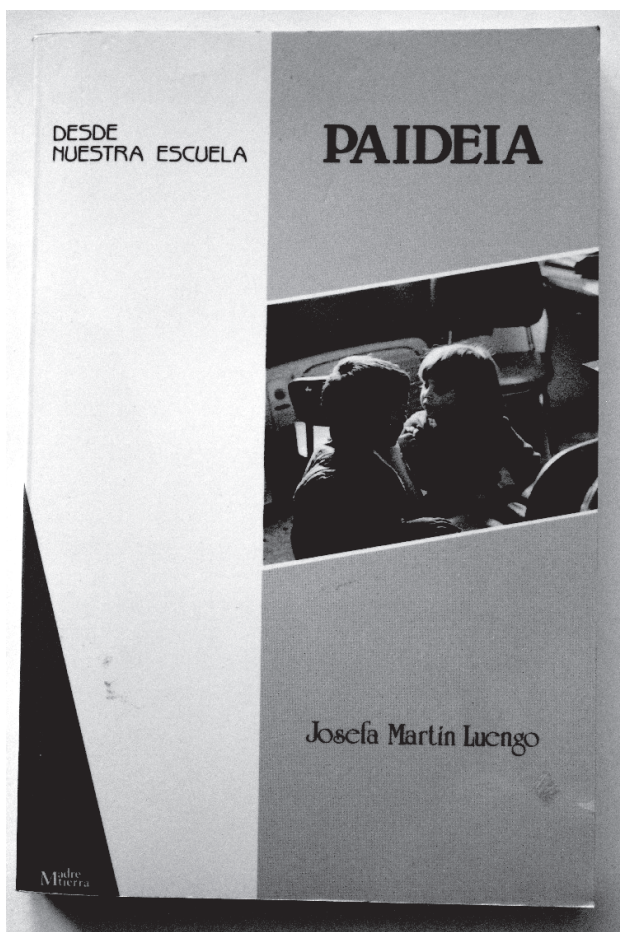
Το σχολείο της αναρχίας πρέπει να είναι ένας κοινωνικός χώρος όπου οι βασικές αρχές του αναρχισμού παρουσιάζονται με τρόπο πειραματικό, βιωματικό και μη-βίαιο, ενάντια στις κυρίαρχες αρχές της αυταρχικής, πατριαρχικής, ανταγωνιστικής, βίαιας, εξουσιαστικής και καταναλωτικής κοινωνίας. (Josefa Martín Luengo, *La Escuela de la Anarquía*, p. 26)

Χρησιμοποιώντας τα λόγια της ίδιας συγγραφέως, η αναρχική παιδαγωγική αποτελεί μια παιδεία που εναντιώνεται στη γονεϊκή εξάρτηση, την ατομική ιδιοκτησία, την εξουσία, τον ατομισμό, τον ανταγωνισμό, την ταξική ιεραρχία, τη βία, τη δύναμη, την ανισότητα, την κατανάλωση και το επίπλαστο αίσθημα ασφάλειας που έρχεται μαζί με τον φετιχισμό αυτών

των κανονικοτήτων και δομών. Το Paideia λειτουργεί μέσα σε αυτό που ο John Holloway θα μπορούσε να αποκαλέσει «ρήγμα στον καπιταλισμό» και έτσι, έστω και ελάχιστα, τον αποδυναμώνει.

Αυτό, ωστόσο, που είναι εξίσου προφανές ότι το εγχείρημα αυτό είναι «εύθραυστο». Όχι μόνο η επιβίωση του βασίζεται εν μέρει στα στραβά μάτια από τις αρχές, αλλά προϋποθέτει και μια ευρύτερη κοινότητα που να πρόσκειται σε αυτό ώστε να συντηρείται. Δηλαδή, χωρίς γονείς που να μοιράζονται κάποιες από τις ιδέες του σχολείου και χωρίς τη γενναιοδωρία όσων εργάζονται σε αυτό (το Paideia δεν είναι οικονομικά ανεξάρτητο), το σχολείο αυτό δεν θα υπήρχε. Επομένως, ο βαθμός επιτυχίας αυτών των εγχειρημάτων εξαρτάται από το αν αποτελούν μέρος μιας μεγαλύτερης συλλογικότητας, κοινότητας. Μόνα τους, και με λίγα άτομα, τα εγχειρήματα αυτά είναι βραχύβια. Όπως και με τη ριζοσπαστική παραγωγή ή τους συνεταιρισμούς καταναλωτών, η επαναστατική προοπτική τους στηρίζεται τουλάχιστον σε μια αντικαπιταλιστική ιδεολογική δέσμευση και στη δυνατότητα δημιουργίας ευρύτερων σχέσεων με άλλες συλλογικότητες που εργάζονται για/οικοδομούν τις ίδιες ιδέες.

Κείμενο της συλλογικότητας Paideia σχετικά με τη φύση της αναρχικής παιδαγωγικής

Ελευθεριακή παιδαγωγική

Η ελευθεριακή παιδαγωγική είναι ένας διαφορετικός τρόπος αντίληψης της εκπαίδευσης από αυτόν που έχουμε συνηθίσει. Εκπαίδευση σημαίνει αφομοίωση των αξιών και της συμπεριφοράς που διέπουν τη λειτουργία της κοινωνίας από κάποια μέλη της. Κατά συνέπεια, οι κοινωνίες και τα μοντέλα λειτουργίας τους στηρίζονται σε αυτήν για να διατηρηθούν στο χρόνο.

Ωστόσο, η κυρίαρχη κοινωνία έχει ως στόχο να διατηρήσει ορισμένες δομές και μορφές εξουσίας που εμείς πιστεύουμε ότι είναι άδικες, αφού δεν επιτρέπουν την ισότιμη ανάπτυξη των ανθρώπων, αλλά αντίθετα δημιουργούν πολιτικά και οικονομικά κυρίαρχες τάξεις. Αυτό τον αυταρχισμό εκφράζει η κοινωνία μέσω της εκπαίδευσης με τη δημιουργία ατόμων εξαρτημένων, αυταρχικών και ανταγωνιστικών, που αποδέχονται τις αδικίες του συστήματος ως κάτι φυσικό για την ανθρωπότητα, ενσωματώνοντας τα με αυτόν τον τρόπο σε ένα σύστημα χωρίς αλληλεγγύη και που συντηρεί τις ανισότητες, τη βία, τις συγκρούσεις και την εκμετάλλευση. Εμείς επιδιώκουμε ένα παγκόσμιο μετασχηματισμό της κοινωνίας. Για το σκοπό αυτό, πρέπει να αλλάξουμε πολλές από τις αξίες της σύγχρονης κοινωνίας μέσω μιας εκπαίδευσης που επιδιώκει την αμοιβαία βοήθεια, την αλληλεγγύη, την ελευθερία, την ισότητα, τη συλλογική ηθική, την αξιοπρέπεια και την υπευθυνότητα, με άλλα λόγια, την ευτυχία και την ευημερία του ανθρώπου.

Το σύνολο της κοινωνίας διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στην εκπαίδευση. Ως εκ τούτου, δεν πρέπει να μείνουμε μόνοι στο μετασχηματισμό του σχολείου, αφού το πιο σημαντικό σχολείο είναι η ίδια η ζωή. Δεν χρειάζεται να περιοριστούμε αποκλειστικά στην παιδική ηλικία, για να εισαγάγουμε αυτές τις ιδέες. Ωστόσο, αυτή είναι η πιο σημαντική ηλικία για να καλλιεργήσουμε αξίες, όταν η κοινωνία, η οικογένεια, η εξουσία, τα μέσα επικοινωνίας δεν έχουν ακόμη καταφέρει να επηρεάσουν αρνητικά τις δικές μας. Αλλά αυτή η εκπαίδευση θα πρέπει μάλλον να είναι ένας τρόπος με τον οποίο θα λειτουργεί για πάντα η ζωή μας.

Ο αναρχισμός προσπαθεί να δημιουργήσει μια δίκαιη, συμμετοχική και αλληλέγγυα κοινωνία και για αυτό οι παιδαγωγικές ιδέες του είναι σύμφωνες με αυτά τα ιδανικά. Η ελευθεριακή παιδαγωγική πρέπει να νοηθεί ως μέρος ενός ευρύτερου κοινωνικού κινήματος. Η εκπαίδευση έχει ως στόχο να αναπαράγει τις κοινωνικές και πολιτισμικές σχέσεις που δημιουργούνται από το καπιταλιστικό σύστημα. Με βάση τις αρχές της πειθαρχίας και της εξουσίας, τα άτομα από την παιδική

ηλικία συνηθίζουν να σκέφτονται και να ενεργούν όπως βολεύει το κυρίαρχο σύστημα. Οι αρχές, οι οποίες σε μεγαλύτερο ή μικρότερο βαθμό, καθορίζουν την ελευθεριακή εκπαίδευση, είναι οι εξής:

Ελευθερία του ατόμου αλλά και συλλογική ελευθερία, δηλαδή ελευθερία από την οπτική της υπευθυνότητας που απορρέει από τη συμμετοχή σε μια ομάδα, και η οποία λαμβάνει υπόψη τους άλλους.

Ενάντια στην εξουσία: κανείς δεν δίνει εντολές σε κανένα, όλα γίνονται μέσω συμφωνημένων συμβιβασμών και συλλογικών, ανοιχτών και ειλικρινών αποφάσεων.

Η αυτονομία του ατόμου ενάντια σε δοσμένες και ιεραρχικές εξαρτήσεις: κάθε άτομο έχει τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις που οικειοθελώς ανέλαβε, συλλογική υπευθυνότητα και σεβασμό. Τα άτομα έρχονται αντιμέτωπα με τα προβλήματά τους, αναπτύσσουν τις δικές τους πεποιθήσεις και σκέψη.

Το παιχνίδι ως ένα μέσο μάθησης. Μέσω του παιχνιδιού είναι πιο εύκολο να επιτευχθεί αλληλεγγύη και συλλογική εργασία, κοινωνικοποίηση, και μια θετική, χαρούμενη και ειλικρινή ατμόσφαιρα.

Κοινωνική και μικτή εκπαίδευση των δύο φύλων. Η εκπαίδευση είναι ισότιμη, χωρίς διακρίσεις με βάση το φύλο ή την κοινωνικο-οικονομική κατάσταση.

* * *

Για γίνουμε πιο συγκεκριμένοι, όμως, θα εξηγήσουμε μερικούς συγκεκριμένους τρόπους που επιτρέπουν την υλοποίηση αυτών των αρχών και την ανάπτυξή τους σε μια στέρεα βάση για όλους τους εμπλεκόμενους.

Για να αναπτυχθούν ελεύθεροι και αυτενεργούμενοι άνθρωποι, είναι απαραίτητο κάθε άτομο να αποφασίζει, να επιλέγει και να ασχολείται με αυτό που τον/την ενδιαφέρει, χωρίς την ανάγκη για εντολές από κανέναν, έχοντας επίγνωση των προσωπικών/ατομικών του/της περιορισμών. Κάθε άτομο επιλέγει τι, πώς, πότε και πού θέλει να εργαστεί για τις έννοιες, τις δραστηριότητες και τις συμπεριφορές που είναι απαραίτητες για την εκπαίδευσή του.

Η αυτομόρφωση είναι σημαντική από την άποψη αυτή, αφού επιτρέπει την πρόσβαση σε πληροφορίες που βοηθούν κάποιον να μάθει αυτό που θέλει να μάθει, και επιπλέον υποστηρίζει τη συνεργατική μάθηση, όταν ένα άτομο ζητά τη βοήθεια άλλων.

Δημιουργεί επίσης, δυναμικές ισότητας και συλλογικής εργασίας και επιτρέπει την πρόσβαση σε βιβλία ή άλλο υλικό που επέλεξε ένα άλλο άτομο. Επιπλέον, το άτομο στηριζόμενο στη βοήθεια άλλων μαθητών ή εκπαιδευτικών με περισσότερες γνώσεις και εκπαιδευτική εμπειρία, οι οποίοι λειτουργούν απλώς και μόνο ως πηγές πληροφοριών και σύμβουλοι χωρίς να έχουν κα-

μία εξουσία πάνω σε κανέναν, αποφασίζει για τις ατομικές και ομαδικές εκπαιδευτικές του υποχρεώσεις. Οι υποχρεώσεις αυτές αφορούν όχι μόνο τον ακαδημαϊκό τομέα, αλλά και τον συναισθηματικό και τον κοινωνικό.

Η αυτοαξιολόγηση είναι χρήσιμη για να αξιολογούνται οι εσωτερικές στάσεις και οι συμπεριφορές μέσα στην ομάδα, πέρα από τα πνευματικά, συναισθηματικά αλλά και κοινωνικά ενδιαφέροντα, ανάγκες και σχέσεις. Απορρίπτουμε τις εξετάσεις, γιατί αποτελούν κατασταλτικούς και ανταγωνιστικούς τρόπους για να διαπιστωθεί η πρόοδος της εκπαιδευτικής διαδικασίας. Επιπλέον, όλα τα άτομα μοιράζονται τις καθημερινές εργασίες, όπως η καθαριότητα, το συγύρισμα μετά τη χρήση, με αρμοδιότητες που διανέμονται ανάλογα με τις ικανότητες και τις δυνατότητες της ηλικίας.

Η συνέλευση είναι ο χώρος όπου λαμβάνονται όλες οι αποφάσεις της ομάδας και η λειτουργία της στηρίζεται πάντοτε στην επιθυμία να βρεθεί η καλύτερη λύση για τα προβλήματα. Εκεί αναζητούνται συμβιβαστικές λύσεις και αυτο-επιβεβαιώνονται από τηρήσή τους. Είναι εκεί όπου επικοινωνούμε με ειλικρίνεια με τα άλλα πρόσωπα της συλλογικότητας και όπου γεννιέται η συμμετοχή μας, οι σχέσεις μας με τους άλλους, οι επικρίσεις μας, η αυτοαξιολόγησή μας.

Εκφράζοντας ελεύθερα τις αμφιβολίες, τα συναισθήματα και τις προτάσεις μας, η συνέλευση μετατρέπεται η ίδια σε σημείο αναφοράς για όλες τις αποφάσεις, για τις οποίες, επομένως, πρέπει να υπάρχει ένα γραπτό αρχείο που να καταγράφει τις απόψεις και τις αποφάσεις, καθώς και μια σαφή οργάνωση για τη λήψη συλλογικών αποφάσεων, με συναίνεση, αν αυτό είναι δυνατό, και όχι με ψηφοφορία.

Οι συνελεύσεις μπορούν να αποτελούνται από μικρότερες ομάδες για την αντιμετώπιση συγκεκριμένων ζητημάτων που επηρεάζουν μικρότερο αριθμό ατόμων ή να είναι γενικές κατά τις οποίες συμμετέχει το σύνολο της συλλογικότητας.

Αυτές είναι μερικές ιδέες που μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε για να εφαρμόσουμε ελευθεριακές πρακτικές στην εκπαίδευση. Ο δρόμος βέβαια, είναι μεγάλος και συνεχής, με πολλά προβλήματα που πρέπει να αντιμετωπιστούν, αν θέλουμε να εφαρμόσουμε ελευθεριακές παιδαγωγικές μεθόδους. Κάθε συνέλευση, κάθε απόφαση, κάθε συζήτηση και κάθε προσπάθεια αποτελεί ένα περαιτέρω βήμα που θα πρέπει να αξιολογείται θετικά.

Αν δεν προσπαθήσουμε, τότε δεν θα πετύχουμε. ♦

Ο ηθικοκοινωνικός ρόλος του διδασκαλικού υποκειμένου ως τεχνολογία εκπολιτισμού και κοινωνικού ελέγχου στην Κύπρο, 1878-1937

Κώστας Κωνσταντίνου (εκπαιδευτικός, διδακτορικός ερευνητής ΠΑΚ)

Εισαγωγή

Το παρόν κείμενο παρουσιάζει τις συγκυρίες κάτω από τις οποίες διατυπώθηκε και θεσμοθετήθηκε ο ηθικός ρόλος των Ελληνοκυπρίων διδασκάλων και των διδασκαλισσών, για την περίοδο 1878-1937. Ειδικότερα, συζητά πώς ο ρόλος αυτός χρησιμοποιήθηκε στον λόγο των διαφόρων πολιτικών και κοινωνικών ομάδων, στην προσπάθειά τους να πειθάρχησουν και να εκπολιτίσουν τη λαϊκή τάξη επιδιώκοντας την ηγεμονική τους επικράτηση.

Η εκπαίδευση ως πανάκεια του ηθικού προβλήματος της φτώχειας

Τα προβλήματα της φτώχειας που επέφερε η οικονομική ύφεση στην Κύπρο στα τέλη του 19ου αιώνα ηθικοποιήθηκαν. Η αύξηση της εγκληματικότητας συνδέθηκε με τη φτώχεια και οι εφημερίδες εξέφραζαν την ανησυχία τους για την κατάσταση αυτή. Ο φτωχός λαός χωρίς ηθική καθοδήγηση θεωρήθηκε επικίνδυνος για μια κοινωνική εξέγερση (Katsiaounis, 1996). Ακόμη, οι γυναίκες που κατέφευγαν στις πόλεις για εύρεση εργασίας λόγω της ελλιπής κατάρτισής τους κατέληγαν στην πορνεία. Η κατάσταση αυτή θεωρήθηκε ότι ήταν «μολυσματική» για τους νεότερους. Συγκεκριμένα η εφημερίδα Σάλπιγξ, στο άρθρο «Πού καταντήσαμεν;», σελ.1 αναφέρει τα εξής: «Καταντήσαμε να μην απολαμβάνουμε τον ανοικτό και ελεύθερο αέρα χάριν της περιφρούρησης των παιδιών μας από της συναντήσεως της πανώλους ήτις βασιλεύει εις τας οδούς... Καταντήσαμε να περιζωθούμε από τα δυσώνυμα καταστήματα και των αισχρών γυναικών και να μην τολμούμε να υψώσουμε το βλέμμα διότι θα συναντήσουμε ανήθικα σχήματα και αναιδέεις ελιγμούς».

Για να λύσουν τα προβλήματα αυτά, η αγγλική αποικιακή κυβέρνηση και η ελληνοκυπριακή ελίτ επιδίωξαν την ηθική εκπαίδευση της λαϊκής τάξης. Ανατέθηκε με άλλα λόγια στους διδασκάλους και τις διδασκάλισσες η πειθάρχηση του λαού μέσω της ηθικής και εκπολιτιστικής εκπαίδευσης. Η ηθική εκπαίδευση βασιζόταν στις χριστιανικές αξίες. Σε αυτό συμφωνούσαν κι οι Άγγλοι Επιθεωρητές Παιδείας, οι οποίοι ήταν και κληρικοί. Ανέφεραν στις εκθέσεις τους ότι πέραν από τις δεξιότητες και γνώσεις, είναι αναγκαία η γαλούχηση των παιδιών με τις χριστιανικές αξίες (Weir, 1952). Ωστόσο, ο έλεγχος της εκπαίδευσης παρέμεινε στη δικαιοδοσία της Εκκλησίας και των πλούσιων εμπόρων και μεγαλοκτηματιών, οι οποίοι ίδρυσαν και στήριζαν οικονομικά τα σχολεία, ως πράξεις φιλανθρωπίας (Περσιάνης, 1994). Ο έλεγχος της εκπαίδευσης

από την Εκκλησία και την κοινωνική ελίτ μάλιστα είχε εξασφαλιστεί με τη νομική θεσμοθέτηση του συστήματος αυτοδιοίκησης των σχολείων το 1895 (βλέπε τον νόμο 18/1895 «Περί λήψεως προνοίας διά την ίδρυσιν και διαχείρισιν Δημοτικών Σχολείων εν Κύπρω», στο Παράρτημα της Εφημερίδας Κύπρου, 4 Ιουλίου, 1895).

Η σημασία της ηθικής εκπαίδευσης που έδινε η ελληνοκυπριακή ελίτ φαίνεται στην ίδρυση αναγνώστηριών. Μάλιστα, η εφημερίδα Σάλπιγξ στα άρθρα της «Λαϊκά σχολεία» (4 Ιανουαρίου, 1897) και «Αι ωφέλειαι των αναγνώστηριών» (15 Ιουνίου, 1898) επισήμανε ξεκάθαρα ότι σκοπός των λαϊκών σχολείων δεν ήταν η εκπαίδευση με την επίσημη έννοια, αλλά η ηθική αγωγή. Παρόλα αυτά, ο Katsiaounis (1996) διατύπωσε την άποψη ότι ο «ηθικός» και «εκπολιτιστικός» σκοπός των αναγνώστηριών εξυπηρετούσε ουσιαστικά τη χαλιναγώγηση της ανυπότακτης κουλτούρας της εργατικής τάξης.

Αντίστοιχο ρόλο είχαν τα γυναικεία σωματεία, στα οποία προέδρευαν και λειτουργούσαν οι διδασκάλισσες των πόλεων. Για παράδειγμα, η «Πνευματική Αδελφότης Ελληνίδων Κυπρίων» ιδρύθηκε «όπως εξυπηρετήση και προαγάγη τα πνευματικά καθόλου και ηθικά ιδεώδη της Κυπρίας, ενίσχυση την προς τα γράμματα, αναπτύξη δεσμούς αγάπης, προστασίας και εκτιμήσεως διά της στενής επικοινωνίας των μελών του Σωματείου σταχυολογουμένων εξ όλων των κοινωνικών τάξεων, πρωτοστατήση, δε εις πάσαν μορφωτικήν, εθνικήν και εκπολιτιστικήν εν γένει δράσιν» (στο καταστατικό του σωματείου, στο φάκελο του κρατικού αρχείου: SA1/935/1928, σελ. 5).

Σύνδεση εθνικού με τον ηθικοκοινωνικό ρόλο του διδασκαλικού υποκειμένου

Με τη διάδοση των ιδεών του διαφωτισμού και της εθνικιστικής ιδεολογίας, σκοπός της εκπαίδευσης έγινε η καλλιέργεια της ελληνικότητας και της αγωνιστικότητας για Ένωση. Οι ιδέες αυτές συνδέθηκαν με τον ηθικοθρησκευτικό χαρακτήρα της εκπαίδευσης, καθώς η νέα κοινωνική ελίτ, δεν απέρριπτε τη χριστιανική πίστη, αλλά την απολυταρχία της εκκλησιαστικής εξουσίας. Ορθολογικοποιούσαν τη χριστιανική πίστη και θεωρούσαν τις αξίες της ως τη βάση που θα έπρεπε να διαμορφωθεί ο ηθικός χαρακτήρας του κάθε πολίτη. Οι ιδέες αυτές διατυπώνονταν σε διαλέξεις που απευθύνονταν στον λαό από καθηγητές γυμνασίων στα αναγνώστηρια των πόλεων. Ένας από τους βασικότερους νεωτεριστές ήταν ο καθηγητής Νικόλαος Καταλάνος. Στον εναρκτήριο λόγο του που

δημοσιεύτηκε στην εφημερίδα Ευαγόρας, 4 Νοεμβρίου, 1897 υποστηρίζει την άποψη ότι η εθνική πρόοδος και η ευημερία βασίζεται στην προώθηση και την ευτυχία αυτών που συγκροτούν τους πολίτες του έθνους, οι περισσότεροι από αυτούς, ανήκουν στην εργατική τάξη, η οποία είναι η βάση του έθνους. Για αυτό η ασφαλέστερη εγγύηση της ηθικής και πνευματικής ανάπτυξης της τάξης αυτής βασίζεται στη βελτίωση των υλικών και ηθικών συνθηκών διαβίωσης τους. Η προώθηση της χριστιανικής διδασκαλίας ως το κυριότερο μέσο ηθικής αγωγής είχε θεωρηθεί εξάλλου και ως η λύση των προβλημάτων του νεωτερισμού (Μουζέλης, 2014).

Το ηθικοθρησκευτικό χρέος των διδασκαλικών υποκειμένων συνδέθηκε με το εθνικό χρέος εντονότερα λόγω των συνθηκών που προέκυψαν την περίοδο του Α΄ Παγκοσμίου πολέμου, των βαλκανικών πολέμων και των επιτυχιών του ελληνικού στρατού στη Μικρά Ασία. Η εθνική ιδέα ιεροποιήθηκε και η χριστιανική αγωγή ταυτίστηκε με τη γενικότερη εθνική αποστολή των διδασκαλιστών και των δασκάλων. Το ηθικό χρέος τους ήταν λοιπόν η καλλιέργεια της ελληνικότητας και η αφοσίωση στον αγώνα για την Ένωση με την Ελλάδα. Ο Περισιάνης (1994) μάλιστα επισημάνει ότι η ανύψωση του εθνικού αισθήματος μαζί με την ανύψωση της θρησκείας θεωρούνταν ως τα πιο αποτελεσματικά μέσα με τα οποία θα αντιμετωπιζόταν η κοινωνική αποσύνθεση, η ηθική έκλυση και η έξαρση του εγκλήματος. Στους διδασκάλους αποδόθηκε η ιδιότητα του στρατιώτη του έθνους, η οποία συνεπάγεται την ευθύνη της αφοσίωσης στο εθνικό καθήκον, παρά τις οποιεσδήποτε δυσκολίες που υπήρχαν για την υλοποίηση του έργου τους. Για τους υποστηρικτές της εθνικής ιδεολογίας, το διδασκαλικό ζήτημα θα επιλυόταν με την ένωση με την Ελλάδα.

Ο εθνικός και θρησκευτικός ρόλος όχι μόνο ήταν ενσωματωμένος στις κοινωνικές υποχρεώσεις των δασκάλων, αλλά όσο ισχυροποιείται η εθνική ιδεολογία και ανάλογα με την εθνική συγκυρία ο ρόλος αυτός καθίσταται αναπόσπαστο στοιχείο της καθημερινότητας των δασκάλων. Η σύνδεση των δύο ρόλων εκφράζεται και μέσα από κείμενα σε εφημερίδες, όπως μαρτυρεί το απόσπασμα που παραθέτει ο Χαραλάμπους (2001) από την εφημερίδα Φωνή της Κύπρου, 4/17 Αυγούστου, 1900: «Ο διδάσκαλος πρέπει να είναι ο διαπρύσιος κήρυξ της εθνικής ιδέας, και τοιούτος δεν δύναται ποτέ να είναι ο ολιγωρών προς την θρησκείαν του. Η εθνική εργασία απαιτεί θυσίας, και θυσίας διδάσκει και η θρησκεία» (σελ. 76). Μάλιστα, οι διδασκάλισσες και οι διδάσκαλοι θεωρούνταν ότι θα βρίσκονται πάντα στο πλευρό του Εθνικού Συμβουλίου, «έτοιμοι να πειθαρχήσωσιν ως πιστοί στρατιώται και τα πάντα να υπομείνωσι διά την Μεγάλην και Ιεράν Εθνικήν Ιδέαν» (Διά το Εθνικόν μας Συμβούλιον στο περιοδικό Η Αγωγή, τεύχ. 3-4 (17-18), 1922, σελ. 1, στον Χαραλάμπους, 2001, σελ. 185). Η εθνική ιδέα ιεροποιήθηκε και η χριστιανική αγωγή ταυτίζεται με τη γενικότερη εθνική αποστολή των δασκάλων. Για τον λόγο αυτό διατυπώνονται αντιδράσεις στις

οποιεσδήποτε προσπάθειες της κυβέρνησης για έλεγχο της παιδείας και των δασκάλων, καθώς μια τέτοια εξέλιξη θα σήμαινε την αλλοίωση του ηθικοεθνικού χαρακτήρα των δασκάλων (Περισιάνης, 2006).

Συζήτηση

Η σύνδεση του ηθικοκοινωνικού ρόλου του διδασκαλικού υποκειμένου με τη λύση της ηθικής κρίσης της κοινωνικής φτώχειας οδηγεί στο συλλογισμό ότι οι πολιτικές επιδιώξεις της κάθε άρχουσας τάξης, είτε πρόκειται για την αποικιακή, είτε την ελληνοκυπριακή ελίτ, ηθικοποιούνται στις ρητορικές ανάγκες επίλυσης των κοινωνικών προβλημάτων. Βλέποντας το θέμα αυτό από την πλευρά της ηγεμονικής θεωρίας, η ηθικοποίηση αυτή λειτουργεί ή επιδιώκει τουλάχιστον να λειτουργήσει ως τεχνική πειθούς για την αναγκαιότητα των πολιτικών σχεδίων που η κάθε ελίτ επιδιώκει. Οι πολιτικές αυτές κοινωνικής μέριμνας συμβάλλουν δηλαδή στην επικράτηση της ηγεμονίας τους.

Επιπρόσθετα, ο ηθικοκοινωνικός ρόλος των δασκάλων συνέβαλλε στο να αναπτυχθούν και να διατηρηθούν οι πατερναλιστικές σχέσεις μεταξύ των ελίτ τάξεων και του λαού. Οι σχέσεις αυτές ξεκινούσαν από την κυβέρνηση μέχρι τους πλούσιους ευεργέτες της κοινωνίας, μέρος της φιλανθρωπίας των οποίων ήταν η ίδρυση και χρηματοδότηση σχολείων. Συνεχιζόταν στο σχολείο, όπου τα παιδιά έβλεπαν τους διδασκάλους και τις διδασκάλισσες ως γονείς, από τους όποιους θα έπαιρναν τα πνευματικά και ηθικά εφόδια για τη ζωή τους. Τελειώνοντας το σχολείο τα αγόρια αναμένονταν να γίνουν οι τίμιοι και αφοσιωμένοι εργάτες, καλοί χριστιανοί πατέρες, αρχηγοί των δικών τους οικογενειών. Τα κορίτσια μάθαιναν να γίνουν καλές χριστιανές, αφοσιωμένες σύζυγοι και στοργικές μητέρες. Μέσα από την ηθική και εκπαιδευτική εκπαίδευση που θα πρόσφεραν με τη διδασκαλία και το παράδειγμα του βίου τους τα διδασκαλικά υποκείμενα, θα επιτύγχαναν την κοινωνική πειθαρχία και τη συμμόρφωση του λαού στις άρχουσες τάξεις.

Βιβλιογραφία

- Μουζέλης, Ν. Π. (2014). Νεωτερικότητα και Θρησκευτικότητα (Εκκοσμίκευση, Φονταμενταλισμός, Ηθική). Αθήνα: Πόλις.
- Περισιάνης, Π. (1994). Πτυχές της εκπαίδευσης της Κύπρου κατά το τέλος του 19ου και τις αρχές του 20ου αιώνα. Λευκωσία: Παιδαγωγικό Ινστιτούτο Κύπρου.
- Περισιάνης, Π. Κ. (2006). Συγκριτική Ιστορία της Εκπαίδευσης της Κύπρου (1800-2004). Αθήνα: Gutenberg.
- Χαραλάμπους, Α. (2001). Η ιστορία του διδασκαλικού συνδικαλισμού στην Κύπρο. Λευκωσία: Ελληνικά γράμματα.
- Katsiaounis, R. (1996). Labour, society and politics in Cyprus during the second half of the nineteenth century. Nicosia: Cyprus Research Centre. .
- Weir, W. (1952). Education in Cyprus. Some theories and practices in education in the island of Cyprus since 1878. Nicosia: Cosmo Press ♦

Νεοφιλελεύθερα τσιφλίκια τα ιδιωτικά Πανεπιστήμια

Αρκούδας

Στον τομέα της ανώτερης εκπαίδευσης παρατηρείται στην Κύπρο ο συνδυασμός του νεοφιλελεύθερου μοντέλου, της υπολειπουμένης της έρευνας και της διαχρονικής λογικής των τσιφλικιών. Μαζί αυτές οι μη αμοιβαία αποκλειόμενες πραγματικότητες δημιουργούν ένα περιβάλλον εργασιακής επισφάλειας για τους νεαρούς ερευνητές και ένα φαινόμενο κοροϊδίας των φοιτητών. Πρόκειται για ένα πλαίσιο εκμετάλλευσης τόσο των εκπαιδευτών όσο και των εκπαιδευόμενων. Η πεμπτοσύνη του οποίου βρίσκεται στον τρόπο με τον οποίο το κράτος αντιμετωπίζει τα Πανεπιστήμια, ιδιαίτερα τα ιδιωτικά.

Τα ποσά που δαπανούνται από τις πρυτανικές αρχές των ιδιωτικών πανεπιστημίων για διαφήμιση και προώθηση του «προϊόντος τους» είναι κατά πολύ μεγαλύτερα των επενδύσεων στην έρευνα και στην ερευνητική ανάπτυξη των ακαδημαϊκών. Οι τελευταίοι διδάσκουν μέχρι και δεκαπέντε ώρες την εβδομάδα, χωρίς τη δυνατότητα για ερευνητική άδεια, με περιορισμένη δυνατότητα για συμμετοχή σε συνέδρια και κυρίως χωρίς μετρήσιμα κίνητρα για ερευνητική πρόοδο. Επιπλέον, διδάσκουν μαθήματα που δεν συνδέονται με την ερευνητική τους δραστηριότητα και επωμίζονται μεγάλο μέρος της γραφειοκρατίας του Πανεπιστημίου.

Και όμως, ακόμα και δεδομένων των πιο πάνω, αυτοί με επ' αόριστον συμβόλαιο, έστω και αυτοί των οποίων πλέον απειλούνται οι θέσεις, είναι οι τυχεροί, εκείνοι που πρόλαβαν από νωρίς την τότε άμεση ανάγκη των κολλεγιαρχών για ακαδημαϊκή γνώση. Για τους υπόλοιπους, που αποτελούν μεγάλη μερίδα του τομέα, συμπεριλαμβανομένων και των δημόσιων Πανεπιστημίων, οι ευέλικτες εργασιακές σχέσεις είναι καθεστώς, εξαναγκάζοντάς τους σε ταυτόχρονα επαγγέλματα μερικής απασχόλησης και εξαιρώντας τους από σημαντικές κοινωνικές πρόνοιες.

Μήπως αυτό σημαίνει ότι στην Κύπρο τα Πανεπιστήμια δίνουν περισσότερη σημασία στην ποιότητα της

διδασκαλίας; Όχι βέβαια, διότι η τελευταία εν πολλοίς καθορίζεται από τις ερευνητικές επιτυχίες του Πανεπιστημίου και τον βαθμό στον οποίο η ερευνητική δραστηριότητα του διδακτικού προσωπικού ενσωματώνεται ή όχι στο διδακτικό πρόγραμμα και περιεχόμενο. Αλλά και επειδή πλέον, προσφέρονται μαθήματα των οποίων το περιεχόμενο και η θέση στα προγράμματα σπουδών δεν προσδιορίζονται από τη θεωρία της επιστήμης αλλά από τις επιφανειακές και βραχυπρόθεσμες ανάγκες της αγοράς και (σε λιγότερο βαθμό) του κράτους.

Μέσα στο περιβάλλον της κρίσης και της λιτότητας, της πιθανότητας υδρογονανθράκων στη θαλάσσια ζώνη του νησιού, της πολιτικής απάθειας, της μειωμένης πολιτικής συμμετοχής, τα μενού μαθημάτων των ιδιωτικών πανεπιστημίων περιλαμβάνουν μια ποικιλία προσαρμοσμένη στα γούστα των εργοδοτών

(π.χ. πληθαίνουν τα απλήρωτα internships) και αποκομμένα από τις διακλαδώσεις της επιστήμης (βλ. τις σειρές γρήγορα σχεδιασμένων μαθημάτων για υδρογονάνθρακες και τα πτυχία για απόλυτα τεχνικά μαθήματα, όπως «Κοπή Κρέατος», «Βοηθός Φαρμακείου», κ.λπ.).

Η διαδικασία εγκαθίδρυσης ιδιωτικών Πανεπιστημίων, αλλά και οι ελλειμματικές πρόνοιες για τον όποιο ποιοτικό έλεγχο κατά τη διάρκεια της πορείας τους, έχουν προκύψει μέσα σε δομικές συνθήκες που αφορούν το μικρό μέγεθος του νησιού, τη μικρή μεσαία τάξη για μεγάλο χρονικό διάστημα, την οικονομική ανάπτυξη και τις συνεπακόλουθες φούσκες, τη διαπλοκή μεταξύ ακαδημίας από τη μια και κομμάτων, κυβέρνησης από την άλλη. Είναι γι' αυτό που τα ιδιωτικά πανεπιστήμια ακολουθούν, επί το πλείστον το μοντέλο των τσιφλικιών, όπου οι γνωριμίες, το πολιτικό κεφάλαιο, οι οικογενειακές σχέσεις και η ευρύτερη εξουσία των ανθρώπων στην κοινωνία καθορίζουν τις δυναμικές και τις διαδικασίες εντός του Πανεπιστημίου.♦

Σκέψεις για το σχολείο

Εθνικισμοί

Οι εθνικισμοί που γίνονται στα σχολεία μαθαίνουν τους μαθητές να μισούν χώρες ή φυλές ανθρώπων, οι οποίες κάποιο καιρό μας έκαναν πόλεμο π.χ. Τουρκία, αλλά στην πραγματικότητα δεν ξέρει κανείς τι πραγματικά γινόταν τον τότε καιρό. Όλα έγιναν μάθημα σε σχολεία με μαθητές που μαθαίνουν ψεύτικες ιστορίες. Σκέψου· εσύ ξέρεις όλους αυτούς τους ανθρώπους που γεννήθηκαν στην Τουρκία και τις απόψεις τους; Τελειώνω με το ότι όλοι είμαστε διαφορετικοί, όλοι είμαστε άνθρωποι. ΟΧΙ ΣΤΟΥΣ ΕΘΝΙΚΙΣΜΟΥΣ

Μαθητές με ψυχολογικά προβλήματα

Οι μαθητές με ψυχολογικά προβλήματα συνήθως έχουν κάποια ιδιαιτερότητα, π.χ. γεμιστούλης ή έχει μεγάλη μύτη, και οι υπόλοιποι μαθητές τον κοροϊδεύει με αποτέλεσμα να θυμώνει ο ίδιος και να κτυπά/φωνάζει και το ακούει η δασκάλα και τον βάζει τιμωρία χωρίς να ακούσει την άποψη του θύματος και είναι αυτό που λέμε η δασκάλα δεν κάνει την δουλειά της και δεν ενδιαφέρεται τόσο για τους μαθητές. Αυτός θυμώνει και την ώρα του μαθήματος και κτυπά και φωνάζει ή και προσπαθεί να κάνει τους άλλους να γελάσουν και καταλαβαίνει ότι το μόνο που καταφέρνει είναι να τρώει φωνές από την κυρία.

ΟΧΙ ΣΤΗΝ ΒΙΑ

Οι δασκάλες δεν κάνουν την δουλειά τους

Ξεκινώ με τον λόγο που δεν κάνουν την δουλειά τους. Την μια δουλειά τους· αλλά ας ξεκαθαρίσουμε ποιες είναι οι δουλειές τους: να διδάσκουν τους μαθητές, σωστά; Η δεύτερη δουλειά, την οποία θεωρώ αυτό που δεν κάνουν, είναι να λύνουν τις διαφωνίες μεταξύ μαθητών, αλλά αυτό που κάνουν είναι να ακούν τον ένα τον πιο δυνατό μαθητή της διαφωνίας. Πολλές φορές οι δασκάλες λένε το εξής: «Δεν είμαι εδώ για να κάνω τον αστυνομικό», ενώ βασικά θα έπρεπε να είναι εδώ για να κάνουν τους αστυνομικούς (μπορείς να το πεις και έτσι: «να κάνουν τους αστυνομικούς» δηλαδή να βοηθούν στην επίλυση των διαφορών παρά να τες αγνοούν).

Η γυμναστική

Η γυμναστική τι μας μαθαίνει;

1. Να παίζουμε. Αυτό το ξέρουμε εμείς τα παιδιά!
2. Ή να κάνουμε ασκήσεις. Σωστά αυτό είναι η γυμναστική.

Εκτός αυτού οι περισσότερες δασκάλες μας χωρίζουν σε Αγόρια και Κορίτσια· τι ηλίθιοι· συνώνμη· και εξαιτίας του τι νομίζουν ότι είναι η γυμναστική βρίσκουν ασημαντό το να χάσει ένας μαθητής το μάθημα π.χ. για μια φανέλα (πολλοί μαθητές δεν κάνουν γυμναστική γιατί απλά δεν φορούν την κατάλληλη φανέλα).

Η στολή του σχολείου

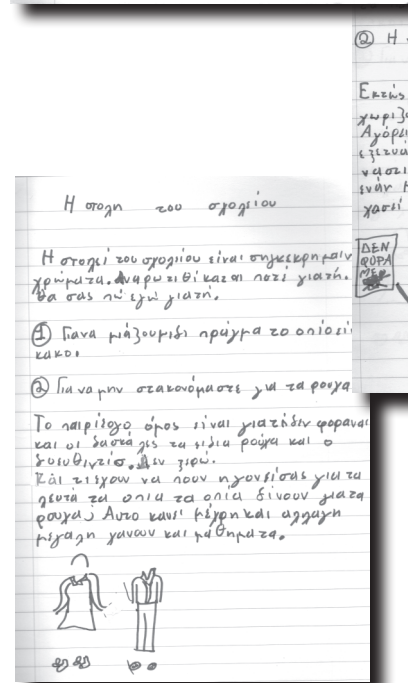
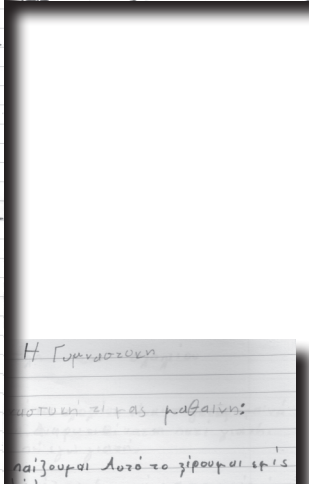
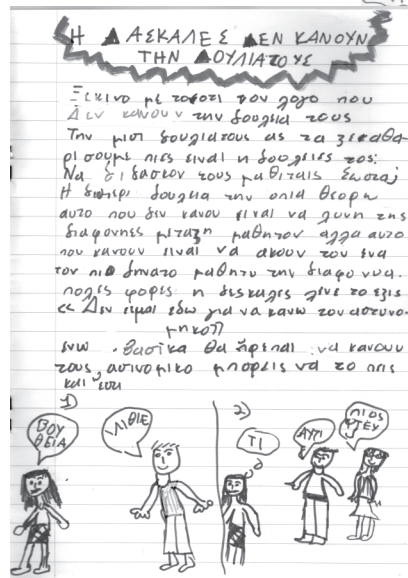
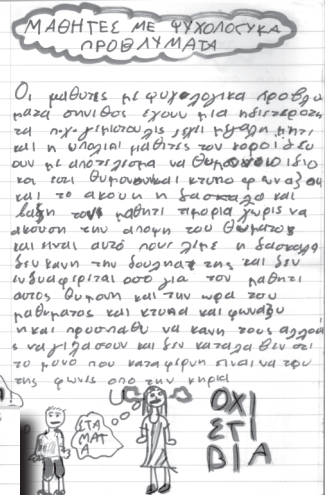
Η στολή του σχολείου είναι συγκεκριμένα χρώματα.

Αναρωτηθήκατε ποτέ γιατί; Να σας πω εγώ γιατί:

1. Για να μοιάζουμε, πράγμα το οποίο είναι κακό,
2. Για να μην τσακωνόμαστε για τα ρούχα. Το περίεργο όμως είναι γιατί δεν φοράνε και οι δασκάλοι τα ίδια ρούχα και ο διευθυντής. Δεν ξέρω.

Και τι έχουν να πουν οι γονείς για τα λεφτά τα οποία δίνουν για τα ρούχα; Αυτό κάνει μέχρι και αλλαγή μεγάλη, χάνουν και μαθήματα. ♡

dragon

Εξερευνώντας την Πολιτική του Διεθνούς Εθελοντισμού: η περίπτωση της Χίου

Maria Arettines

*Δεν πιστεύω στη φιλανθρωπία. Πιστεύω στην αλληλεγγύη.
Η φιλανθρωπία είναι τόσο κάθετη. Κινείται από την κορυφή προς τα κάτω. Η αλληλεγγύη
είναι οριζόντια. Σέβεται το άλλο άτομο.
Έχω πολλά να μάθω από τους άλλους ανθρώπους.
- Εντουάρντο Γκαλεάνο*

Πήγα μαζί με την Aisha στο νοσοκομείο μια μέρα, μετά από πολλές κρίσεις και δύο λιποθυμίες σε ένα αυτοσχέδιο καταυλισμό για πρόσφυγες στη Χίο, ένα σχετικά μικρό νησί του Αιγαίου. Η Aisha είναι μια μεσήλικας γυναίκα με τατουάζ στο πρόσωπο και με βαθιές ρυτίδες, που την κάνουν να φαίνεται πολύ μεγαλύτερη από τα 55 της χρόνια. Είχε διανύσει πολύ δρόμο από τη Συρία και είχε βρεθεί στο νοσοκομείο ήδη αρκετές φορές για πόνο στο στήθος, επιληπτικές κρίσεις και επαναλαμβανόμενες λιποθυμίες.

Με την άφιξή μας στο νοσοκομείο, η Aisha ήρθε αντιμέτωπη με γιατρούς που δεν έκαναν καμιά προσπάθεια για να κρύψουν την αποστροφή τους προς αυτήν. Την χλεύασαν σε μια γλώσσα που δεν καταλάβαινε, οι νοσοκόμες την έδιωξαν βίαια όταν χρειάστηκε να χρησιμοποιήσει την τουαλέτα και ο ακτινολόγος προσπάθησε να της αφαιρέσει τη μαντίλα με τη βία, αν και η ακτινογραφία ήταν μόνο για το στήθος της.

Δεν μπορούσα να πιστέψω αυτό που έβλεπα. Πού είναι η ιατρική δεοντολογία; Τι γίνεται με τα δικαιώματα των ασθενών; Τι γίνεται με την κοινή αξιοπρέπεια;

Και το πιο επιτακτικό ερώτημα: Τι οδηγεί ένα λαό να αποποιηθεί εξολοκλήρου τις δικές του ιστορίες,

τις ιστορίες οικογενειών του;

Έφτασα στη Χίο τον περασμένο Μάιο για το μνημόσυνο της θείας μου. Το νησί, παλαιότερα γνωστό κυρίως για την παράδοση του ρουκετοπόλεμου που σηματοδοτεί την παραμονή του ορθόδοξου Πάσχα και για τη μαστίχα, που παράγεται από τα δέντρα στα νότια του νησιού, το τελευταίο διάστημα έγινε γνωστό σαν μια εξαιρετικά σημαντική πύλη για τους πρόσφυγες που τρέχουν να γλυτώσουν από την κοινωνική και πολιτική αναταραχή στη Μέση Ανατολή. Και όμως, αυτό το μικρό νησί έχει τη δική του μακρόχρονη σχέση με τις στρατιωτικές συγκρούσεις και τους εκτοπισμούς. Μεγάλωσα ακούγοντας ιστορίες υποχρεωτικής μετανάστευσης, ιστορίες κατοχής και προσφυγοποίησης τόσο στην Τουρκία όσο και στην Κύπρο από τη δική μου οικογένεια. Όλα αυτά είναι κοινές αφηγήσεις για τους ανθρώπους από τη Χίο.

Αναστατώθηκα από όσα είδα: αδιαφορία, μισαλλοδοξία - ακόμα και αηδία για τους ανθρώπους των οποίων τα σπίτια, οι πόλεις, τα αδέλφια δεν στέκονται πλέον, δεν υπάρχουν, δεν ζουν.

Η οικονομική κρίση μπορεί να εξηγήσει μερικώς τη δυσaráσκεια των ντόπιων για την άφιξη των προσφύγων - το εθνικό ποσοστό ανεργίας κυμαίνεται γύρω στο 25 τοις εκατό - αλλά άλλες πράξεις μίσους είναι εντελώς ανεξήγητες. Ένα απόγευμα, άκουσα έναν Έλ-

Ρουμάνικο πλοίο της Ακτοφυλακής στο κύριο λιμάνι της Χίου, Μάης 2016.

ληνα αστυνομικό να αναφέρεται σε Αφγανά παιδιά που έπαιζαν στην άκρη του δρόμου έξω από ένα κέντρο κράτησης, ως «μικρές πόρνες», μεταξύ άλλων σεξουαλικά εξευτελιστικών πραγμάτων. Στη συνέχεια φεύγοντας παρολίγο να χτυπήσει τα παιδιά με το αυτοκίνητό του.

Αν δεν είχαν γίνει κάποιες τοπικές προσπάθειες αλληλεγγύης, με επικεφαλής ανθρώπους σαν την Τούλα, πολλοί πρόσφυγες δεν θα είχαν ρούχα, τρόφιμα, γάλα και άλλα είδη πρώτης ανάγκης. Και αυτό το έργο γίνεται συχνά στα πλαίσια του πνεύματος να θυμόμαστε τη σχέση των ανθρώπων της Χίου με τον πόλεμο και τον εκτοπισμό.

Κατά την παραμονή μου στη Χίο συνδέθηκα με μια γυναίκα που ονομάζεται Τούλα, η οποία αντιλαμβάνεται το έργο της μέσα από αυτό το φακό: «Δεν πρέπει ποτέ να ξεχνάμε ότι οι παππούδες μας ήταν κι αυτοί πρόσφυγες ... γι' αυτό [το κάνω αυτό]». Η Τούλα ίδρυσε μια άτυπη οργάνωση, την Chios Eastern Shore Response Team (CESRT), η οποία βοηθά στο συντονισμό όχι μόνο των τοπικών προσπαθειών, αλλά και των εθελοντών από το εξωτερικό, κυρίως από τη δυτική και βόρεια Ευρώπη. Η CESRT συνεργάζεται στενά με άλλους φορείς του νησιού (όπως το Νορβηγικό Συμβούλιο Προσφύγων και την Ύπατη Αρμοστεία των Ηνωμένων Εθνών για τους Πρόσφυγες) και παρέχει στήριξη στους πρόσφυγες συμπληρώνοντας τα κενά που αφήνουν κάποιες από τις μεγαλύτερες ΜΚΟ. Η CESRT είναι αναμφισβήτητα μία από τις πιο αποδοτικές και αποτελεσματικές οργανώσεις που λειτουργούν σήμερα στο νησί.

Αν και δεν ήθελα να επισκεφθώ το νησί της οικογένειάς μου χωρίς να προσπαθήσω να βοηθήσω με όποιο τρόπο μπορούσα, δεν ήμουν σίγουρη πώς να το κάνω αυτό χωρίς να προκαλέσω κακό, με δεδομένο ότι θα έμενα εκεί για πολύ λίγο. Δεν ήθελα να οικοδομήσω σχέσεις με τους πρόσφυγες και στη συνέχεια απλά να τους αφήσω πίσω μου, γνωρίζοντας από την αρχή ότι δεν θα μπορούσα να μείνω περισσότερο. Μόλις γνώρισα την Τούλα και την αφοσιωμένη ομάδα εθελοντών, όμως, συνειδητοποίησα πως δεν είχα άλλη επιλογή από το να πέσω με τα μούτρα στη δουλειά. Με πολλή χαρά συμμετείχα κι εγώ σ' αυτή την προσπάθεια, αλλά όσα παρατήρησα με άφησαν με πολλά επίμονα ερωτήματα.

Δεν νομίζω ότι είναι πάντα κακό, άτομα που έχουν τα μέσα και τις δυνατότητες, να επιλέξουν να περάσουν κάποιο από το χρόνο τους για να βοηθήσουν άλλους ανθρώπους σε άλλες χώρες και κοινότητες. Έχουν χρήματα να ταξιδέψουν, υπηκοότητα που τους επιτρέπει να επισκεφτούν και να μείνουν σε μια χώρα και τη δυνατότητα να στηρίξουν οικονομικά τον εαυτό τους για ένα μεγάλο χρονικό διάστημα κατά τη διάρ-

κεια της εθελοντικής εργασίας τους. Αλλά αυτό δεν σημαίνει ότι δεν υπάρχει ο κίνδυνος να αναπαραγάγουμε ασταθείς σχέσεις εξουσίας ή να προκαλέσουμε κακό σε κοινότητες που θέλουμε να βοηθήσουμε. Παρατήρησα δύο κυρίως πράγματα, που φαίνεται να έχουν εδραιωθεί στην πολιτική της εθελοντικής εργασίας.

Το ένα είναι το σύμπλεγμα του λευκού σωτήρα, ένα σύμπλεγμα ενσωματωμένο στον κόσμο της παγκόσμιας ανάπτυξης και του διεθνούς εθελοντισμού.

Το σύμπλεγμα του λευκού σωτήρα εκφράστηκε με διάφορους, συγκεκριμένους τρόπους, ενόσω ήμουν στη Χίο:

- Οι μεγάλες ΜΚΟ στη Χίο είχαν όλες επικεφαλής «ειδικούς» ανάπτυξης από τη δυτική και βόρεια Ευρώπη, με τους ντόπιους να συμπληρώνουν τις θέσεις του «προσωπικού υποστήριξης». Παρά την εξάρτηση των οργανώσεων αυτών από τη γνώση των τοπικών συνθηκών, τη γλώσσα και το πλαίσιο, και παρά τον όγκο εργασίας που γίνεται από το ντόπιο προσωπικό, φάνηκε να υπάρχει μια αυστηρή ιεραρχία για το ποιου το έργο θεωρείται πιο πολύτιμο.

- Τα μέσα μαζικής ενημέρωσης παρουσιάζουν σχεδόν πάντα εθελοντές από τη δυτική και βόρεια Ευρώπη και τις Ηνωμένες Πολιτείες να προσφέρουν το χρόνο και τους πόρους τους για να βοηθήσουν τους άλλους. Οι άνθρωποι από τη Χίο σπάνια είναι ορατοί σε αυτές τις αφηγήσεις.

Κάποιες στιγμές ήταν δύσκολο να διαχειριστώ την εμπειρία μου ως εθελόντριας στη Χίο. Όταν έφυγα από εκεί για την Κύπρο, άφησα χιλιάδες ανθρώπους πίσω, οι οποίοι δεν μπορούν να φύγουν λόγω της ιθαγένειάς τους, εξαιτίας του τόπου όπου γεννήθηκαν και λόγω των πολιτικών που εμποδίζουν την ελεύθερη διακίνησή τους. Κι είναι δύσκολο να χωνέψει κανείς αυτή τη δυσάρεστη πραγματικότητα.

Όταν επισκεπτόμουν προσφυγικούς καταυλισμούς στη Χίο για να βοηθήσω σε κάτι, συχνά με προσέγγιζαν γυναίκες και μου έκαναν ερωτήσεις στα Αραβικά, θεωρώντας πως ήμουν κι εγώ πρόσφυγας.

Στους δρόμους της Χίου, και νωρίτερα στην Αθήνα, οι Έλληνες με έπαιρναν για ξένη- όμως όχι το καλό είδος του ξένου. Δεν ήμουν μια Αμερικανίδα τουρίστρια, ούτε Ελληνοαμερικάνα, αλλά μια «άλλη» - και συχνά αυτό σήμαινε πρόσφυγας.

Δυστυχώς, εντόπισα μια παρόμοια δυναμική και στα πλαίσια της συνεργασίας μου με συναδέλφους μου εθελοντές, πολλούς από τους οποίους η κληρονομιά τους της βόρειας και δυτικής Ευρώπης, τους όριζε ξεκάθαρα ως λευκούς. Άνθρωποι από τους καταυλισμούς προσφύγων ή άτομα που έφθαναν στη Χίο σε βάρκες από την Τουρκία πλησίαζαν τους συναδέλφους μου

που είχαν ξανθιά μαλλιά και μπλε μάτια, για να τους κατατοπίσουν σχετικά με την άφιξή τους στη Χίο. Δεν είχε καμία σημασία ότι δεν μιλούσαν μια λέξη Ελληνικά, ότι είχαν περιορισμένη ή και καθόλου γνώση των τοπικών συνθηκών, ή ότι είχαν φθάσει μόλις πριν από λίγες ημέρες και ποτέ πριν δεν είχαν πατήσει το πόδι τους στο νησί. Ξανθά μαλλιά και γαλανά μάτια εξισώθηκαν με τη γνώση, τη βοήθεια, την ελπίδα.

Είναι δύσκολο να αρνηθούμε τον τρόπο με τον οποίο ο ρατσισμός διαχέεται στις θεωρήσεις μας και τις αλληλεπιδράσεις μας, ανεξάρτητα από το ποιος είσαι και από πού έρχεσαι.

Η δεύτερη δυναμική που περιπλέκει την πολιτική του εθελοντισμού - το «εγώ».

Τα χτυπήματα στην πλάτη. Η λήψη φωτογραφιών των παιδιών χωρίς τη συναίνεση των γονιών τους ή τη δική τους. Η ρομαντικοποίηση του εθελοντισμού ως πράξη της ανιδιοτέλειας, φιλανθρωπίας. Οι φωτογραφίες ανώνυμων παιδιών από τη Συρία και το Αφγανιστάν που κυκλοφορούν στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης. Το κοινωνικό νόμισμα της «βοήθειας προς τους άλλους».

Αλλά ποια είναι αυτά τα παιδιά και ποιες είναι οι ιστορίες τους; Έχει σημασία ότι μπορεί να μην θέλουν να παρελαύνει η φωτογραφία τους στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης;

Οι δυναμικές εξουσίας των πόρων και των προνομίων που κουβαλάμε ως εθελοντές γίνονται αυτές τις στιγμές εξαιρετικά σαφείς για μένα.

Και σε τελική ανάλυση, δεν πιστεύω ότι είναι δυνατό κάποιος να «βοηθήσει τους άλλους» χωρίς να αμφισβητήσει τις υπάρχουσες δομές εξουσίας που δίνουν υπόσταση στον κόσμο που ζούμε, στους θεσμούς κάτω από τους οποίους λειτουργούμε και στις διαπροσωπικές δυναμικές που αναπτύσσονται όταν δουλεύουμε με άλλους. Αυτό απαιτεί, πρώτα από όλα, να ακούσουμε τους ανθρώπους τους οποίους θέλουμε να βοηθήσουμε. Ακούστε τις ανάγκες τους. Ακούστε τις επιθυμίες τους. Ακούστε τις ιστορίες τους. Αν δεν ακούσουμε, η «βοήθεια» θα μετατραπεί με βεβαιότητα σε κακό.

Και έτσι, έχω επιλέξει να θυμάμαι ιστορίες αντοχής και δύναμης -ανθρώπων που έχουν υποστεί και βιώσει τόσα πολλά. Επιλέγω να θυμάμαι τις ιστορίες ανθρώπων -από τους οποίους κάποιοι δεν έχουν πολλά-, που έχουν αφιερώσει τη ζωή τους για να στηρίξουν τους πρόσφυγες και που το κάνουν αυτό στα πλαίσια του πνεύματος του να θυμούνται το δικό τους παρελθόν. Αυτές είναι οι ιστορίες που θα ενθάρρυναν όλους μας να κρατήσουμε ενόσω βιώνουμε την πραγματικότητα αυτού του κόσμου και την παρούσα προσφυγική κρίση.

Έχω πολλά να μάθω από τους άλλους ανθρώπους. Όλοι έχουμε. ♦

Ο πρόσφυας τζιαι ο ποιητής

Εσού είσαι πρόσφυας...

Εγίω ποιητής...

Ο καμός εν ο ίδιος...

Εδώκαν σου κλωτσιές...

Εδώκαν μου γροθιές...

Εβαζανιάσαν τα μούτρα μας...

*Έσταξε που σχείλι μας
κατράς...*

Εν μας έθελεν κανένας...

Εσού ήσουν άλουτος...

Εγίω ανάφεντος...

*Εβρωμούσαν τα πόθκια σου
κακοριζιτζιά...*

*Τζιαι εμένα τα σχέρκα μου
ανάθεμα...*

*Εν θα μας βάλει έσσω
κανένας...*

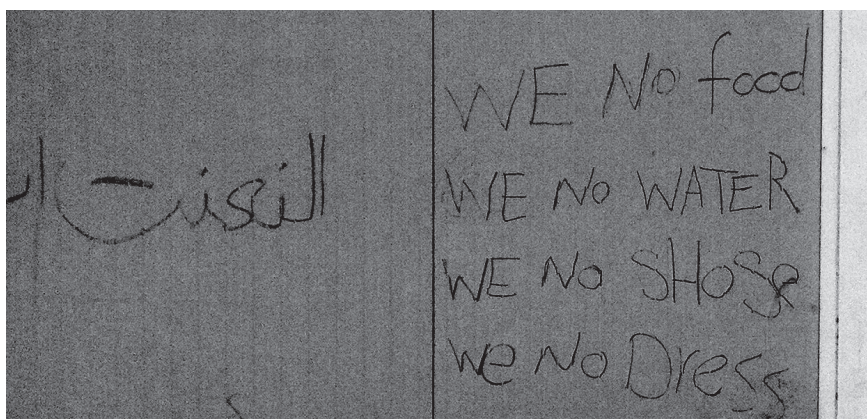
*Αν θαρκέσαι πως έννα σου
κάμει καλό
γύρε τζιαι κλάψε πας την
πέτρα*

*τζιαιμέν πεις κανενού πως
εβρέθημαν...*

Εν αγροικά κανένας ποιον...

Εν αγροικά κανένας...

Ιάσωνα Σταυράκη

Κινηματικό Αρχείο

Μια συμμετοχική απόπειρα καταγραφής και ψηφιοποίησης της ριζοσπαστικής μας κληρονομιάς

archive.35-33.com / arxeio@riseup.net

Το Κινηματικό Αρχείο είναι μια απόπειρα από-τα-μέσα με σκοπό να κάνει προσβάσιμη την ιστορία του ριζοσπαστικού κινήματος σε ολόκληρο το νησί, όπως καταγράφεται μέσα από τις εκδόσεις μας, με έμφαση στις προηγούμενες δεκαετίες χωρίς να αγνοούνται οι σύγχρονες δημοσιεύσεις.

Θέλουμε το υλικό να είναι προσβάσιμο σε όλες και όλους, λαμβάνοντας υπόψη και τις ανάγκες ατόμων με μειωμένη όραση, σε διάφορες εύχρηστες ψηφιακές μορφές.

Είναι σημαντικό το αρχείο να αντέξει στον χρόνο, αποφεύγοντας τόσο την φυσική φθορά των εντύπων, αλλά και την χρήση εφήμερων, μη-ελεύθερων μορφών ψηφιακών αρχείων που ίσως να μην μπορούν να διαβαστούν από μελλοντικό λογισμικό. Παράλληλα, η δημιουργία αντιγράφων του αρχείου από οποιοδήποτε άτομο θα είναι όσο το δυνατό πιο εύκολη για να αντιμετωπιστεί το "ένα μοναδικό σημείο βλάβης" που θα μπορούσε να εξαφανίσει το αρχείο ανεπιστρεπτί.

Μια προσπάθεια τέτοιου μεγέθους δεν μπορεί παρά να είναι συλλογική. Χρειαζόμαστε οποιαδήποτε βοήθεια μπορείτε να προσφέρετε, και ελπίζουμε σύντομα να οργανώσουμε τόσο πρακτικά εργαστήρια ψηφιοποίησης, όσο και μια τακτική συνέλευση που θα ασχοληθεί με την πολιτική διαχείρισης του αρχείου, ενώ τεχνικές πληροφορίες και οδηγίες συμμετοχής υπάρχουν στην ιστοσελίδα. Μπορείτε επίσης να επικοινωνήσετε μαζί μας στο arxeio@riseup.net.

Η δημόσια δοκιμαστική έκδοση του Αρχείου είναι ήδη προσβάσιμη στο archive.35-33.com.

Πώς μπορείτε να βοηθήσετε;

- Παρέχοντας πρόσβαση σε προσωπικές ή άλλες συλλογές που περιέχουν περιοδικά, μπροσούρες, φυλλάδια, αφίσες, γκράφιτι, φωτογραφίες κλπ από δράσεις του ριζοσπαστικού κινήματος στην Κύπρο.
- Προσεκτικό σκανάρισμα εντύπων, ειδικά αν έχετε πρόσβαση σε σκάνερ A3.
- Δακτυλογράφηση των άρθρων ή επιμέλεια του αποτελέσματος της αυτόματης Οπτικής Αναγνώρισης Χαρακτήρων (OCR) που προκύπτει από τις σκαναρισμένες σελίδες, ώστε το κείμενο να είναι εύχρηστο, να αναζητείται εύκολα, να μπορεί να μεταφραστεί, και να μπορεί να διαβαστεί από άτομα με μειωμένη όραση με την χρήση βοηθητικών τεχνολογιών
- Ανεύρεση των πρωτότυπων ηλεκτρονικών αρχείων των εντύπων (PDF, doc/docx/odt/rtf/html documents, αρχεία προγραμμάτων σελίδωσης κλπ) όπου αυτά διασώθηκαν, αφού αυτά ευκολύνουν την αρχειοθέτηση και δακτυλογράφηση.
- Κατηγοριοποίηση του υλικού και ανέβασμα του στην ιστοσελίδα του Αρχείου και στην δημόσια ηλεκτρονική βιβλιοθήκη archive.org.
- Ενημέρωση του Καταλόγου μας, ώστε ανά πάσα στιγμή να γνωρίζουμε τι υλικό δεν ανακτήσαμε ακόμα, και ποιες εργασίες εκκρεμούν.
- Συγγραφή σύντομων ιστορικών σημειωμάτων που να συνοδεύουν κάθε έντυπο, ή και κάθε τεύχος.
- Επαφή με τις/τους αρχικές/ους συγγραφείς ώστε να τους ζητηθεί η απελευθέρωση των κειμένων τους στα Πολιτιστικά Κοινά, κάτω από μια άδεια ελεύθερου περιεχομένου (free culture license), κίνηση που θα δώσει νέα ζωή και επιρροή στο ιστορικό υλικό, θα προστατεύσει το Αρχείο από νομικά προβλήματα, ενώ ταυτόχρονα εμπλουτίζει τα Κοινά.
- Μετάφραση του υλικού και των οδηγιών συμμετοχής σε άλλες γλώσσες (το Αρχείο προσφέρει την δυνατότητα μετάφρασης κάθε σελίδας σε τρεις γλώσσες: Ελληνικά, Τουρκικά, Αγγλικά. Αν παρουσιαστεί η ανάγκη μπορούν να προστεθούν και άλλες γλώσσες), ή ανεύρεση μεταφράσεων που ήδη υπάρχουν. ♦

Από το ντυμένο γυμνό στο γυμνό γυμνό

Πέτρος Κονναρής

Είμαι ένας περφόρμερ που του αρέσκει να εν τίσι-
ρος! Ερευνώντας το γυμνό τα τελευταία 4 χρόνια, άκουσα
πολλές φορές το κοινό να λέει, με θετικές προθέσεις, ότι
«[μ]ετά από λίγο δεν σας έβλεπα γυμνούς. Σας έβλεπα απλώς
να παίζετε». Άκουσα αυτό το σχόλιο σε διαφορετικές κα-
ταστάσεις και πάντα βλέπω μια κάποια μορφή γυμνοφοβί-
ας. Και σκέφτομαι: Γιατί είναι κακό να βλέπουμε γυμνό το
γυμνό σώμα; Γιατί πρέπει να το ντύσουμε νοητικά με κάτι
για να μπορούμε να το δούμε;

Σαν μια πρώτη απάντηση στην προηγούμενη ερώτη-
ση σχετικά με το λόγο που υποσυνείδητα «ντύνουμε» το
γυμνό σώμα είναι η θέση και η κατάσταση που βρίσκεται
το γυμνό σήμερα. Τόσο κοινωνικά και νομικά το γυμνό θε-
ωρείται αισχρό. Για αυτό φταίει ο τρόπος που η πατριαρχι-
κή κοινωνία αντικειμενοποιεί το γυμνό σώμα (και τις
γυναίκες), η σεμνότυφη χριστιανική κοινωνία που ζούμε, η
ταύτιση του γυμνού με το σεξ και τον ερωτισμό, και πολλοί
άλλοι λόγοι που υπάρχουν σκόρπιοι ποτζει τζαι ποδά. Υπάρ-
χει η αίσθηση ότι το γυμνό σώμα είναι κάτι αισχρό, γεμάτο
ντροπή που πρέπει να είναι συνεχώς καλυμμένο, ειδικά οι
περιοχές που για πολλούς θεωρούνται ερωτογενείς. Πα-
ρόλο που η αίσθηση αυτή μπορεί να μην είναι όσο έντονη
όσο παλαιότερα, υποσυνείδητα υπάρχει ακόμα αυτή η συ-
σχέτιση.

Στο βιβλίο *Excitable Speech: A Politics of the
Performative* (1997) η Judith Butler μιλά για τη γλώσσα,
την επιτελεστικότητα της και την πολιτική. Πιο συγκεκρι-
μένα στο 1ο κεφάλαιο αναφέρει ότι η νομοθεσία και οι κα-
νόνες που υπάρχουν και λογοκρίνουν συγκεκριμένες
καταστάσεις παράγουν από μόνοι τους την αισχύτητα που
προσπαθούν να πολεμήσουν (σελ. 37)¹. Η δήλωση αυτή ται-
ριάζει απόλυτα στην κατάσταση του γυμνού και πώς βιώνε-
ται και αντιμετωπίζεται σήμερα. Δεν είναι το γυμνό σώμα
το αισχρό στοιχείο, αλλά οι κανόνες που το λογοκρίνουν.
Σε προσωπικό και καλλιτεχνικό επίπεδο βιώνω το γυμνό
σε σχέση με την απόλαυση, την χαρά, την πραότητα και το
παιχνίδι. Η αφαίρεση των ρούχων και η απελευθέρωση του
σώματος στη γυμνή του κατάσταση είναι μια δράση ενδυ-
νάμωσης, γιατί λειτουργεί ενάντια στην νόρμα που θέλει
τους ανθρώπους ντυμένους, καλυμμένους και κρυμμένους.

Έρχομαι τώρα πίσω στο γυμνοφοβικό σχόλιο και
προτείνω (και απαντώ) μια άλλη ερώτηση: Γιατί είναι ση-
μαντικό να βλέπουμε γυμνό το γυμνό;

Επειδή το να «ντύνουμε» το γυμνό σώμα με οποιο-
δήποτε τρόπο για να μπορούμε να το θεωρήσουμε ως μη-

αισχρό, συμβάλει στη συνέχεια της ήδη υπάρχουσας ταύ-
τισης: ότι το γυμνό είναι αισχρό. Χρειάζεται να βιώσουμε
και να παρατηρήσουμε ότι το γυμνό σώμα μπορεί να είναι
παιχνιδιάρικο, ευαίσθητο, απαλό, πράο κτλ. Δεν χρειάζεται
να είναι ντυμένο για να έχει αυτές τις ποιότητες, όπως και
δεν χρειάζεται το ντυμένο σώμα να είναι γυμνό για να είναι
αισχρό ή ερωτικό. Οι δράσεις που επιτελεί ένα σώμα, είτε
είναι γυμνό είτε ντυμένο, θα του δώσουν τον κατάλληλο
χαρακτηρισμό. Αν ένα ντυμένο σώμα που πηδά είναι χα-
ρούμενο γιατί ένα γυμνό σώμα που πηδά να μην είναι;

Το να διαχωρίζουμε 2 έννοιες διαφορετικές μεταξύ
τους, βοηθά στο να ανακαλύπτουμε άλλες πλευρές τους,
να τις βλέπουμε κάτω από διαφορετικά πλαίσια, και να μην
τις εξισώνουμε. Αντίστοιχα, μπορούμε να δούμε το σώμα
ως μια ρευστή και μεταβλητή ταυτότητα ανάλογα με τις
δράσεις και τις καταστάσεις, που αλληλεπιδρά στο χρόνο.
Και έτσι προτείνει ένα άλλο τρόπο να βιώνουμε και να πα-
ρατηρούμε: το σώμα ως μια παροδική ταυτότητα που με-
ταβάλλεται σε σχέση με τις έννοιες που αλληλεπιδρά στην
κάθε παρούσα στιγμή.

Δεν νομίζω ότι υπάρχει ιδιαίτερη προσέγγιση πώς
μπορούμε να πάμε από το ντυμένο γυμνό στο γυμνό γυμνό
πέρα από μια συνειδητή απόφαση προς αυτό. Μια πρότα-
ση μέσα από τη δική μου πρακτική είναι, ως θεατές να πα-
ρατηρούμε τον τρόπο που βλέπουμε το γυμνό σώμα, πώς
και με τι το «ντύνουμε». Μετά, συνειδητά και με ουδέτερη
προσέγγιση να υπενθυμίζουμε στον εαυτό μας ότι έχει
κάποιο τίσιρο μπροστά μας. Μια προσέγγιση που μπορεί-
τε εύκολα να δοκιμάσετε. Από το ντυμένο γυμνό στο γυμνό
γυμνό. ♦

1. Butler, Judith. 1997. *Excitable Speech: A Politics of the
Performative*. Λονδίνο και Νέα Υόρκη: Routledge.

WE and US: The Journey continues - Ιούλιος 2016
Φωτογραφία από: Πάυλος Βρυωνίδης

Οι περίεργες συμπάθειες του Κωνσταντίνου Χριστοφίδη

Ελευθεριακή Πρωτοβουλία Παν. Κύπρου (ΕΠΠΑΚ)

Ας μιλήσουμε λιγότερο για την τάση του πρύτανη Κωνσταντίνου Χριστοφίδη να υπογράφει τζιαι να σταμπάρει χαρκιά εκ μέρους μας, χωρίς την γνώση ή την συναίνεση μας.

Σε μια «έκτακτη έκδοση» του περιοδικού Απόφοιτος με τίτλον «Βουλευτικές Εκλογές», ο Χριστοφίδης προλογίζει (άρα τζιαι αναλαμβάνει ευθύνη για την έκδοση):

Η παρούσα ειδική έκδοση του περιοδικού «Απόφοιτος» του Πανεπιστημίου Κύπρου, παρουσιάζει τις/τους απόφοιτους του ιδρύματος οι οποίες/οι έχουν θέσει υποψηφιότητα για τις επικείμενες βουλευτικές εκλογές του Μαΐου 2016.

Συνεχίζει με κατηγορίες κατά της προηγούμενης σύνθεσης της βουλής, που του εκάλασε πολλά χαττίρκα τα τελευταία χρόνια, τζιαι μας καλεί να ψηφίσουμε «νέα πρόσωπα», τζιαι γιατί όι, απόφοιτους του αγαπημένου μας ιδρύματος, του ΠΑΚ:

Με το αφιέρωμα αυτό αποσκοπούμε στην ενημέρωση της πανεπιστημιακής κοινότητας για το προφίλ των αποφοίτων μας που αποφάσισαν να εμπλακούν ενεργά στην πολιτική ζωή του τόπου και να θέσουν την υποψηφιότητά τους – για τις επικείμενες βουλευτικές εκλογές – στην κρίση των πολιτών. Ελπίδα μας, το εγχείρημά τους να είναι επιτυχές, γιατί το μόνο βέβαιο είναι ότι η πολιτική στην Κύπρο χρειάζεται ανανέωση. Έχει ανάγκη η πολιτική από πρόσωπα που να εμπνέουν και που να μπορούν να πείσουν ότι η πολιτική δεν είναι μόνο επάγγελμα, αλλά λειτουργήμα.

Καλή επιτυχία στις/στους αποφοίτους μας.

Νναι, εν τζιαι επεριμέναμε το ΠΑΚ να κάμει αντιεκλογικήν καμπάνια, αλλά ας δούμεν λιγότερο την λίστα με τους “απόφοιτους”...

Δεύτερος αλφαβητικά, σελίδα 3 του τεύχους, ο Γεάδης Γεάδης, εκπρόσωπος τύπου της εθνικιστικής συμμορίας ΕΛΑΜ, που εσχάτως εμπήκε στην βουλή με 2 βουλευτές.

Ερώτησεν μας κανένας αν θέλουμεν το Ίδρυμα στο οποίον εργαζόμαστεν (είτε πρόκειται για την αόρατη εργασία των φοιτητών, είτε σαν ακαδημαϊκοί ή διοικητικοί) να διαφημίζει την υποψηφιότητα του «πολιτικού μετώπου» του φασισμού; Μάλλον έξερεν την απάντησιν μας τζιαι γιαυτόν δεν εθέλησεν να ρωτήσει.

Τζιαι πριν πει κανένας ότι ο Χριστοφίδης εκράτησεν ίσες αποστάσεις τζιαι αναγκάστηκε να συμπεριλάβει τον Γεάδη... Ο Γεάδης έννεν απόφοιτος του ΠΑΚ. Ο Γεάδης ένι προπτυχιακός φοιτητής που έσιει ακόμα κάμποσα χρόνια ώσπου να αποφοιτήσει που το ΠΑΚ. Απόφοιτος του Cyprus Collage ένι. Εν ο μόνος μη-απόφοιτος του ΠΑΚ υποψήφιος στην έκδοση. Άλλοι μη-απόφοιτοι φοιτητές/διδακτορικοί του ΠΑΚ που ήταν υποψήφιοι έν ετύχαν έτσι προνομιακής μεταχείρισης που τον πρύτανη, τζιαι έν εμπήκαν σε τούτην την έκδοση.

Ας ξεκαθαρίσει μια τζιαι καλή ότι το πανεπιστήμιον είμαστεν οι εργάτες του, τζιαι εμείς έν θα συναινέσουμεν στο ξέπλυμα του φασισμού που εξεκίνησε για τα καλά τζιαι που κάθε μερκαν μετά τες βουλευτικές εκλογές. Ο Χριστοφίδης να αφήκει τες στάμπες του πανεπιστημίου έναν τόπον τζιαι να πάει να συνάξει χαρούπια.

Α, τζιαι το νέον εξάμηνον εννά μπει με το αριστερόν!

Ιούλης 2016 ♦

Γεννήθηκα το 1984 στο Πλατύ Αγλαντζιάς. Σπούδασα Computer Science στο Cyprus College. Σήμερα σπουδάζω Πολιτικές Επιστήμες στο Πανεπιστήμιο Κύπρου, ενώ παρακολουθώ πρόγραμμα θεμάτων «Ισλαμισμός και τζιχαντιστική τρομοκρατία». Κατέχω πιστοποιητικά στο «Φυσικό Αέριο, Ενεργειακή Ασφάλεια και Πολιτική» και στον αγώνα της ΕΟΚΑ 57-58. Είμαι Εκπρόσωπος Τύπου του ΕΛΑΜ και μέλος του Πολιτικού Συμβουλίου.

Μήνυμα

Αποτελεί τιμή η φιλοξενία στο περιοδικό του Πανεπιστημίου Κύπρου και δια μέσω αυτού του βήματος να στείλω το δικό μου μήνυμα.

* Ελευθεριακή Πρωτοβουλία ΠΑΚ
email: errak@riseup.net

15 Μάη

Κινητοποίηση Global Debout στη Λευκωσία

Η 15η Μαΐου 2016 πρέπει να σημαδέψει την ανάδυση μιας παγκόσμιας συνείδησης. Είμαστε το 99% και όλοι μαζί μπορούμε να αλλάξουμε τον κόσμο. Οι μαζικές κινητοποιήσεις που ξεκίνησαν στην Γαλλία στις 31 Μαρτίου ενάντια στην αντεργατική μεταρρύθμιση συνεχίζουν με χιλιάδες κόσμο να συγκεντρώνεται και να καταλαμβάνει δημόσιους χώρους. Μέσα από καθημερινές συνελεύσεις και αυξανόμενη συμμετοχή, οι κινητοποιήσεις έχουν πάρει αυτή τη στιγμή μια μορφή πλήρους απόρριψης ενάντια στο υπάρχον σύστημα διακυβέρνησης. Μετά από την άγρια καταστολή ενάντια στους/ις διαδηλωτές/τριες αυτοί/ες συνεχίζουν να αγωνίζονται και καλούν σε παγκόσμιες δράσεις αλληλεγγύης στις 15 Μαΐου.

Με αφορμή αυτό το γεγονός οργανώσεις και κινήματα στην Κύπρο απαντούμε σε αυτό το κάλεσμα με μια εκδήλωση αλληλεγγύης που θα λάβει και τοπικά χαρακτηριστικά.

Στις 15 Μάη, στις 5μ.μ, στην Πλατεία Ελευθερίας καλούμε σε εκδήλωση συμπαραστάσης στον Γαλλικό λαό και στο κίνημα Nuit Debout (Όρθια Νύχτα). Καλούμε στην «μεταμνημονιακή» Κύπρο όλους και όλες που αισθάνονται ότι έχουν πληγεί τα τελευταία χρόνια από τα κυπριακά μνημόνια και τις νεοφιλελεύθερες πολιτικές που εφαρμόζει η κυβέρνηση. Καλούμε όλες εκείνες τις ομάδες και κινήματα που έδωσαν δυναμικές μάχες την προηγούμενη περίοδο, όπως οι νοσηλευτές, οι εργαζόμενοι στην FBME, κινήματα για την επαναδιεκδίκηση των Κοινών – όπως το Save Akamas και αντίστοιχα κινήματα από το βορρά, να ενωθούμε και δείχνοντας την αλληλεγγύη μας στους Γάλλους αγωνιστές/τριες, να μάθουμε από αυτούς/ές και να προετοιμαστούμε ενωμένοι/ες ενάντια στις επιθέσεις που μας ετοιμάζει η κυβέρνηση και το κατεστημένο την επόμενη περίοδο.

Ανεξάρτητος Δρόμος (Bağımsızlık Yolu), Γρανάζι, Εργατική Δημοκρατία, ΝΕΔΑ, Λαϊκή Ενότητα Κύπρου, Πρωτοβουλία Ενάντια στη Φασιστική Απειλή, Συσπείρωση Ατάκτων. ◊

30 Μάη Αντικαπιταλιστική παρέμβαση στο 3ο κυπριακό πράιנט

Στις 30 Μαΐου έγινε στη Λευκωσία το τρίτο κυπριακό πράιנט. Ένα πράιנט με χορηγούς τον δήμο Λευκωσίας, την absolut vodka, την τράπεζα κύπρου. Όλες οι εξουσίες διασυνδεόμενες, πολιτικές, οικονομικές, επιχειρηματικές, ως «σύμμαχοι» των ΛΟΑΤ+ δικαιωμάτων. Χρησιμοποιώντας τα ΛΟΑΤ+ δικαιώματα ως ξέπλυμα, για ψήφους, για το κέρδος, για εξουσία, για προβολή. Που μια ΜΚΟ, που οργανώνει το πράιנט πίσω που κλειστές πόρτες, χωρίς ανοικτές τζαι συλλογικές διαδικασίες, χωρίς ανοίγματα προς την ΛΟΑΤΚΙ+ κοινότητα ευρύτερα. Που φέτος, ενώ το μήνυμα του πράιנט ήταν για τα Τρανς άτομα τζαι δικαιώματα, στις ομιλίες πριν που την πορεία, δεν δόθηκε λόγος στα τρανς άτομα. Παρά μόνο κάποιοι μιλούσαν στο όνομα τους, τζαι τα τρανς άτομα ήταν τζαμέ, που κάτω, αμίλητα, τζαι αθόρυβα να στέκονται μπροστά στους φωτογράφους. Την ίδια στιγμή που στην σκηνή κυριαρχούσαν οι δηλώσεις των σις γκέι αντρών «ακτιβιστών» καθώς τζαι των πολιτικών, που χρησιμοποιούν το πράιנט ως μια ακόμα ευκαιρία να προωθηθούν τζαι να δείξουν πόσο «φιλικόι» έني προς την λοατ κοινότητα. Μια χαμένη ευκαιρία που να ακουστούν οι φωνές τζαι οι διεκδικήσεις των τρανς ατόμων τζαι όχι μόνο. Για πρώτη φορά στο φετινό πράιנט υπήρχε συμμετοχή τζαι παρουσία ΛΟΑΤ μεταναστριών που τες Φιλιππίνες. Ήταν τζαμέ αλλά την φωνή τους εν την ακούσαμε.

Για μας οι πορείες περηφάνιας εν πορείες πολιτικές, για διεκδίκηση, για αλλαγή του συστήματος. Εν πορείες ανάδειξης όλων των χρωμάτων τζαι των διαφορετικότητων μας, των μη-κανονιστικών τζαι ρευστών (και σίγουρα όχι ιατρικοποιημένων) φύλων, των σεξουαλικότητων μας, των εκφράσεων των φύλων μας, των θηλυκοτήτων τζαι των αρρενοποτήτων μας, των σωμάτων, των επιθυμιών μας.

Όλων εμάς που περήφανα αποτελούμε την ντροπή του έθνους. Εν πορείες μνήμης για τα riots του stonewall, για όλους τους αγώνες, τις διεκδικήσεις για απελευθέρωση των φύλων τζαι των σεξουαλικότητων που τα καταπιεστικά κανονιστικά πρότυπα, που την πατριαρχία, που τον καπιταλισμό που βίαια εξουσιάζει και εμπορευματοποιεί τις ζωές μας τζαι κατατάσσει τες σε στενά κουτούθκια προς τέρψη της βελτιστοποίησης του κέρδους που το ροζ χρήμα.

Εν μέρα διεκδίκησης του δημόσιου χώρου, συλλογικά τζαι αλληλέγγυα, γιατί οι αγώνες ενάντια στον ρατσισμό, την ομοφοβία, την αμφιφοβία, την τρανσφοβία, τον σεξισμό, τον έτερο+σις-σεξισμό, την έτερο+ομό-κανονικότητα, τον εθνικισμό, το pinkwashing, τον ομοεθνικισμό, τον καπιταλισμό, την πατριαρχία, στον στιγματισμό των οροθετικών, * κ.λπ., εν κοινοί. Συναντούνται τζαι διασταυρώνονται μέσα που τις πολλαπλές ταυτότητές μας. Κοινοί αγώνες διεκδίκησης δικαιωμάτων για ζωές που δεν θα έινι στο περιθώριο, δεν θα έινι γυμνές, δεν θα βιώνουν την επισφάλεια.

Με τούτα ως σκέψη, στις 30 Μαΐου, κάποιοι/ες που μας, ως αντίσταση τζαι κριτική στο φετινό πράνι τζαι το πλαίσιο με το οποίο οργανώνεται τζαι τους συμμάχους που επιλέγει να έχει, κάναμε μια αντικαπιταλιστική παρέμβαση ενάντια στο pinkwashing, την ώρα των ομιλιών και κυρίως την ώρα που μιλούσε ο εκπρόσωπος της κυβέρνησης, αλλά τζαι την ώρα της πορείας.

Οι ζωές μας, τα δικαιώματα μας εν ξεπλένονται στο όνομα του κέρδους, των συμφερόντων, των ψήφων τζαι της εξουσίας. Οι διεκδικήσεις μας εν συλλογικές, που τα κάτω, διαθεματικές, χωρίς χορηγούς, χωρίς αρχηγούς τζαι ιεραρχίες. Βασίζονται στην αλληλεγγύη τζαι την αντίσταση προς ούλλα τα συστήματα που μας καταπιέζουν. Εν διεκδικήσεις ταξικές, φεμινιστικές, κουίαρ, αντισεξιστικές, αντιρατσιστικές, αντιφασιστικές, αντικαπιταλιστικές τζαι αναρχικές.... ♦

5 Ιούνη

Οικογιορτή 2016: Κοινά και Αποανάπτυξη Από τον Ακάμα ως την Καρπασία

Έκθεση οικολογικών προϊόντων
Πρακτικές εφαρμογές - Ενημέρωση

5 Κυριακή
Ιουνίου 2016
11:00 - 19:00

Εθνικό Δασικό Πάρκο
Αθαλάσσης - Λευκωσία

Βιολογικά προϊόντα
προϊόντα μεταποίησης
χειροτεχνίες
Φορείς οικολογίας, βιωσιμότητας,
βιοπικιοιότητας και αειφορίας
Πρακτικά Εργαστήρια
Παρουσιάσεις
Δραστηριότητες για παιδιά
Φαγητό και Ροφήματα
Μουσικό πρόγραμμα

Η Συσπείρωση Ατάκτων συμμετείχε στην αυτοδιοργανωμένη και χωρίς σπόνσορες «Οικογιορτή Κύπρου» την Κυριακή 5 Ιουνίου. Στόχος της συζήτησης κάτω από τον τίτλο «Κοινά και Αποανάπτυξη – Από τον Ακάμα ως την Καρπασία» ήταν αφενός να κάνουμε μια εισαγωγή στους όρους «κοινά» και «αποανάπτυξη» συνδέοντάς τους με την προστασία των οικολογικών μας κοινών αγαθών, όπως η χερσόνησος του Ακάμα και της Καρπασίας, και αφετέρου, μέσα από την αντίληψη των όρων, να θέσουμε τις βάσεις για τη δημιουργία μιας κοινής περιβαλλοντικής ταυτότητας, η οποία υπερβαίνει τα όρια της «ελληνοκυπριακής» και της «τουρκοκυπριακής» ταυτότητας. Στη συζήτηση έλαβαν μέρος άτομα από την Πρωτοβουλία «Protect Karpatz» και από την «Πρωτοβουλία για τη Διάσωση των Φυσικών Ακτών». ♦

17 Ιούνη

Please don't stop the music: A vigil for Orlando

Πενήντα άνθρωποι σκοτώθηκαν και περίπου 53 άλλοι τραυματίστηκαν σε επίθεση που έγινε νωρίς το πρωί της 12ης Ιουνίου στο Ορλάντο της Φλόριντα στις Ηνωμένες Πολιτείες, όταν ένας ένοπλος εισήλθε στο νυχτερινό κέντρο Pulse - ένα gay club - και άνοιξε πυρ.

Στον απόηχο της τραγικής επίθεσης στο κλαμπ Pulse, πρέπει να αναγνωρίσουμε ότι αυτή η γεμάτη μίσος βίαιη επίθεση δεν ήταν ένα μεμονωμένο γεγονός. Η ομοφοβία, αμφιφοβία και τρανσφοβία που οδήγησαν σε αυτή την τραγωδία είναι επίσης αυτό που έχει οδηγήσει σε θανατηφόρα βία κατά των λεσβιών, ομοφυλόφιλων, αμφιφυλόφιλων, τρανς, κουίαρ, ίντερ-σεξ + (LGBTQI+) ειδικά των μη-Λευκών, των Μαύρων, των Latinx, των Τρανς, των Κουίαρ, των Μουσουλμάνων εδώ και χρόνια. Για το Ορλάντο αν δούμε τα θύματα στην πλειοψηφία τους ήταν πορτορικανοί. Δεν μπορούμε να παραγνωρίσουμε την πολλαπλότητα και διαθεματικότητα των διακρίσεων και της βίας.

Οι σκέψεις μας είναι με τα θύματα της σφαγής του Ορλάντο, αλλά δεν είναι ανάγκη να θρηνήσουμε μόνοι μας για τα μέλη της κουίαρ οικογένειάς μας. Αυτή η πράξη βίας δεν μπορεί να μας νικήσει και δεν θα μας σταματήσει από το να συνεχίσουμε να ζούμε, να αγαπούμε, να είμαστε αλληλέγγυοι και να αντιστεκόμαστε σε όλες τις μορφές καταπίεσης.

Με αυτές τις σκέψεις κάναμε κάλεσμα για να μαζευτούμε στις 17 Ιουνίου, ώρα: 20.30 στα σκαλιά της Φανερωμένης. Με κεριά, μηνύματα, λουλούδια, στιγμές σιωπής, αλλά και συζητήσεις για όλες τις μορφές βίας και συστημάτων που δολοφονούν μέλη της ευρύτερης κουίαρ οικογένειάς μας. Μαζευτήκαμε για να πενήθσουμε τα άτομα που σκοτώθηκαν, αναφέροντας ένα προς ένα τα ονόματά τους, αλλά και ως κουίαρ άτομα να συνεχίσουμε μέσα από την αντίσταση μας, τον χορό και την μουσική τους.

Το μήνυμά μας, παρμένο από το κομμάτι του κειμένου του κινήματος Black Lives Matter με αφορμή το Ορλάντο: «Για να τιμήσουμε τους νεκρούς μας και να αγωνιστούμε για τους ζωντανούς, χρειαζόμαστε ένα νέο όραμα για την ασφάλεια που δίνει προτεραιότητα στα ανθρώπινα δικαιώματα και δεν ενθαρρύνει τη θανάσιμη βία. Χρειαζόμαστε έναν κόσμο που συνειδητοποιεί ότι η λέξη 'τρομοκρατίας' δεν είναι συνώνυμη με τους μουσουλμάνους, η λέξη 'εγκληματίας' δεν είναι συνώνυμη με τους μαύρους. Ο εχθρός είναι και ανέκαθεν ήταν οι τέσσερις απειλές της λευκής υπεροχής και κυριαρχίας, της πατριαρχίας, του καπιταλισμού και του милитарισμού. Αυτές οι δυνάμεις και όχι το Ισλάμ είναι που δημιούργησε την τρομοκρατία. Αυτές οι δυνάμεις, και όχι το κουίαρ, δημιουργούν την ομοφοβία. Αυτές οι δυνάμεις είναι που δη-

μιουργούν την καταστροφή κυρίως σε εκείνους που είναι Τρανς και Κουίαρ, και Brown και Μαύροι, και που είναι οι πρώτοι που βιώνουν βία από αυτά τα συστήματα. Αυτές οι δυνάμεις δημιουργούν τις προϋποθέσεις για το θάνατό μας. Θα τους κρατήσουμε υπόλογους για τα εγκλήματά τους, ανεξάρτητα από το πρόσωπο το οποίο μπορεί να φορούν.

Μέχρι τα συστήματα αυτά να ηττηθούν, έως ότου το μίσος και η βία ενάντια στους Μαύρους δεν είναι πλέον «καύσιμα» αντι-μουσουλμανισμού και ενάντια στα κουίαρ και τρανς άτομα, που προωθούν τη μισαλλοδοξία, την εκμετάλλευση και τον αποκλεισμό, δεν μπορούμε ποτέ να είμαστε πραγματικά ελεύθεροι. Αλλά, πιστεύουμε ότι θα νικήσουμε.' (σε ελεύθερη μετάφραση στα ελληνικά από το blacklivesmatter.com).

Τέλος, όπως αναφέρουν μέλη της Τρανς και Queer κοινότητας του κινήματος Familia: Trans Queer Liberation Movement: «Εμείς ως κουίαρ και τρανς Λατίν@ άνθρωποι πρέπει να δούμε τι συνέβη στο Orlando σαν υπενθύμιση ότι η ανθρώπινη αξιοπρέπειά μας, οι ζωές μας, συνδέονται άρρηκτα με την απελευθέρωση των Μαύρων ανθρώπων, των Μουσουλμάνων ανθρώπων, των γυναικών, των Τρανς ανθρώπων. Έτσι, δεν μπορούμε να προοδεύσουμε, να προχωρήσουμε, χωρίς να δουλέψουμε με αυτές τις κοινότητες για να δώσουμε τέλος στη Λευκή Κυριαρχία, την πατριαρχία. Και ότι όταν λέμε Λατίν@ εννοούμε ότι αυτό συμπεριλαμβάνει άτομα Ασιατικής καταγωγής, Μαύρους ανθρώπους, Μουσουλμάνους, Ιθαγενείς Αμερικανούς. Εμείς θεωρούμε πως αποτελούμε μία κουλτούρα με πολύ διαφορετικές εμπειρίες.

Πρέπει να δώσουμε τέλος σε αυτό, γιατί δεν είναι μία συγκεκριμένη ομάδα που έχει την ευθύνη. Είναι το σύστημα που έχει δημιουργήσει τη βία, από τότε που ξεκίνησε η αποικιοκρατία πριν από περισσότερο από 500 χρόνια». ♦

Για τις πρόσφατες φασιστικές επιθέσεις: Ενάντια στο μίσος, συνεχίζουμε τους κοινούς αγώνες

Σε λιγότερο από ένα χρόνο γίναμε όλοι/ες μάρτυρες σοβαρών περιστατικών επιθέσεων εις βάρος τουρκοκυπρίων στο νότο, όπως και του βανδαλισμού και εμπρησμού του μουσουλμανικού τεμένους στη Δένεια. Το τελευταίο περιστατικό σημειώθηκε μάλιστα αμέσως μετά που κάποιοι Τ/κ παρευρέθηκαν εθελοντικά και στήριξαν την προσπάθεια κατάσβεσης της καταστροφικής πυρκαγιάς την προηγούμενη βδομάδα. Είναι τουλάχιστον ειρωνικό -αν και δεν προκαλεί έκπληξη σε ένα κράτος που επένδυσε στον εθνικισμό και τη μισαλλοδοξία- που μια πράξη αλληλεγγύης, η οποία αποδομεί το μύθο του «προαιώνιου εχθρού», ακολουθείται από πράξεις μίσους και ρατσιστικής βίας.

Αν και δεν σημειώθηκαν πολλά τέτοια επεισόδια μετά το άνοιγμα των οδοφραγμάτων το 2003, παρά τις «προσδοκίες» όσων οραματίζονται τη μονιμοποίηση της διχοτόμησης, αυτά αναμένονται να αυξηθούν και λόγω της παρατεταμένης μη επίλυσης του κυπριακού και λόγω της μετατόπισης μερίδας του πληθυσμού προς τα δεξιά και ακροδεξιά κόμματα, όπως έδειξαν οι πρόσφατες εκλογές, αλλά και λόγω της ανοχής τόσο από την πολιτική ηγεσία όσο και από την κοινωνία των – ακόμα – μειοψηφικών σοβινιστικών στοιχείων. Η είσοδος του ΕΛΑΜ στη βουλή θα αποθρασύνει όσους ρατσιστές και φασίστες δεν τολμούσαν μέχρι σήμερα να δράσουν στο δρόμο και αυτοί δεν θα απειλήσουν μόνο Τουρκοκύπριους, αλλά τον κάθε «Άλλο» που δεν χωρά στο στενό και σκοτεινό τους κόσμο.

Οι φραστικές καταδίκες εκ μέρους της κυβέρνησης και των πολιτικών ηγεσιών δεν είναι αρκετές, όπως και ούτε οι επετειακές εκδηλώσεις καταδίκης π.χ. του πραξικοπήματος ή εορτασμού της ήττας του φασισμού και του τέλους του β' παγκοσμίου πολέμου. Για μας ο αντιφασιστικός αγώνας δεν είναι μια στείρα επίκληση στο δημοκρατικό συναίσθημα και μόνο. Δεν είναι ο συμψηφισμός των «άκρων», ο θρίαμβος της αστικής δημοκρατίας και ο καθωσπρεπισμός μιας κοινωνίας που κοιτά αμέτοχη το έγκλημα πλάι της. Για μας αντιφασισμός σημαίνει καθημερινή μάχη στη δουλειά, το σχολείο και τη γειτονιά ενάντια στους υπερασπιστές της ξενοφοβίας και του ρατσισμού.

Εμείς δεν αρκούμαστε στο να σβήνουμε τις «φωτιές» που βάζουν όσοι υπηρετούν το μίσος και την καταστροφή, αν και θα το κάνουμε όποτε χρειαστεί. Η δική μας απάντηση σε τέτοιες προκλήσεις δεν μπορεί να είναι η απάθεια και η ανοχή που οδηγεί στη νομιμοποίηση της σκέψης και δράσης των φασιστών και αργά ή γρήγορα μας κάνει να συνηθίζουμε το «πρόσωπο του τέρατος». Η δική μας απάντηση είναι η στήριξη των αγώνων των συντρόφων μας στον βορρά, που και πάλι βγαίνουν στους δρόμους και διεκδικούν την πολιτική, κοινωνική και πολιτιστική τους ελευθερία. Είναι η εντατικοποίηση των κοινών μας αγώνων ενάντια στην πατριαρχία, τον εθνικισμό και τον милитарισμό. Για να απομονώσουμε τους ρατσιστές και τους φασίστες σε οποιαδήποτε πλευρά της διαχωριστικής γραμμής κι αν βρίσκονται. Για να ζήσουμε μαζί σε μια επανενωμένη χώρα, όπου θα έχει κερδίσει ένας άλλος πολιτισμός, αυτός της αλληλεγγύης και της συντροφικότητας.

Συσπείρωση Ατάκτων ♦

Ημερολόγιο Αυτόνομου Σχολείου της Συσπείρωσης Ατάκτων στο Καυμακκιν

9 Μαΐου: 8 μέρες αγώνα- Η αποφασιστική απεργία των νοσηλευτών της ΠΑ.ΣΥ.ΝΟ.

Η 18 ημερών απεργία των νοσηλευτών και νοσηλευτριών της ΠΑ.ΣΥ.ΝΟ. αποτελεί την πιο σημαντική απεργία των τελευταίων χρόνων στην Κύπρο και ο αγώνας τους παράδειγμα για όλους τους εργαζόμενους. Με αφορμή την επέτειο της πρωτομαγιάς συζητάμε με μέλη του Δ.Σ. της ΠΑ.ΣΥ.ΝΟ. για την πρόσφατη ιστορία της συντεχνίας.

10 Ιουνίου: Γλώσσες και Διάλεκτοι, Μέρος Α'

Παρουσίαση του Κοινού Ελληνοκυπριακού-Τουρκοκυπριακού Λεξικού και συζήτηση για την γλωσσική κατάσταση στην Κύπρο. Με τους Ιάκωβο Χατζηπιερή (ένας από τους συγγραφείς του Κοινού Λεξικού) και Φοίβο Παναγιωτίδη (Γλωσσολόγος, Πανεπιστήμιο Κύπρου)

23 Ιουνίου: Γλώσσες και Διάλεκτοι, Μέρος Β'

Το Β' Μέρος του Αυτόνομου Σχολείου για τις διαλέκτους ασχολείται με τις έμφυλες διαλέκτους και τις κούιες προεκτάσεις της γλώσσας. Προβολή του ντοκιμαντέρ της Πάολας Ρεβενιώτη και παρουσίαση από την ακτιβίστρια, κοινωνιολόγο και μεταπτυχιακή φοιτήτρια σπουδών Φύλου, Δέσποινα Μιχαηλίδου.

28 Ιουλίου: Χαρτογραφώντας τα υπόγεια ρεύματα Πρακτικές αντίστασης στο милитарισμό νότια της πράσινης γραμμής.

Μέσα που μια εθνογραφική προσέγγιση, συζητούμε για την κατασκευή τζιαι την ανάδυση του λεγόμενου «φαινομένου της φυγοστρατίας». Ενώ συνήθως η συζήτηση στη δημόσια σφαίρα υποβιβάζει το ζήτημα στο επίπεδο του προσωπικού, η χρήση κάποιων θεωρητικών εργαλείων επιτρέπει μας να δούμε το ζήτημα στην συλλογική τζιαι πολιτική του βάση.

7 Ιούλη

Η μείωση της διάρκειας της θητείας δεν μας ξεγελά Η στρατοκρατία δεν αλλάζει, εντείνεται

Η Κυπριακή Δημοκρατία με πρόσφατη απόφασή της προχωρεί σε νέες στρατιωτικές δαπάνες και ψάχνει να προσλάβει 3000 μισθοφόρους για να ενταχθούν στην υπηρεσία του θανάτου, του μίσους και της καταστροφής προσφέροντας μισθούς και ωφελήματα που έχει καταργήσει προ πολλού για πολλούς άλλους εργαζόμενους. Την ίδια ώρα, το κράτος ισχυρίζεται πως δεν υπάρχουν λεφτά και επιβάλλει εδώ και χρόνια σημαντικές περικοπές σε ζωτικούς τομείς, όπως το περιβάλλον, η υγεία και η παιδεία.

Η κυβέρνηση υποστηρίζει ότι δεν υπάρχουν λεφτά για την προστασία του περιβάλλοντος και εφαρμόζει περικοπές που αποδεικνύονται καταστροφικές για το περιβάλλον και τους ανθρώπους του τόπου. Οι πρόσφατες πυρκαγιές στην Αργάκα και στην Σολιά που στοίχισαν την ζωή σε δύο ανθρώπους και κατέστρεψαν περίπου 20 τετραγωνικά χιλιόμετρα των δασικών μας κοινών δεν ήταν απλά μια φυσική καταστροφή, αλλά το φυσικό επακόλουθο των περικοπών που επέβαλε η κυβέρνηση. Γιατί όταν οι εργαζόμενοι (εποχιακοί και μόνιμοι) του Τμήματος Δασών διαμαρτύρονταν το 2015 για τις σημαντικές περικοπές σε υποδομή, μισθούς και προσωπικό που έγιναν, η κυβέρνηση επέλεξε, με τον συνήθη αλαζονικό της τρόπο, να περιφρονήσει τους εργαζόμενους και τις φωνές τους γιατί «οι περικοπές είναι μονόδρομος για τη σωτηρία του τόπου». Ταυτόχρονα, βέβαια, τα δάση, οι ακτές και οι δημόσιοι χώροι μας κόβονται σε φιλέτα και ξεπουλιούνται.

Την ίδια στιγμή, η ήδη παραπαίουσα δημόσια υγεία συνεχίζει να πλήττεται από τις πολιτικές λιτότητας της κυβέρνησης. Η πρόσφατη σημαντική απεργία των νοσηλευτών, παρά τους εκβιασμούς και τη λασπολογία της κυβέρνησης, πέτυχε να αναδείξει με τον πιο δυναμικό τρόπο τα χρόνια, βαθιά προβλήματα στον τομέα της υγείας: νοσοκομεία υποστελεχωμένα, σχεδόν οι μισοί λειτουργοί είναι έκτακτοι, ελλείψεις σε βασικά αναλώσιμα και φάρμακα, υποτίμηση της εξειδικευμένης εργασίας, επισφαλείς όροι εργασίας. Ο προϋπολογισμός, βέβαια, του 2015 παραμένει μειωμένος και προβλέπεται, σύμφωνα με υπολογισμούς του υπουργείου Υγείας, να παραμείνει και για το 2016 στα ίδια ανεπαρκή επίπεδα. Αξίζει να σημειωθεί επίσης, ότι ενώ «λεφτά δεν υπάρχουν» για την κάλυψη των αναγκών των νοσοκομείων σε προσωπικό, προεκλογικά λεφτά υπήρχαν για να σταλούν μερικοί από τους υπεράριθμους ασθενείς σε ιδιωτικές κλινικές.

Και στον τομέα της παιδείας, η περίπτωση των ακαδημαϊκών σε μη οργανικές θέσεις οι οποίοι εργάζονται στα ανώτατα ιδρύματα εξυπηρετώντας πάγιες ανάγκες των πανεπιστημίων με χαμηλούς μισθούς και πολλές φορές σε ωρομίσθια βάση και την απουσία σημαντικών εργασιακών δικαιωμάτων, αποδεικνύει τις νεοφιλελεύθερες πολιτικές που επιβάλλει η κυβέρνηση και στον τομέα της παιδείας. Όπως και στην περίπτωση της υγείας, μεγάλο ποσοστό των μαθημάτων διδάσκονται από επιστήμονες που εργάζονται με επισφαλείς όρους εργασίας, χωρίς ιατροφαρμακευτική περίθαλψη και άδεια μητρότητας, με τις αμοιβές τους να είναι πολλές φορές το ένα τέταρτο απ' ό,τι συνάδελφοί τους με τα ίδια προσόντα αλλά με μόνιμες θέσεις εργασίας.

Λεφτά, βέβαια, υπάρχουν... και αυτά δίνονται προς «ενίσχυση» της (αντισυνταγματικής, να μην ξεχνιόμαστε) Εθνικής Φρουράς. Σύμφωνα με έκθεση που ετοίμασε η Συσπείρωση Ατάκτων το 2015, οι στρατιωτικές δαπάνες για το 2013 (και επομένως χωρίς να συμπεριλαμβάνουν την αύξηση που επιφέρει η πρόσφατη απόφαση) ήταν τετραπλάσιες από τις δαπάνες για περιβαλλοντική προστασία και ενώ οι στρατιωτικές δαπάνες αυξήθηκαν, εφαρμόστηκαν περικοπές ύψους 163 εκατομμυρίων στους τομείς της υγείας και της εκπαίδευσης. Φυσικά, ενώ αυξήθηκαν οι στρατιωτικές δαπάνες συνολικά, το ίδιο διάστημα μειώθηκαν οι στρατιωτικές δαπάνες για προσωπικό. Συνεπώς σήμερα, και η μείωση της στρατιωτικής θητείας, και η πρόσληψη μισθοφόρων, δεν είναι τίποτα άλλο παρά μία προσπάθεια δικαιολόγησης της απόφασης για αύξηση των εξοπλισμών (και -φυσικά- των «προμηθειών» που συνεπάγονται).

Επισημαίνουμε, τέλος, πως η απόφαση για μερική μετατροπή της Ε.Φ. σε μισθοφορικό στρατό και οι υποσχέσεις για «επιτυχημένες» επαγγελματικές καριέρες στο στρατό πραγματοποιούνται ταυτόχρονα με τις συνομιλίες για επίλυση του κυπριακού. Αν κρίνουμε, βέβαια, από τη στάση της κυβέρνησης σχετικά με την βοήθεια που προσφέρθηκε από την τουρκοκυπριακή κοινότητα για κατάσβεση των πυρκαγιών, καταλαβαίνουμε, δυστυχώς, τις προτεραιότητες της κυπριακής κυβέρνησης και τους λόγους που συνεχίζει να επενδύει στη στρατιωτική βιομηχανία...

Συσπείρωση Ατάκτων ♦

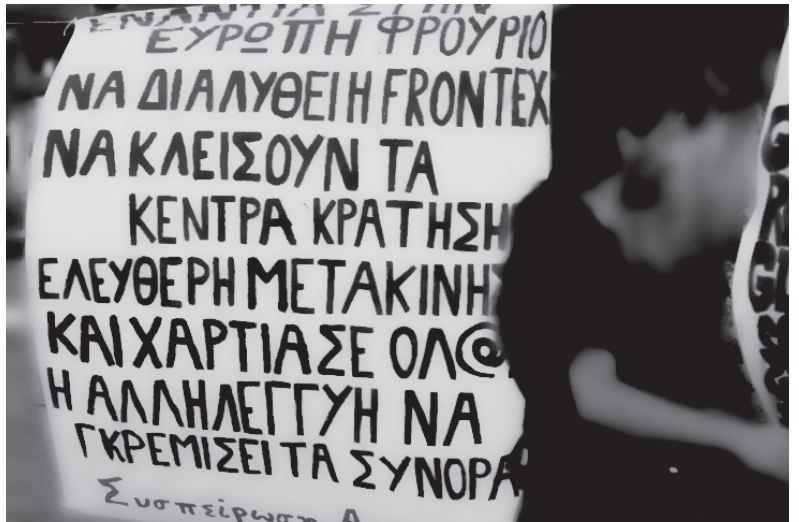
16 Ιούλη

Αντιρατσιστική, Αντιφασιστική Εκδήλωση

Σε μια περίοδο που η διεθνής οικονομική κρίση φαίνεται να μην έχει τελειωμό, παρά μόνο να βαθαίνει όλο και περισσότερο, η ακροδεξιά και οι φασίστες δυναμώνουν σε όλη την Ευρώπη αλλά και σε άλλες χώρες μέσα από την αναγωγή του ρατσισμού και του εθνικισμού σε επίσημη πολιτική των κυβερνήσεων όπως την είδαμε να εκδηλώνεται και στην περίπτωση των προσφύγων που ζητούν καταφύγιο στην Ευρώπη.

Στην Κύπρο, ο φασιστικός λόγος έχει διαχυθεί σε πολλά επίπεδα της δημόσιας ζωής και η φασιστική συμμορία του ΕΛΑΜ είναι πια μέσα στη βουλή, πράγμα που τους δίνει τη δυνατότητα να λειτουργούν και με βούλα του «δημοκρατικού» κόμματος. Εκείνοι οι οποίοι χτυπούν Τουρκοκυπρίους και ακτιβιστές, που είναι αδελφό κόμμα με τους ναζί δολοφόνους της Χρυσής Αυγής, εκείνοι που ονειρεύονται αναγέννηση της ΕΟΚΑ Β', οι νοσταλγοί του Άουσβιτς, δεν έχουν καμία θέση σε καμία δημοκρατική κοινωνία.

Το κράτος στηρίχτηκε από τη δημιουργία του στον επιθετικό εθνικισμό και στην μισαλλοδοξία απέναντι στους Τουρκοκύπριους, κάτι που αποτέλεσε και αποτελεί ακόμα ένα παράγοντα που άνοιξε το δρόμο για το δυνάμωμα των φασιστών. Σε ένα κράτος όπου οι φασιστικές ιδέες εκφράζονται μέσα από ρατσιστικές, σεξιστικές και ομοφοβικές δηλώσεις και συμπεριφορές στελεχών και άλλων κομμάτων, σε ένα κράτος που έχει βασιστεί από τη δημιουργία του στον εθνικισμό και τη μισαλλοδοξία, που όχι απλώς επιτρέπει και ενθαρρύνει τη διάχυση φασιστικών ιδεών αλλά σκορπά το ίδιο τις ιδέες του μίσους σε όλα τα επίπεδα: Με την ενίσχυση του στρατού και του милитарισμού, με ένα εκπαιδευτικό σύστημα που διδάσκει τα παιδιά μας ότι «ο εχθρός παραμονεύει», μέσω των σχέσεών του με την εκκλησία, της οποίας ο ηγέτης δηλώνει ότι χάρηκε που μπήκαν οι φασίστες στη βουλή χωρίς να αντιμετωπίζει συνέπειες για αυτό. Με την ηρωοποίηση και συγκάλυψη φασιστών τύπου Γρίβα.

Όλα αυτά τα ζητήματα, μας φέρνουν αντιμέτωπους με μια ιστορική αναγκαιότητα: Να χτίσουμε ένα μαχητικό αντιφασιστικό μέτωπο, που θα είναι ικανό να αντιπαρατεθεί στο ρατσισμό, να μην επιτρέψει στους φασίστες να επιβάλουν ένα κλίμα φόβου και τρομοκρατίας μέσα στην κοινωνία και να τους στείλει στη θέση τους, δηλαδή στους υπονόμους της ιστορίας.

Οι ομάδες, συλλογικότητες και άτομα που απαρτίζουν αυτή τη συνέλευση, αποφασίσαμε να δουλέψουμε προς αυτή την κατεύθυνση και σαν πρώτο σταθμό διοργανώνουμε μια εκδήλωση στις 16 Ιουλίου, με στόχο να θεσμοθετηθεί ένα ετήσιο αντιρατσιστικό φεστιβάλ, αρχής γενομένης από το ερχόμενο φθινόπωρο.

Η επιλογή της συγκεκριμένης μέρας δεν είναι τυχαία. Φιλοδοξούμε να αποτελέσει μια πρώτη πολιτική απάντηση στους φασίστες αλλά και στις εθνικιστικές και ρατσιστικές εκδηλώσεις της επίσημης πολιτείας με αφορμή τις επετείους της εισβολής και του πραξικοπήματος. Μια εκδήλωση όπου θα συζητήσουμε όχι μόνο την ιστορία, προβάλλοντας έναν διαφορετικό τρόπο μνήμης αυτής της περιόδου. και την σημερινή άνοδο του φασισμού (και του ΕΛΑΜ στην Κύπρο) αλλά και τους τρόπους με τους οποίους μπορούμε να την ανατρέψουμε.

Καλούμε όλους/ες όσοι θέλουν να παλέψουν ενάντια στο φασισμό, το ρατσισμό και τη μισαλλοδοξία, στην εκδήλωση στις 16/7, στο θεατράκι του μόλου Λεμεσού.

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΕΚΔΗΛΩΣΗΣ:

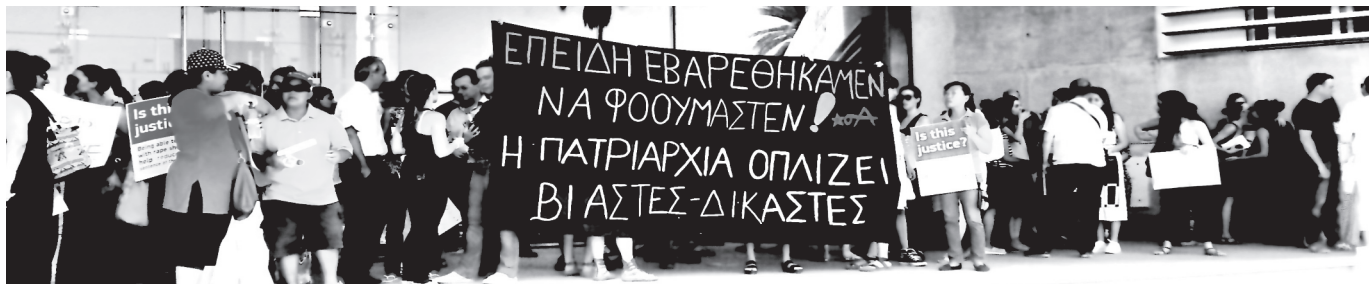
ΣΥΖΗΤΗΣΗ: ΤΟ ΠΑΡΕΛΘΟΝ ΚΑΙ ΤΟ ΠΑΡΟΝ ΤΟΥ ΦΑΣΙΣΜΟΥ ΣΤΗΝ ΚΥΠΡΟ ΚΑΙ ΠΩΣ ΑΠΑΝΤΑΜΕ.

ΟΜΙΑΝΤΕΣ: Αλέξης Αλέκου, Γιώργος Χαραλάμπους

ΣΥΝΑΥΛΙΑ: ΑΡΧΗ ΔΙΑ ΤΟΥ ΡΕΜΠΕΤΙΚΟΥ, ΜΠΕΡΤΕΔΕΣ, JULIO ΚΟΜΠΟΛΟΪ, ΣΤΕΛΙΟΣ ΠΕΛΛΑΡΑΣ

ΤΟ ΦΑΣΙΣΜΟ ΒΑΘΙΑ ΚΑΤΑΛΑΒΕ ΤΟΝ, ΤΣΑΚΙΣΕ ΤΟΝ -ΚΑΜΙΑ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ ΛΟΓΟΥ ΣΕ ΑΥΤΟΥΣ ΠΟΥ ΘΕΛΟΥΝ ΝΑ ΤΗΝ ΚΑΤΑΛΥΣΟΥΝ ◊

18 Ιούλη ΝΑΙ, ΗΤΑΝ ΒΙΑΣΜΟΣ

Στες 14 του Ιούλη τζαι μετά που θκυο εφέσεις που αφορούσαν τον βιασμό μιας 50χρονης γυναίκας, οι δικαστές αποφάσισαν ότι η ποινή του δικαστηρίου ήταν υπερβολική για την πράξη τους τζαι εμείωσαν τους την ποινή. Επροσθέσαν τζαι αφαιρέσαν, τζαι εκαταλήξαν ότι ο βιασμός μπορεί να μετρηθεί με λογιστικές πράξεις τζαι οι ποινές να παίζουν αναλόγως της προέλευσης του θύτη τζαι του ατόμου που τον βιώνει, της ηλικίας του- αν δεν εν πολλά μιτσή ή μεγάλο ένεν πολλά βιασμός, εν λιότερο-, αν εχρησιμοποιήθηκεν ή όι όπλο-λες τζαι η βία που συγκεντρώνει η πράξη ένεν αρκετή-, αν εκατέληξεν ή όι το άτομο που επέρασε βιασμό στο ψυχιατρείο.

Πριν 3 χρόνια ακόμα μια γυναίκα εβίωσε τον βιασμό. Τούτη ήταν μόνο μια που τες σιλιάδες περιπτώσεις τζαι μάλιστα που τες ελάχιστας όπου το άτομο είσιν το σθένος να φκει δημόσια τζαι να καταγγείλει τους θύτες του. Γιατί ακόμα τζαι το γεγονός ότι η μεγάλη πλειονότητα των περιστατικών βιασμού έν καταγγέλονται ποττέ, λαλεί πολλά για την πατριαρχική κοινωνία που ζούμε. Το ότι η συγκεκριμένη γυναίκα ήταν μετανάστρια έκαμεν την σίουρα πιο ευάλωτη.

Η κουλτούρα του βιασμού ήταν πάντα μέρος της κυπριακής καθημερινότητας. Βιώνουμε την όταν πρέπει να περπατήσουμε μόνες τες νύχτες τζαι νιώθουμε την ανάγκη να κρύψουμε το σώμα μας, όταν ο μάστρος στη δουλειά θωρεί μας με υπονοούμενα μ' ένα βλέμμα εξουσίας στο σώμα μας τζαι μεις πρέπει να χαμογελούμε για τούτο, όταν ο σύντροφος μας νομίζει ότι μπορεί να αποφασίζει για μας τζαι απαιτεί να ντυνούμαστε πιο σεμνά για να μεν προκαλούμε, ή όταν απλά θέλουμε να μιλήσουμε για κάτι αλλά κανένας εν μας διά σημασία, γιατί «είμαστε πολύ χαριτωμένες (too cute)», επειδή ο λόγος που υπάρχουμε εν για τα καλλιστεία, επειδή είμαστε τσουλές ή είμαστε αγάμητες, άσιμημες, χοντρές... Το φύλο μας «δυστυχώς» σας εμποδίζει να ακούσετε τι λέμε.

Μαζί με την εκκλησία τζαι οι δημόσιοι φορείς ενισχύουν τζαι αναπαράγουν την πατριαρχία τζαι περνούν την που γενιά σε γενιά. Ο άντρας εν «άνθρωπος» τζαι η γυναίκα υπάρχει απλά σαν συμπληρωματικό στοιχείο. Σαν αντικείμενο που ανήκει στον άντρα, τζαι τζείνος σαν κατάλληλος αφέντης-ιδιοκτήτης μπορεί να αποφασίζει για το αντικείμενο. Εν τούτη η νοοτροπία που διά το δικαίωμα στους άντρες να θεωρούν ότι τα γυναικεία σώματα υπάρχουν προς τέρψη των σεξουαλικών τζαι λοιπών επιθυμιών τους χωρίς «τζείνα» να μπορούν να αποφασίσουν για λλόου τους.

Οι γυναίκες όμως είμαστε δαμέ για να αντιδράσουμε τζαι να αντισταθούμε. Να σας πούμε ότι το σώμα μας έν σας ανήκει. Τζαι αν τούτο σας ακούεται αυτονόητο, τότε αναρωτηθείτε πόσες φορές ενιώσετε ότι έσιετε το δικαίωμα να καθορίσετε πώς ντύνεται μια γυναίκα, με ποια ή πόσα άτομα τζαι κάτω που ποιες συνθήκες συμπεριφέρεται σεξουαλικά, αν θα έσει το δικαίωμα να σταματήσει μιαν εγκυμοσύνη που συμβαίνει μέσα στο σώμα της. Ο βιασμός, τούτο που τώρα σας φαίνεται αποτρόπαιο, ένεν μια πράξη που συμβαίνει μόνο σε σκοτεινά, στενά σοκάκια που «τέρατα». Ο βιασμός ήταν όταν ο άντρας που επαντρευθήκαμε ανάγκασε μας να κάμουμε σεξ όταν τζαι όπως έθελε γιατί εν είχαμε το δικαίωμα πλέον να του πούμε «όι». Ο βιασμός ήταν όταν ο «κολλητόρ» μας που εμπιστευκούμασταν να μας πάρει σπίτι όταν ήμασταν μεθυσμένες, εβρέθηκε να μας ακινητοποιεί στο κρεβάτι. Ο βιασμός ήταν όταν το αφεντικό μας στη δουλειά μας είπε να είμαστε πιο ευγενικές τζαι να μην αντιδρούμε όταν μας τζίζουν, μέχρι που έθελε να κάμει σεξ μαζί μας γιατί διαφορετικά θα μας έστελλε πίσω στη χώρα που εγκαταλείψαμε για μια καλύτερη ζωή. Ναι, ΗΤΑΝ βιασμός. Γιατί ο βιασμός εν πάρα πολλά απλά όταν το άτομο εν πει ελεύθερα ΝΑΙ.

Τζαι θα ακούσεις γιατί έκαμες ώτοστοπι; γιατί ήπιες γιατί επερπατούσες μόνη σου; γιατί τον επαντρεύτηκες γιατί εφόρησες τούτα τα ρούχα; γιατί έν εκατάλαβες ότι έν έσιεις εσύ τον έλεγχο του σώματος σου; ότι άλλοι το ορίζουν. Είμαστε δαμέ σήμερα για μια γυναίκα που έζησε έναν ομαδικό βιασμό, ακόμα έναν βιασμό στο δικαστήριο, όταν έπρεπε να εξεταστεί τζαι να αντεξεταστεί για να διακριβωθεί το «πειστήριο του βιασμού» τζαι την απόφαση του ανώτατου δικαστηρίου ότι τούτος ο βιασμός «εεεε δεν ήταν και τόσο βιασμός». ΝΑΙ, ήταν τόσο βιασμός. Γιατί ο κάθε βιασμός εν τόσο βιασμός. Τζαι η κάθε προσπάθεια μείωσης του εν απλά το αποτέλεσμα της πεποίθησης σας ότι μπορείτε να ορίζετε ποια σώματα έχουν αξία τζαι πόση εν η αξία τους.

Διεκδικούμε πίσω το σώμα μας. Το να μπορούμε να πούμε «Οι» στες επικλήσεις για παραπάνω ευγένεια στην παραβίαση, για παραπάνω ανοχή στα βλέμματα τζαι σχόλια που αστυνομεύουν τα σώματα μας ή θέτουν τα κάτω που μικροσκοπία πατριαρχίας, όπου είτε εν πολλά ελκυστικά είτε εν πολλά αποκρουστικά, είτε εν πολλά «διαθέσιμα». Όι έθθα ανεχτούμε άλλο την κουλτούρα του βιασμού. Ενών μαστε δαμέ για να σας θυμίζουμε ίντα που εν η παραβίαση τζαι ο βιασμός τζαι ας εν αυτονόητα.

Συσπείρωση Ατάκτων ♦

3 Αυγούστου

Για τις εκκενώσεις καταλήψεων στέγης προσφύγων στην Ελλάδα

Με έντονη αγανάκτηση παρακολουθήσαμε το “αριστερό” ελληνικό κράτος να κάνει έξωση στις καταλήψεις στέγης Ορφανοτροφείου, Λεωφόρου Νίκης και Hıggiya για πρόσφυγες στη Θεσσαλονίκη. Θεωρούμε τουλάχιστον αισχρό αυτές οι πρωτοβουλίες, οι οποίες έχουν ως μοναδικό στόχο την αλληλεγγύη προς τους ανθρώπους που τρέχουν μακριά από τον πόλεμο και τον θάνατο, να αντιμετωπίζονται σαν εγκληματικές ενέργειες. Αλλά ταυτόχρονα αναγνωρίζουμε ότι το σύστημα δεν είναι σε θέση να αντέξει την αυτόνομη δράση ομάδων, γιατί ακριβώς θέλει να καταστείλει την ευημερία αυτών των ανθρώπων και να τους κρατήσει περιορισμένους σε κέντρα υποδοχής μακριά από περιοχές όπου μπορούν να ορίσουν οι ίδιοι οι πρόσφυγες την τύχη τους. Οι καταλήψεις άλλωστε είναι μοναδικές νησίδες ελευθερίας πέρα από το κράτος και τον καπιταλισμό, μια ελευθερία που οι εξουσιαστές δεν πρόκειται να σταματήσουν να πολεμούν. Η σύλληψη και κράτηση των αλληλέγγυων συντρόφων μας που βρίσκονταν στις καταλήψεις αυτές αποτελεί μια ακόμα απόδειξη ότι η αλληλεγγύη προς τους πρόσφυγες αντιμετωπίζεται από το κράτος σαν εγκληματική ενέργεια. Και αυτό γίνεται ακόμα πιο εμφανές σε σχέση με άλλες πρωτοβουλίες φιλανθρωπίας (που στόχο έχουν να συμπληρώσουν τη δράση του κράτους), οι οποίες αντιμετωπίζονται με χειροκρότημα, αφού δεν αντιλαμβάνονται τους πρόσφυγες ως αυτόνομους και ισότιμους δρώντες, αλλά τους τοποθετούν σε μια θέση εξαρτημένου που θα συμπεριφερθεί και θα προσαρμοστεί στον ρόλο του παρείσακτου που πρέπει να χαιρείται μόνο και μόνο που είναι ζωντανός. Ταυτόχρονα, η εμπλοκή της Ελληνικής Εκκλησίας στις εκκενώσεις των καταλήψεων ενισχύει την λογική της υποτέλειας μέσω της φιλανθρωπίας.

Δηλώνουμε την αλληλεγγύη μας προς τους συντρόφους και τις συντρόφισσες και την υποστήριξή μας σε όσες δράσεις ακολουθήσουν που στόχο έχουν την αντίδραση προς αυτή την καταστολή και την επαναδιεκδίκηση χώρων για καταλήψεις στέγας προσφύγων στην Θεσσαλονίκη και όπου αλλού χρειαστεί.

Συσπείρωση Ατάκτων ♦

12 Αυγούστου

Αντι-Μιλιταριστική Ειρηνική Επιχείρηση

Από το 2010 διοργανώνουμε την Αντι-Μιλιταριστική Ειρηνική Επιχείρηση στο βόρειο μέρος της Λευκωσίας, έτσι ώστε να ευαισθητοποιήσουμε τον κόσμο σε θέματα αντι-μιλιταρισμού, ελευθερίας και συνύπαρξης. Η 14η Αυγούστου 1974 είναι η μέρα που έγινε η δεύτερη εισβολή της Τουρκίας στην Κύπρο, η οποία συνθηματικά ξεκίνησε με το περίφημο «Η Αγυα μπορεί να πάει διακοπές» του τότε Τούρκου πρωθυπουργού, μετά από το πραξικόπημα που επιχείρησαν ελληνοκύπριοι εθνικιστές στην προσπάθειά τους να καταλάβουν την εξουσία και να πετύχουν ένωση με την Ελλάδα. Ειρωνικά η εισβολή «διαστρεβλώθηκε» ως «Ειρηνευτική Επιχείρηση». Ξαναδιεκδικούμε την πραγματική έννοια της Ειρηνικής Επιχείρησης. Μια έννοια που δεν περιλαμβάνει όπλα, μίσος, βία και θάνατο.

Ο τουρκικός στρατός εξακολουθεί να βρίσκεται στη βόρεια πλευρά της πράσινης γραμμής μέχρι σήμερα, αφού οι ηγεσίες των δύο κοινοτήτων δεν έχουν καταφέρει ακόμα να βρουν έναν τρόπο για να επιτευχθεί συμφωνία επανένωσης. Ωστόσο, εμείς θα συνεχίζουμε να αγωνιζόμαστε για να επανενώσουμε τη χώρα μας. Και αυτός είναι ένας αγώνας για ένα νησί χωρίς στρατούς, εθνικισμό, ρατσισμό, σεξισμό και κάθε είδους φονταμενταλισμό.

Η Κύπρος βρίσκεται σε κατάσταση έκτακτου ανάγκης από το 1963. Αυτή η κατάσταση έκτακτης ανάγκης συνεχίζεται και εντείνεται από τις διοικήσεις και των δύο πλευρών, αφενός στο νότο λόγω της οικονομικής κρίσης και αφετέρου στο βορρά λόγω του πραξικοπήματος στην Τουρκία, βρίσκοντας παράλληλα δικαιολογίες για να περιορίσουν ακόμα περισσότερο την ελευθερία, τα ανθρώπινα δικαιώματα και τη δημοκρατία.

Εμείς, ο λαός της Κύπρου, και από τις δύο πλευρές της Πράσινης Γραμμής, καλούμε όλους και όλες εσάς που θέλετε να αντισταθείτε ενάντια σε όλους τους στρατούς στο νησί να ανακτήσουμε την πραγματική έννοια της Ειρηνικής Επιχείρησης. Ας ενώσουμε τις δυνάμεις μας και ας αντισταθούμε σε όλες τις μορφές καταπίεσης. Ας απαιτήσουμε την αποστρατικοποίηση του νησιού από όλους τους στρατούς – τουρκικό, ελληνικό, βρετανικό, ΟΗΕ και τους δύο κυπριακούς – και ας υποστηρίχθουμε με αλληλεγγύη.

Anti-Militarist Bariş Harekâtı / Αντιμιλιταριστική Ειρηνική Επιχείρηση ♦

Για τον Παντελή, aka «Fuckit»

Μάγος

Πριν μερικές μέρες χάσαμε τον Παντελή aka Fuckit aka Funkit. Ο Παντελής ήταν που τους πιο αξιόλογους χιπ-χοπ MCs στην Κύπρο. Ήταν στο συγκρότημα POTS (Part Of The Soul) μαζί με τον Αρχάγγελο (Βάγγο) τζαι τον IOA (Γιαννή). Εκυκλοφορήσαν τα πρώτα τους τραούθκια με τον Βάγγο το 2004, το πρώτο τους ολοκληρωμένο άλμπουμ το «Έτσι» το 2006, τζαι το δεύτερο τζαι τελευταίο άλμπουμ το 2010, το «Εν Οι POTS» μαζί με τον DJ IOA, μάλλον η πιο ολοκληρωμένη τους δουλειά. Εκτός που τούτα ηχογράφησε τζι άλλα σκόρπια κομμάκια (δέτε την αναλυτική δισκογραφία στο τέλος). Πριν τους POTS εσυμμετείχε στο δικονομικό πρότζεκτ Poetz4Peace το 2004, με το οποίο έπαιξε τζαι live στην Σλοβακία, ενώ στην συνέχεια

προτίμησε να επικεντρωθεί στο δικό του στυλ.

Σαν MC ήταν μια σχολή που μόνος του. Τζέινο που τον χαρακτήριζε παραπάνω που ούλλα σαν MC ήταν το πόσο σικκιμετζής ήταν άμαν έπιαννεν μικρόφωνο στα σιέρκα του, ήταν τέλεια ακομπλάριστος τζαι εν εφάκκαν πενιά για τίποτε. Εμπαλανσάρισκε την άγρια χαρτκορίλλα με κάμποσο χιούμορ τζαι ήταν πολλά φάνκυ τύπος σε ό,τι έκαμνε. Ήταν χαρισματικός άνθρωπος, άμαν ήταν πας στην σκηνή έφερνε τον κόσμο κοντά του τζαι προκαλούσε πανικό. Ο στίχος του επαρέκκλινε που την συνηθισμένη θεματολογία. Ειρωνεύκετον το ασφυκτικό κυπριακό λάιφσταϊλ, την κατανάλωση, την τηλεόραση κ.ο.κ. Ήταν ασυμβίβαστα αντιεμπορικός τζαι έκραζε τα εμπορικά συγκροτήματα τζαι την μουσική βιομηχανία. Σταθερός στόχος της κριτικής του ήταν οι υποκριτές τζαι οι διπλοπρόσωποι, τα κοινωνικά πρότυπα & η αλλοτρίωση των ανθρώπων, τα ΜΜΕ τζαι το πολιτικό σύστημα. Το Εμσιλίκι του ήταν δήλωση περηφάνειας για τζέινο που ήταν.

Οι ρίμες του περιείχαν παράλληλα μεγάλη δόση χιούμορ τζαι φαντασίας. Ασπούμε στον «Φάνκυ Κάττο» (μαζί με τον Αρχάγγελο & τον Feelix) που περιέγραφε σε πρώτο πρόσωπο την ζωή νιου κκλίντζιρου κάττου. Κάποτε το χιούμορ έφταννε σε σημείο σουρεαλισμού, όπως το «Funky Homosapiens Crew», που έκαμνε μουνγκριτά σαν τον πίθηκο αντί να ραππάρει, ή το «Κωλόμπατσον» που εν ηχογράφηση του Παντελή να κάμνει φάρσα της αστυνομίας. Σταθερό χαρακτηριστικό των POTS ήταν να ακυρώνουν κόσμο, είτε στα CD με τα πασιαμακλίδικα διαλείμματα μεταξύ τραουθκιών τζαι τα εσκεμμένα αντι-επαγγελματικά κολλάζ ήχων στες παραγωγές, είτε στα λαϊβ – όπως στον «Φάνκυ Κάττο» που εκάμναν διάλειμμα στην μέση με απαλή μουσική τζαι απλώνναν στην σκηνή, ή που συχνά εβάλλαν σκέττα ινστρουμέντα να παίζουν τζαι χορεύκαν χύμα αντί να ραππάρουν.

Σαν MC ο Παντελής είσιεν μοναδικό στυλ που έκφραζε τον χαρακτήρα του. Τα κουπλέ του, ακόμα τζαι άμαν ήταν γραμμένα, είχαν πάντα την αίσθηση του αυτοσχέδιου τζαι της αμεσότητας. Τεχνικά ήταν απρόβλεπτος στο τζύλημα, έσπαζε το φλόου του με παουρκές, τραουδιστές φράσεις τζαι κενά, επίσης εν τον έκοφτε να φκει που την δομή της ομοιοκαταληξίας κάθε τόσο. Έπαιζε πολλά με τον τόνο της φωνής του, μπορούσε να γίνει θεατρικός τζαι ταυτόχρονα να 'ν ο εαυτός του. Εν είσιεν ίχνος σοβαροφάνειας ή ποζε-ρλικκιού μέσα του που να τον εμποδίζει. Έσυρνε μες τες ρίμες του κάθε λλίο σιαιρετίσματα σε διάφορους φίλους του. Εχρησιμοποίησαν συχνά ένα σλαγκ που εδημιούργησε ο ίδιος.

Οι POTS ήταν το πρώτο κυπριακό χιπ-χοπ συγκρότημα που έφκαλε ολόκληρο άλμπουμ στα κυπριακά. Εγράψαν τζαι κείμενο που εμφανίστηκε στο Παράθυρο του Πολίτη για την κυπριακή διάλεκτο τζαι γιατί την προτιμούν.

Επαίξαν αρκετά λάιβ, κυρίως στην Λευκωσία, τζαι είχαν έναν μικρό αλλά πιστό κύκλο υποστηρικτών. Στην Λευκωσία ήταν σταθερός του Ζήνα και μεταγενέστερα της Φανερωμένης. Τα τελευταία χρόνια ο Παντελής εζούσε στην Αθήνα, όπου ήταν δραστήριος πολιτικά τζαι ζούσε συνειδητά έξω που το σύστημα. Ήταν 33 χρονών όταν έφυγε που την ζωή εξαιτίας επιπλοκών του διαβήτη.

Δισκογραφία POTS

2004:

Peace Love and Gossip

Makariou

2006:

Έτσι (album) – με συμμετοχές από FTW, Λύγας (DNA), Dogo Argentino, DJ IOA, DJ Μάγος

2010:

Εν οι POTS (album) – με συμμετοχές από Πονοκέφαλο, Joro, Dogo Argentino, Vocaliz.

2 ακυκλοφόρητα κομμάκια POTS:

Έννα πρέπει

Αρτσίκια

Εκτός POTS:

Πριν τους POTS – συμμετοχή στο Poetz4Peace «Music is Joy»

Μετά τους POTS:

Mazout ft POTS – Το Αληθινό Χιπ Χοπ

Αντίθετες Όψεις – Μωρό μου πίννεις πολλά (με Τζόρο)

Αντίθετες Όψεις – C.A.O. (με Αμολόητο, ON & Dogo Argentino)

Το Αντίδοτο (με γνωστούς του Ελλάδα)

ETON (157) & Φάντης (Uchiha) – Άπτιλο

Το κείμενο δημοσιεύθηκε στην εφ. Πολίτης, στις 18.05.16

Κόψε (ή φωτοτύπα σε καρτόνι) το βτένελλ στο
οπισθοφύλλον τούντου τεύχους τζλας θύμω
του κόσμου ότι όπου να έαι εν τζλαρός του
4ου Φεβρυάρι

ΦΥΛΑ ΤΖΙΑΙ ΕΞΟΥΣΙΑ!

Εννά θέλεις: κοπίδι (καρτοκόπτης), ματ για κόψιμο, τέλλα, τζλας επρέι.

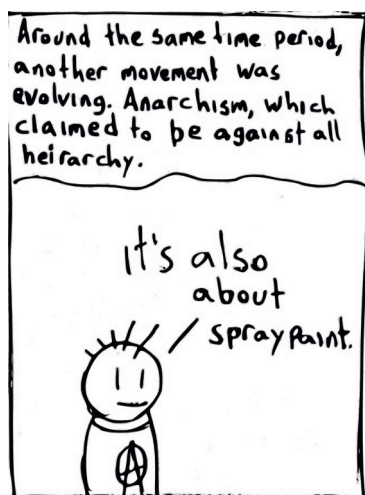
Τέλλαρε το βτένελλ στο ματ για να μην παράβει τζλας να κοπείς!

Με το κοπίδι κόψε προβεκτεκιά τα μαύρα κομμάθκια.

Βοηθά να κολλάς το βτένελλ τζλας στην επιφάνεια που κάμνεις επρέι.

VOICES OF RESI STANCE

Comic: The Super-Happy Anarcho Fun Book

